

XƏLİL RZA ULUTÜRK

Daşdan

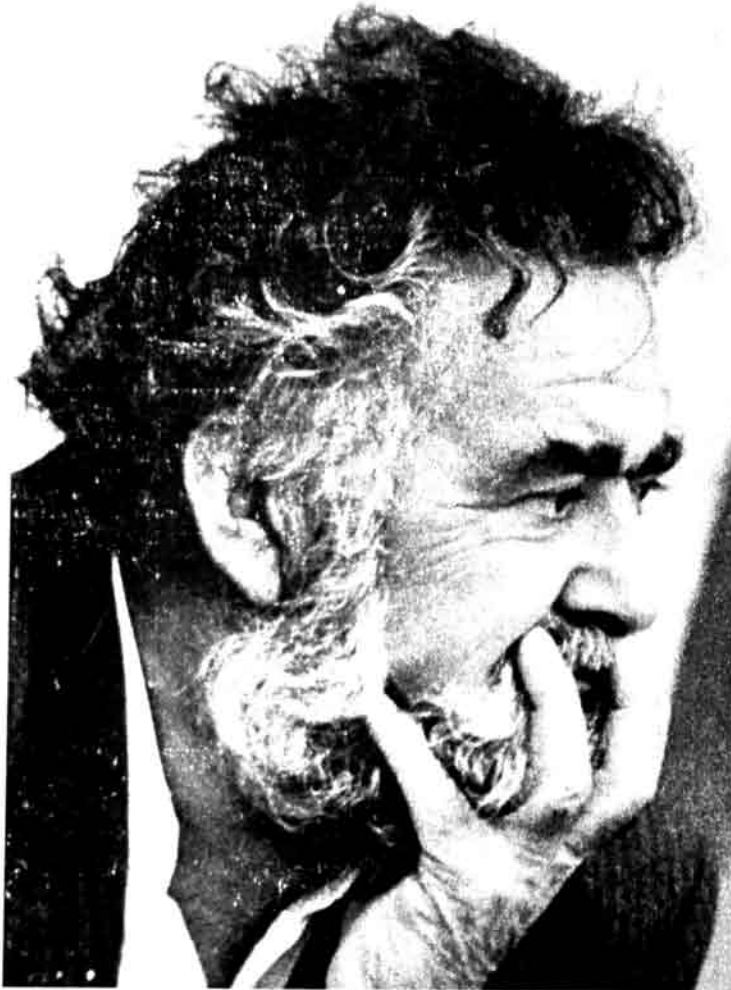
çıxan

bulacaq

Ш6
R99

XƏLİL RZA ULUTÜRK

Daşdan çıxan bulaq

251610

"BEŞİK-NƏŞRİYYATI"
BAKİ - 2009

UCAL, YÜKSƏL, RESPUBLİKAM!

Tərtibçi və redaktor:
Firəngiz xanım Ulutürk,
*Azərbaycan Neft Akademiyası, İctimai fənlər
kafedrasının baş müəllimi, akad. Y.Məmmədaliyev,
R.Rza, X.R.Ulutürk və Araz ali ədəbi mükafatları laureatı*

Rəyçi:
Əlizadə Əsgərli

XƏLİL RZA ULUTÜRK

X49 **“Daşdan çıxan bulaq”**, şeirlər. (Təkrar nəşr).
“BƏŞİK-NƏŞRİYYATI”, Bakı, 2009, 216 səh.

Görkəmli istiqlal şairimiz Xəlil Rza Ulutürkün bu kitabında 80-ci illərə qədərki şeirlərindən nümunələr toplanmışdır. Topladığı şeirlərdə gənclərin coşğun vətənpərvərliyindən, həyatı gözəlləşdirən əməyindən, Vətən və xalq qarşısında mənəvi borcundan, hər cür çətinliyi dəf etmək əzmindən bəhs olunur.

Balaca vətəndaşlara, məktəblilərə həsr olunmuş bu şeirlərdə onların təbiəti tanıması, bitki və heyvanlar aləmini qorumaq əzmi, cəmiyyətimizə layiq yeni insan kimi yetişmək uğrunda mübarizəsi bədii əksini tapmışdır.

X 4702060200
122

© «BƏŞİK-NƏŞRİYYATI», 2009

*Azərbaycan! İçərisi -
od kürəsi Respublikam!
İpəkdən yox, poladdandır
sənin yaxan, mənim yaxam.
Sonsuz, büllur göylərində
bayraqların - qızıl yelkən,
O bayraqlar qalxıb gəlir
al qırmızı dan yerindən
Bənzəri var laləzara,
Hər qırmızı qönçəsinə qanımızı içirmişik.
Hər telinə gözümüzün işığını köçürmüşük.
...Kim deyir ki, uğurların
başə gəlib yüngül, asan?
Ovcundakı dəryaları damcı-damcı
qazanmışan.
Od götürən kirpiyin bil o bayrağın
hər telidi.
Can yanğına, alovuna bürümüşən zər telini.
O bayraqda kişilərin kişi əzmi,
qadınların ər hünəri,
gəlinlərin əl qabarı,
alın təri.
Ürəyinin şirəsilə suvarırsan zəmiləri.
Qocasından gəncinədək yürd səfərbər.
Azərbaycan özü boyda cəbhə, səngər.
Ucal, yüksəl, Respublikam!
Cəngavərlik meydanısan.
Sən əl boyda köksümüzdə arzuların*

*İxtisar var

*ümmanısan.
Azərbaycan - özü boyda bir möcüzə.
Azərbaycan - özü boyda bir xəzinə!
Bəlkə su yox, od daşıyır nəhrlərin.
Neçə-neçə qaz kəmərin,
neft kəmərin, nur kəmərin
calanarsa bir-birinə,
Ekvatorndan uzun olar, çatar ərzin hər yerinə.
Yanıb, yanıb külə dönən
Kül içindən bir də qalxan
od qanadlı, əfsanəvi Səməndər var.
Əfsanə yox, həqiqətsən, ey nəfəsi odlu diyar!
...Milyon əldə milyon küling...
qaya çapır, dağ yarırsan.
Heç bir zaman qısnığında saxlamadın
sərvətini,
Sərvətini bəxş etməkdə
blincisən, fədakarsan.
Sən bir vəfa məktəbisən,
öz əhdinə vəfadarsan.
Harda qeyrət sanırsansa, orda varsan.
Ucal, yüksəl Respublikam!
Yerin, göyün gücü səndə.
Qardaşlığın
sarsılmayan bürcü səndə.
Böyük yollar ayrıcında gur mayuqsan,
çilçırağsan.
Gündüzün də, gecənin də qarşısında üzü ağsan.
Daha böyük zəfərlərə
uç, qanadlan,
bir də şığı.
Sənin şərəf bayrağında
yerin, göyün yaraşığı!*

ELDƏNİZİM TÜRKANDA

ATA YURDU

Şair əmi, bəs niyə gec gəldiniz?
Çoxdan açılmış dolu, ağ süfrəmiz.

Boylanıq pəncərədən intizar,
Kür yaxası, Salyanımız laləzar.

Sən Bakıdan gəl arabir Salyana.
Lap gedəsən Astaraya, Xaldana.

Marsa, Aya, ulduza çatsan belə,
Burda səni gözləmədə bir ana.

İlk yuvanı heç unudar quşcuğaz
Dönsə də bir gün alıcı tər lana?

Dön başına ilk ocağın, ilk odun,
Asta sığal çək susənə, reyhana.

Layları çalmış bulanıq Kür suyu,
Bir də qayıt ilk südə, ilk laylana.

Təndirə bax, külbəsinə kül basıb
Od nəfəsinlə o gərək odlana.

Burda söyüd, orda çinar əkmisən,
Bağ nə deyər ayrı düşən bağbana?

İnciləri düz sapa, yerdən götür
Qıyma qona toz sədəfə, mərcana.

Hansı uca zirvəyə qalxsan belə,
Dönməlisən bir gün əziz Salyana.

İLK DƏFƏ

İlk dəfədir o görür bu qədər genişliyi,
Ocaq başında özü şişə çəkir şişliyi.

İlk dəfədir o görür qızıl qumu, zər qumu,
Min bir yemiş yetirən günəşə bənzər qumu.

Bağlı, bağçalı evlər nə gözəldir, nə yaxşı,
Sapa mirvari kimi düzülüb hasar daşı.

İlk dəfədir Xəzəri görür belə yaxından,
Məgər doymaq olurmu suların saflığından?

İlk dəfə gördüyünü dərk edir yavaş-yavaş,
İlk dəfə gördüyünü son dəfə görməyə kaş.

BURDA HƏR ŞEY SƏNİNDİR

Burda hər şey sənindir, yürü, atıl, gəz, oyna,
Hovuz geniş bir ayna, baş vur büllur suyuna.

Burda hər şey sənindir - həyəət-baca, bağ-bağat,
Qonşu Yaqub dayının kotana qoşduğu at.

İcazə al, yəhərlə, sür birbaşa dənizə,
Heyran qalsın qoy aləm at çapan Eldənizə.

Burda hər şey sənindir, yer də, göy də, günəş də,
Günorta qızıl qumu qızdıran od, atəş də.

Burda hər şey sənindir yürü, atıl, düş, oyna,
Ancaq kərtənkələnin ip bağlama boynuna.

OBAŞDAN

Lap gec də yatmış olsam oyanıram obaşdan,
Mən qalxıram bu başdan, günəş qalxır
o başdan.

Gün aydın, qızıl günəş! Salam, ey odlu küre!
Yarımçıqsan, bütövləş, qalx bir az da
hündürə.

Bu gün iş səngərini birinci biz tuturuq,
Bu ətirli havanı birinci biz uduruq.

Bax, yolunu gözləyir qızıl günəbaxanlar,
Səhər günə baxanlar, axşam günə baxanlar.

DƏNİZ XAYDIR

- Əmi, dənizə getsən, oyat məni obaşdan,
Səs salmarıq, çıxarıq üsulluca, yavaşdan.

- Oyan! - dedim, oyandı, qoşuldum Eldənizə,
Qumlara bata-bata gəlib çıxdıq dənizə.

Dəniz hələ mürgülü, yarı şəfəq, yarı su,
Hələ xeyli uzaqda günəşin tən yarısı.

Atdıq balıqqulağı, zümrüd sular oyandı,
Uzaqlarda, hardasa dəniz alışdı, yandı.

- Günəş, gəl apar bizi, cavab vermədi, eyvay!
Günəş hələ mürgülü, dəniz sakit, dəniz xay.

Baxın, suyun dibi də görünür açıq-aşkar,
Miləmil dəftər kimi çin-çin qumun rəddi var.

Mən vuruldum zər quma, al günə, xay dənizə,
Dənizi kirpiylə qaldıran Eldənizə!

DƏNİZDƏN QAYIDANDA

- Canım-gözüm, seyr elə qalxan qızıl günəşi,
Bu gün ayın beşidir, bu gün avqustun beşi.

İndi qara şanının ala qora vaxtıdır,
Ağzımızı bir azca sulandıran vaxtıdır.

Sarıqla hardasa saralır kəhrəba tək,
Bu yabanı bağlardan gəl bir az üzüm dərək.

- Xəlil əmi, tənəkdə gör salxımlar nə çoxdur,
Bu yabanı bağların neçin yiyəsi yoxdur?

- Bu yiyəsiz bağların gülüm, sənən yiyəsi,
Bu xal salan üzümdən yeyəsiyik, yeyəsi.

Dəymə yetişməyəne, yetişmişə asta dər,
Gör günəşi bu qumdan nə cür əmib gilələr.

BABALARDAN YADİGAR

Babalardan yadigar daş hörgülü quyular,
İçə bilsən, görərsən necə sərin suyu var.

Babalardan yadigar, neçə nov, neçə novdan,
Yanar çölü su ilə sərirlədən, ovudan
neçə nov, neçə novdan.

Babalardan yadigar tək-tək xartut ağacı,
Ulu, şah təbiətin bəlkə başının tacı
Tək-tək xartut ağacı.

Eldənizim, yaxın gəl, budur qırıq mancanaq.
Dirilik qaynağına bir də boylan, bir də bax.

Bu kor qalmış quyunun aç a bilsən gözünü,
Bahadır babalara sən layiq bil özünü.

NAR DƏRİMİ

Nar dərimi dünyada çox fərəhli bir işdir,
Yaşılıqda hər nübar balaca bir günəşdir.

Eləsi var çatlayıb, eləsi var partlayıb,
Yanır "xoruz pipiyi", bağ-bağatı odlayıb.

Şərbəti, şəhdi axan bağı yanıq nara bax,
Yaşillığı bürüyən sarı alovlara bax.

Yolçunu yoldan eylər bar gətirmiş budaqlar.
Ay boyda çilçiraqlar, gün boyda çilçiraqlar.

Yox, gülüm, o cür olmaz, narı asta dər bir az,
Tikan batar əlinə, narı usta dər bir az.

Al, parçala birini, iç qızıl şüaları.
Hansı cənnət yetirib belə dadlı nübarı?!

İKİ BAŞLI YUVA

- Budur, tülkü yuvası tapmışam, ay can, ay can,
Tüstü qoyaq, od qoyaq, çıxsın tülkü yuvadan!

Tülkü lələ, tülkü bəy gəlsin, bir az əylənək!
Təxsın gözünə eynək, əsa alsın əlinə,
Şal bağlasın belinə.

Görək hansı fənd ilə Həccə gedir tülkü bəy,
Nə cür toyuq-cücəni basıb yeyir tülkü bəy?!

Tez gətirin bel, kürək, yuvasını cəld sökək,
Tez gətirin, ot, küləş, kibritdən alsın atəş.

Dedim: - Bir azca səssiz... canım-gözüm Eldəniz!
Sənin hay-harayını eşitdi tülkü şəksiz.
Tülkü bic olur yaman, cəld sivişir aradan.

Alnı tərli Eldəniz hey üfürür samanı.
Gözlərinə dolubdur odun tüstü-dumanı.

Birdən baxıb nə gördük: qurtuldu, ay can, ay can!
Qaçıb gedir tülkü bəy yuvanın o başından!

BUDAMA

- Əmi, qayçıını versən, işlərəm aram-aram,
Tənəkləri budaram, arıdaram, oxşaram.

- Qayçı yağ içindədir, götür, azca təmizlə,
İstədiyin tək buda, tənəkləri əzizlə.

Ancaq ehtiyatlı ol, ilan da var, arı da,
Qorx ki, arı tənəyi səndən əvvəl arıda.

Kişmiş salxımları çox sevirilər arılar,
Üz-gözünə sarılar, sancar səni, yaralar.
- Mən qorxmuram arıdan! - söylədi Eldənizim,
Qayçıını yavaş-yavaş təmizləyən əzizim.

Bağın o başındadır, arabir səsi gəlir,
Şaqqıldayır qayçısı, nəğməsi də yüksəlir:

Xəzəllər qızıl, sarı.
Sınıq zoğları sarı.
Türkanımdır can atan
Qızıl günəşə sarı.

Gecə ulduzlara bax,
Ulduzlar tabaq-tabaq.
Türkanımın üzümü
Dönüb olub çilçiraq...

Birdən kəsildi nəğmə
Haray qopdu: - Vay dədə!
Getdim, gördüm Eldəniz...
Qaçıb dayanıb gendə.

Əlindən düşüb yərə
Qayçısı da, zoğlar da.
Pətəkdəki arılar
Qaynaşirlar kənarında.

QIZIL PƏTƏK

- Can Eldəniz, fikir ver, xəzinədir bu pətək,
Nə acıqlan, nə daş at, qoru, keşiyini çək.

Gözcüklərin yarısı təzə dolub bal ilə
Pətəkdə bal arısı çox çalışacaq hələ.

Dolduracaqlar şanı, başdan-başa bal ilə,
Qoru səni vuranı, bal yığ bu minval ilə.

- Balı nə cür yığaram? Keşik çəkir arılar,
Üz-gözümə sarılar, bundan betər yaralar.

Qoy bir selbə atım ki, ağıllansınlar bir az,
- Arıdan qisas almaq, oğlum, bizə yaraşmaz.

Arılar indi qızgın, amma səhər key olur,
Gedək, yataq, dincələk, bal istəsən erkən dur!

Toxunmayaq pətəyə, qalsın orda necə var,
Kişmiş salxımlara keşik çəksin arılar.

HOVUZDAN DƏNİZƏ

Gördüm çimir hovuzda sübh açılar-açılmaz:
- Balıqlar var hovuzda, gülüm, asta çim bir az.

Suyu dalğalandırıb dağıdırsan o ki, var,
Yazıqdırlar balıqlar, qorxudan bağrı çatlar.

Gördüm öz işindədir, heç eşitmir səsini,
Ucalıqdan atılır suya akrobat kimi.

Ağ köpüklü ləpələr saçım-saçım saçılır,
Başım üstə, elə bil, ağ paraşüt açılır.

Eldənizlə bərabər göy də, yer də çimir ki...
Suya sarı öyilmiş söyüdlər də çimir ki...

Parıldaşan şüalar baxın orda çimirlər,
Yaş divara yapışmış mamırlar da çimirlər,
Yosunlar da çimirlər.

- Canım-gözüm, Eldəniz, sənin on bir yaşın var,
Məgər hovuzda çimər sənin boyda qoçaqlar?

Bax, yaxında dəniz var, sənin adaşın dəniz,
Apar bizi dənizə, mehribanım Eldəniz!

Çıxdı hovuzdan səssiz, qum üstündə saldı iz,
Getdik, mənə qoşuldu günəş, bir də Eldəniz!

PƏTƏK

- Tələs, Eldəniz, tələs! Burda bir möcüzə var,
Hələ günəş qalxmayıb, oyanmayıb arılar.
Qələm, kağız gətir tez, bacarsan şəklini çək,
Tənək zoğu üstündə möcüzədir bu pətək.

Hansı nəqqaş belə bir nəqş vurur,
Hansı memar belə bir mülkü qurar?

Hansı zərgər bələyər ətrə zəri,
Bu pətək bəlkə də rəssam əsəri?

Eldənizin əynində xartut ləkəli köynək,
Deyir: - İtib qələmim, karandaşla işləyək!

Dəftər-qələmi tez-tez itirən Eldənizim!
İbrət götür arıdan, ay canım, ay əzizim!

Göy əynində nə gündə xartut ləkəli köynək,
Səliqəni, sahmanı arılardan öyrənək!

Hansı nəqqaş belə bir nəqşi vurur,
Hansı memar belə bir mülkü qurar?
Hansı zərgər bələyər ətrə zəri,
Bu pətək bəlkə də rəssam əsəri?

NEÇİN YOXdUR TÜFƏNGİN

Baxır mənim üzümə bir azca qəmgin-qəmgin:
- Əmi, axı, nə üçün yoxdur sənin tufəngin?

Mən bu qəfil sorğudan diksinirəm az qala:
- Tufəng nəyimə görə, ay əzizim, ay bala?

Gözlərimə heyrətlə baxır balaca insan:
- Əmi, tufəngli olsa, gedib dovşan vurarsan.

- Canım-gözüm! Dünyada neçə milyard insan var,
Hamı tufəngli olsa, dünya dovşansız qalar.

ƏMİ, SƏNİN AT-ARABAN NİYƏ YOXdUR

Baxır mənim gözlərimə həm gileyli, həm mehriban:
- Əmi, axı, niyə sənin yoxdur qəşəng at-araban?

At-araban olsaydı, ah, lap indicə qoşardım mən,
Çıxıb yola sabah-sabah sürərdim düz dənizəcən!

Təkərlərin izlərilə bəzənərdi bu döş, bu dik,
Sahildəki yaxşı xırdan qovun, qarqız gətirərdik.

At-arabam olsa, əmi, yaşayaram kişi kimi,
Aradabir macal tapıb çimdirdirdim köhlənimi.

Arabamı düz dənizin ortasına sürərəm mən,
Cilovunu açaram ki, dincəlsin də bir az köhlən.

Yavaş-yavaş, aram-aram tumarlarım, qaşovlarım,
Sonra yenə yalmanlayıb, ram edərəm, cilovlarım.

O düzləri, bu yalları keçərik də, aşırıq da,
Qırmancımı dolandırsam, qanadları uçarıq da!

- Canım, gözüm, sən haqlısan! Düzəldərəm bu səhvimi,
At-muraddır, at qanaddır, at-kişinin ilk həmdəmi.

Sən gələn yay bura gəlsən elə bilmə daha təksən
Axur üstə telləri zər, Qırata, Dürata bənzər
Bir cüt köhlən görəcəksən.

İLAN GÖR NƏ QƏDƏR XUL UDUB!

Eldənizim Türkanda bilsən nələr öyrənir,
Yeni sözlər, cümlələr, ifadələr öyrənir.

Bu gün diqqət kəsilib dənizdə çımənələr,
Xul sözünü eşitmək şəkliyə bərdən-bərə.

- "İlan çoxlu xul udub" Xəlil əmi, nədir xul?
- Xırda balıqdır, oğul, ilanın yemədir xul!

Biz sahilə çıxanda gördük şən bir oğlanı,
Öldürüb atıb quma uzun bir su ilanı.

O, ilanın qarnını yavaşca yarıb kəsib,
Xula qurtuluş, nicat vermək üçün tələsib.

Eldəniz bu lövhəni seyr edir heyran-heyran,
Gör nə qədər xul udub arşın yarımliq ilan!

TELESKOP

Dibindəyik quyunun bir mən, bir də Eldəniz,
Mühərriki düzəldir, çalışırıq ikimiz.

Birdən coşur Eldəniz: - Əmi, əmi, ora bax!
Suda ulduzlara bax,
Gündüz günorta vaxtı məgər ulduz görünər?

Dedim: - Heyrətlənmə çox, canım-gözüm Eldəniz,
Böyük bir teleskopun içindəyək axı, biz.

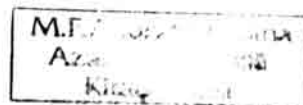
- Necə?! Hansı teleskop?
- Teleskop bu daş quyu,
Hələ güzgülü də var. Güzgü - dibində suyu.

İş qalıbdır yarımçıq, Eldəniz ağzı açıq.
- Tut bir qızıl şüadan, dırmaş, yerdən göyə çıx!

Oxunmamış kitabdır hələ bizim kainat,
Boy at, Eldəniz, boy at! Ən gözəl teleskopu
Boy at, sən özün yarat!

Elə bilmə çocuqsan, elə bilmə quzusan,
Bəlkə də bu aləmin ən parlaq ulduzusan!

Qırx arşınliq quyuda bir mən, bir də Eldəniz,
Biz yerin təkindəyik, göynən gedir fikrimiz.

DAN ULDUZU, DAN YERİ

- Qaranlığın önündən kimdir çəkilməz geri?
- Dan ulduzu, dan yeri! Odur oyadan yeri.

- O kimdir lap ucada, xeyli, xeyli qəlbidə?
- Dan ulduzudur göyün görən gözü, qəlbi də!

- Bəs o kimdir hay salan?
- Xoruz banı, ban yeri!
- Xoruzlardır çırpınan, pipiyində qan yeri.

- Bəs xoruzlar olmasa sökülməzmi dan yeri?
- Yox...xoruzlar haraylar çox yatan tənbelləri.

- Əmi, sübh açılmamış sənmi yazdın bu şeiri?
- Yox, qızıl qələmilə dan ulduzu, dan yeri!

BUYNUZTIKAN

- Nə qədər ki, kiçiksən, az danış, çox qulaq as,
Eşitdiyin sözləri təzə bir dəftərə yaz.

Yadımdamı, burda sən "xır" sözü öyrənmisən,
Qonşumuzun xırında nübar qovun yemisən.

Yeni sözlər dadlıdır qovun kimi, bal kimi,
Sözlər xəzinə dilin daş-qaşları deyilmi?

Sən burda öyrənmisən "qəcəc", "biyan" sözünü,
Qaratikanla birgə "buynuztikan" sözünü.

Fikir ver, iynələri tünd-mavi oxa bənzər,
Sürücülər maşını buynuztikanla bəzər.

DAŞ-QAŞ DAĞLARI

- Xəzər didib-dağıdıb sübhə qədər özünü,
Bəs gündüzü necədir? Gedək görək üzünü.

Bata-bata dizəcən qum qızıla, qum zərə,
Gəlib çatdıq sahilə. Ah, bu necə mənzərə!

Bətnindən doğub dəniz sanki nəhəng bir dağı,
Milyard balıqqulağı - işıq dağı, nur dağı!

Daş-qaşa bax, daş-qaşa bax, daş-qaşa,
Ləl ilə mirvari verib baş-başa.

Yaquta bax, zümrüdə bax, dürrə bax,
Hər sədəfim şölə saçan çilçirəq.

Mərcanım ovcunda tutub duzlu su,
Dalğalarımıdır gətirən göy yosun.

Qoy bir açım qollarımı göy qədər,
Bir qucağa sığmalı dağ boyda zər.

Ah, bir piyalə, ya da billur imiş,
Şeh dolu mirvari, işıq, nur imiş.

Yığ səbətə, Eldənizim, yığ zəri,
Xarhaxar ilə tökülən gövhəri.

Möcüzələr qaynağıdır göy Xəzər,
Görməz olur baxsa ona bədnəzər.

İMARƏT

- Əmi, bu imarəti neçə ilə tikmişən?
Oğlum, bu imarəti min ilə tikmişəm mən.

Görürsənmi ağ daşı? Bir zaman daş olmuşam,
Sonra daşı doğrayan usta nəqqaş olmuşam.

Gör nə qədər göyərçin dincəlir tavanında,
Gör nə qədər sığırçın yuva tikib banında.

Tir - borunun ağzında gör neçə yuvacıq var,
Bəlkə çolpaları yox, məni bəslər yuvalar.

Bu evin çilçirəği işığıdır gözümün,
Sal divarı bəlkə də taqətidir dizimin.

Füzulinin şəklini divarına çəkmişəm,
Mən bu evi min illik ömrüm üçün tikmişəm.

DAŞDAN ÇÖRƏK ÇIXARANLAR

- Eldənizim, yadda saxla, daşdan çörək çıxaranlar,
Bil ki, əbəs yaranmır heç bu bağçalar, gülüstanlar!

Lək qırağı axıb gedir gildən bir az rəng alan su,
Sağda, solda ətir-ətir gül qoxusu, bal qoxusu.

Heyvanların rəngi sarı, əyir yaşıl budaqları,
Al ulduzlu qızıl narın çatlamışdır dodaqları.

Gilənarım tabaq-tabaq, qərənfillər papaq-papaq,
Bir gör nələr yetirmədə bel tutan əl, qara torpaq!

Qarğıdalı saçaq-saçaq, saçağını öpək, qucaq,
Xəzinələr yetirmədə bel tutan əl, qara torpaq!

Ləklərə bax - xana-xana, xonça-xonça, xərək-xərək;
Şüyüd, keşniş umsan əgər cü içilə gedək dərək.

Burda qıyıb tapdamaram bircə zoğu, bircə ləki,
Asta-usta davranaram, inciməsin ləklər təki.

Qıyarammı heç pozulsun bu səliqə, bu yaraşiq?!
Yasəmənələr yaz nəfəslə, qərənfillər növ-növ işiq.

Bu ləkləri dırmıqlamı, yoxsa əllə daramışıq,
Qan bənövşə, qız bənövşə... hər birini aramışıq.

Yayda evə qonaq gəlsə, ona reyhan şərbəri ver,
Anlat, nələr yetirmədə bel tutan əl, bir də bu yer.

Çək şəklini, gözün qalsın qovun, qarpız tağlarında,
Bıçaq gətir, varsa meylin tər xiyarın nübarında.

Tab etməsin, əyilib öp, otu, qumu, gili, daşı,
Müqəddəsdir hətta çör-çöp, bir seyr elə yaxşı-yaxşı.

Dimdikləyir ağ şanı qanadları lümək bir quş,
Yəqin o da mənim kimi gözəlliyə əsir olmuş.

Müqəddəsdir ağ şanın şöləsi də, şirəsi də,
Türkanının boyanası, tər xunu da, cərəsi də.

ÖYRƏNİRSƏN

Sən aləmi kəlmə-kəlmə, heca-heca öyrənirsən,
Çəmənlərdə ilk çığını aç-aça öyrənirsən.

Tanıyırsan dombalanı, qırxbuğumu, şingiləni,
Qara tutda bal şəhdini, ağ şanıda ağ giləni.

Çəkir səni bostandakı boranılar, şamamalar,
Könül daim duyduğundan, sevdliyindən ilham alar.

Sən aləmi çəmən-çəmən, bağça-bağça öyrənirsən
Çilçıraqban gecələri sən Ayacan öyrənirsən,
Lap ucqarda işıldayan ulduzcan öyrənirsən.

- Əmi, göylər ulduz-ulduz, çiçək-çiçək... gör necədir!
- Canım, gözüm, bu kainat tapmacadır, bilməkdir.

Gərək onu yavaş-yavaş, asta-asta öyrənəsən.
Qələminlə yol açasan, dəftər üstə öyrənəsən.

Odur, Böyük Ayı bürcü, bir cüt gözü dönüb oda,
Ulduzlardan hörülmüşdü qulağı da, quyruğu da.

Odur, Kiçik Ayı bürcü, anasından aralıdır,
Bəlkə ona daş kometa dəyib, bağı yaralıdır.

Yeddi qardaş ulduz, odur, yeddisi də əbədi nur,
Yeddisi də ucalıqda daim məğrur, daim cəsur!

Bilmirəm, sən ulduzşünas, ya botanik olacaqsan,
Bilirəm ki, sevə bilsən, dünyadan kam alacaqsan.

Sən aləmi çiçək-çiçək, ləçək-ləçək öyrənirsən,
Sağ ol, qəşəng öyrənirsən.

Qərənfil, şəhdərəni şəhinədək öyrənirsən,
İlanları qorxa-qorxa, ürkək-ürkek öyrənirsən.

Şaqqıldayan ildırım bir azca ləng öyrənirsən,
Uçurursan çərpələngi, təyyarəyə ilk yol açıb,
Bu çərpələng... öyrənirsən.

Canım, gözüm, oxu, yüksəl! Tükənməsin bu vurhavar.
Öyrənən baş, yaradan əl ildırımdan güclü olur.

BİZ BİRLİKDƏ YAŞAYIRIQ

Salıb kibrit qutusuna beş qarınca gətirdin sən,
Beş qarınca... xallı böcək, başqa adı parabüzən.

Ona inəkdoğuzduran, nənəmuç da deyənlər var,
- Uç! Nənəmuç, ovcumdan uç! - desən qalxar,
qanadlanır.

Canım, gözüm Eldənizim, gəl toxunma böcəklərə,
Gör qanadı nəyə bənzər? Al qırmızı ləçəklərə!

Dözüb qarlı küləklərə, çovğunlara, səmumlara,
Uçub qışdan yazıya doğru, gəlib çıxıb hardan hara?

İndi gəlib dustaq olub xırda kibrit qutusunda,
Sındır, dağıt o qəfəsi nəfəs alsın, qurtulsun da!

Biz onların atasına, anasına oxşayırıq,
Qarıncayla, qarışqayla, sərçəylə bir yaşayırıq.

Biz insanıq, kainatın günəşiyik, dan yeriyik,
Aləm bəlkə bağlı sədəf, biz sədəfin gövhəriyik.

Ləng ayaqlı bağa odur, kələm yeyir, xəzəl yeyir,
Yavaş-yavaş, xıdır-xıdır, amma necə gözəl yeyir.

Odur, kirpi yumurlanıb yarpaqların altındaca,
Məqam güdür, macal verməz gəlib burdan ilan keçə.

Odur, yavru göyərçinlər qurul-qurul quruldaşır,
Xallı pişik yemək gəzir, ağ köpəyi görüb qaçır.

Biz Ülkərin, Ayın, günün atasına oxşayırıq,
Çiçəklərlə nəfəs alır, dənizlə bir yaşayırıq.

Canım, gözüm, burax getsin qutundakı qarıncanı,
Azad olsun qəfəsdən qoy mənim ruhum, onun canı.

CAN ƏMİ, RÜSXƏT VER, MƏN GEDƏR OLDUM!

Gəlib durdu qarşımdaca sabah-sabah bir az qəmgin,
Dedi: - Əmi, icazə ver düşüm yola, gedim bu gün...
Darıxmışam Salyan üçün, Vüqar üçün, Elxan üçün...

- Oğlum, indi avqust ayı... o tərəflər cəhənnəmdi,
Nəçin belə kövrəlmisən? Ah, deyəsən, gözün nəmdi?

- Əmi, axı Salyan mənim öz obamdı, öz elimdi,
Orda keçib on bir ilim onu necə atım indi?

Məgər dözə bilmərəmmi onun bircə istisinə?
Qoy bir gedim... lap bürünüm təndirinin tüstüsünə.

Gör haçandır mən görmürəm nə anamı, nə atamı,
Nə Vüqarı, nə Eltonu, nə də yaxın bir adamı...

- Məgər əmin yaxın deyil? - Dayan, o cür demə, əmi,
Məgər yaxın olmasaydıq otuz üç gün dözərdimmi?

İnanın ki, otuz üç gün bal qatdınız çöreyimə,
Heç bilsəniz Türkan, Xəzər necə yatdı ürəyimə!

- Qıyamətədi dəniz bu gün! Bəlkə gedək, bir də çimək!
Yangımıza su çiləyək! İndi sular çiçək-çiçək...

Şair əmin Mikayıl da söz veribdir, gələsindir,
Faytonunu lap Xəzərin içinəcən sürəsidir.

Özün atı yəhərlərsən, cilov çəkib dəhmərlərsən,
Bostandan da beş-on qarpız mən dərərəm, sən dərərsən...

- Yox! İzn ver, gedim, əmi, mən dənizdə çimmişəm də,
O faytona minmişəm də. O köhləni sürmüşəm də!
O bostanın qarpızından dərmışəm də, yemişəm də!

Gördüm çocuq qərubsəyib... bir ah çəkdim mən dərindən.
Keçdik, quma bata-bata qızıl təpə üzərindən.
Ayrılanda öpüş aldım onun dolmuş gözlərindən.

ELDƏNİZ

Qardaşımın balası -
On bir yaşlı Eldəniz!
Necə şaddır bilsəniz,
Necə şəndir bilsəniz.

Salyandan gəlib çıxıb
Görün hansı məkana -
Havası bal, suyu qənd,
Bizim cənnət Türkana.

Qoşa qanadla gəlib
O sevinə-sevinə,

Əmisinin evinə,
Dədə-baba evinə.

Yaşılığın içində
Ağappaq, hündür bina
Açıb geniş qoynunu
Öz kiçik övladına.

Kür üstündən Türkana
Gəlib çıxıb Eldəniz.
Necə şaddır bilsəniz,
Necə şəndir bilsəniz!

Türkan - bizim ellərin
Dədə-baba binəsi.
Bəlkə bizim tarixin
Çox böyük xəzinəsi.

KİRPİ NƏ BİC OLURMUŞ

Kirpi nə bic olurmuş, xəzəllərdən don geyir,
Kolun-kosun altında durub məqam gözləyir.

İlan gəlib keçəndə işə salır dişini,
Asta görür işini, usta görür işini.

Dil çıxarır, yalvarır, ilan döyür gözünü,
Sağa çırpır özünü, sola çırpır özünü.

Çırpıldıqca yazığın qızıl qanı süzülür,
Xəzəlləri, otları qızartdıqca üzülür.

Kırpı yeyir ilanı, bir az yavaş, bir az long,
Zəhər vəzilərinə azca qalmaqayədək.

Lovğalanma, a kırpı, sənə əhsən deyən var,
Ancaq görək olanda kırpını də yeyən var.

QUYUNUN QIRAĞINDA

Quyunun qırağında seyr elə, gör nələr var,
Sarı qum, boz gil, ağ daş, növ-növ dəfinələr var.

Sarı qumu qazarkən yorulmayıb quyuçu,
İlişməyib heç nəyə bel ağzi, külüng ucu.

Gəlib çatanda gilə, tər töküb gilə-gilə,
"Xəbər göndərəm görək qonşu Əbülfəzgilə,
Bəlkə bir yardım gələ".

Qazıb gili birtəhər gah bel, gah külüng ilə,
Rast gələndə, tərpedib sal qayanı ling ilə.

Dayanıb çeynəyərkən sən ağzında şingilə,
Daş tavanı dağıtmış usta döyüş, cəng ilə.

Bu quyunun ağzını gəl ağart əhəng ilə,
İstəsən nəğmə söylə gözəl bir ahəng ilə.

Təki... sən unutma ki, qırx arşınlıq bir mədən
Su verməmiş su alıb mərdin alın tərindən.

Dar, boğanaq quyuda çıxarmayıb səsini,
Külüngüylə silkəyib bəlkə Yer kürrəsini!

Rast gələndə yeraltı sal qayaya, sal daşa,
Verib iradəsilə, inamıyla baş-başa.

Külüngünün ağzında ildırımlar çaxıbdır,
Qayaaltı bulaqda öz şəklinə baxıbdır.

Görəndə ki, qaynaşır çeşmələr bildir-bildir,
Yorğunluğu canından, sümüyündən çıxıbdır.

Köksünə yerin, göyün qüvvətini yığıbdır,
Pilləkənlə dırmanıb, yavaş-yavaş qalxıbdır.

İslanmış köynəyini yaxşı-yaxşı sıxıbdır,
İşıqlı kainata iftixarla baxıbdır.

Dayan quyu başında, unutma ömrün boyu:
Quyudan yox, ürəkdən çıxır dirilik suyu.

TÜKƏNMƏYƏN SORĞULARIN

- Əmi, bulud harda yatır, şimşək harda gecələyir?
- Ömrüm, günüm, səmaldır buludların bürüncəyi.

Ağ buludlar, boz buludlar şimşəklərin balıncıdır,
Şimşək ömrü bircə qırpım, şimşək ömrü, çaxıncadır.

Yalnız rəssam tuta bilir zülmətdəki ağ şırımı.
Əsrlərcə yaşadır o, bircə anlıq ildırımını?!

- Əmi, bəzən coşur Xəzər, nədən doğur qasırgılar?
Qayalardan nə istəyir o dalğalar, bu dalğalar?

- Canım, gözüm, qasırğaya təkən verən küləklərdir,
Gürşadlara, leysanlara qanad verən şimşəklərdir.

- Bəs vulkanlar nədir, ömi? - Yerin hökmü, Yerin səsi!
Bir zamanlar Yer od imiş, Yer kürəsi - od kürəsi!

Üst qabığı soyusa da, hələ oddur bünövrəsi,
Vulkanlardır nişan verən o atəşi, o nəfəsi!

- Əmi, neçin hörümçəklər yemək üçün tor qururlar?
Bircə milçək tutan kimi hey sümürür, hey sorurlar?

- Canım, gözüm, bu aləmdə çoxdur yara, çoxdur zədə,
Yan-yanaşı ömür sürür halalzadə, haramzadə!

- Doğrudanmı kərtənkələ ağu verir ilanlara?
- Eşitmişəm, görməmişəm, gəl inanaq olanlara.

- Əmi, tutub ilanı sən bir bankaya salarsanmı?
Ya spirtdə, ya spirtsiz mənim üçün saxlarsanmı?

- Toxunmasan pərvanəyə, qarışqaya, daş bağaya,
İlan tutub bəslərəm mən sənin üçün gələn yaya.

- Əmi, güzgü qaranlıqda yanır, sönür neçin, nədən?
Məgər evə girə bilər ildırımlar pəncərədən?

- Mən də yorğun, sən də yorğun, canım, gözüm, uyu bir az,
Əmin yatıb dincəlməsə, sorgulara cavab tapmaz!

UŞAQLIQDAN YETKİNLİYƏ

QONAQ GƏLİB SƏNUBƏR

Bakıdan Mərdəkana
Qonaq gəldi Sənubər.
Fərəhlə qarşıladı
Onu yoldaşı Azər.

Sənubər, ay Sənubər
Gəl, oynayaq bərabər.
Mənim oyunağım var
Göydə ulduzlar qədr.

Ona göstərdi Azər
Balaca mənzilini.
Yaşıl xallı atını,
Yekə, zorba filini.

Oyuncaq guşəsində
Gör nələr var, nələr var:
Qarmon çalan ağ ayı,
İpək saplı mavi şar.

Eşitdi bu söhbəti,
Nə söylədi gör baba:
- Oyuncağa qarışıb
Sənin başın, ay bala.

Bir gör sən qonağın
Hansı məkana gəlib.

- İlk dəfədir, görürsən,
O, Mərdakana gəlib.

Sən ona gülşən kimi
Bizim torpağı göstər.
Oyuncağı çox görüb,
Bağcanı, bağı göstər.

Axı, indi, ay baba,
Yaz deyil...
Qar yağıb, qar.
Bağımızda nə əncir,
Nə alma, nə üzüm var.

- Yox, mənim əzizlərim,
Görün nə saxlamışam.
Balaca torbalarda
Hədiyyə saxlamışam.

Yanaşdılar talvara,
Necə şadlandı Azər.
- Gəl salxımı özün də,ər,
Sənubər, ay Sənubər.

Çox tələssə də Azər
Babası az tələsdi.
Tənəklərə bağlanmış
Üç-dörd torbanı kəsdi.

Sənubərin, Azərin
Gözlərində intizar:
- İndi mənə kim deyər
Burda hansı üzüm var.

Azər tez öyünərək:
- Şanı, Şanı, - söylədi.
Sənubər dözməyərək:
- Hanı, hanı? - söylədi.

Sənubərin, Azərin
Parlayır gözü - par-par.
...Baba sökdü torbanı,
Birdən nə gördü onlar.

Zər qanadlı arılar.
Vızhavızla uçdular.
Yaxşı ki, tez uçdular,
Yaxşı ki, tez qaçdılar.

Yaman qorxdı Sənubər,
Geri çəkildi Azər.
Baba dedi: arıdan
Qorxmayın, ay dəcəllər.

Qışda arı key olur,
Qışda vurmayı arı.
Tələsməyin...yuyum mən.
Bu qızıl salxımları.

Azər ilə Sənubər
Əyləşdilər yanaşı.
Şirin, dadlı gilələr
Nə yaxşıdır, nə yaxşı.

Ağ gilələr soyuqdur,
Saralan gilə də var.

Az qala mövuc olub
Qaralan gilə də var.

Gör nə bicdi arılar,
Torbalara dolurlar.
Bu şirin salxımların
Şirəsini sorurlar.

BİZİM TURAL

Tural nəğmələr bilir,
Heç bilsən nələr bilir!
"Koroğlu" kitabını
Az qala, əzbər bilir.

- Oxu görək, ay Tural!
Sıxılma, bərkdən oxu!
"Giziroğlu" şeirini
Hayqır, ürəkdən oxu!

Tural təmiz baladı,
Nəfəsi gül qoxuyar.
"Giziroğlu" şeirini
Aşıq kimi oxuyar.

- Anadan mərd doğulubdu
Giziroğlu Mustafa bəy!
Bu dünyaya tək gəlibdi,
Giziroğlu Mustafa bəy!
Paşam hey!

Bir atı var Alapaça,
Aman vermir Qırat qaça.
Şeşpərinin ucu haça,
Giziroğlu Mustafa bəy!
Paşam hey!

- Boy at, can Tural, boy at!
Yurda kömək ol, kömək.
Giziroğlu da bir vaxt
Uşaq olub sənin tək!

DEYİRLƏR KİÇİK QIZAM

Deyirlər kiçik qızam,
Yox, bunu düz demirlər.
Axı, özüm geyirəm
Paltarımı hər səhər.

Mən obaşdan dururam,
Əl-üzümü yuyuram.
Darayıram daraqla
Saçımı aram-aram.

Deyirəm: - Qoy çayı da
Mən dəmləyim, ay ana!
Qənd qoyuram qənddana,
Süd tökürəm fincana.

Silirəm güldanları,
Çıxardırım eyvana.
Su verirəm bir azca
Hər gülə, hər güldana.

Məgər mən kiçik qızam,
Yox, bunu düz demirlər.
Mən ki kömək edirəm
Anama axşam-səhər.

UŞAQLAR OYNAYANDA

İp üstündən tullanır
Gülbənizlə Şəfiqə,
İki gözəl rəfiqə,
İki qəşəng rəfiqə.

Uşaqlar oynayanda
Küləklər də oynayır.
Şəfiqənin gözündə
Şəfəqlər də oynayır.

Kəpənəklər, arılar,
Böcəklər də oynayır.
Yaxındakı bağçada
Çiçəklər də oynayır.

Gülbənin gözündə
Şadlıq, sevinc qaynayır.
Baxın, onun saçında
Ağ qaytan da oynayır.

ZAQATALA QORUĞU

Siz də çıxın dağ başına,
Siz də gəzin bu qoruğu.
Seyrə dalın o laləni,
Bu reyhanı, bu moruğu.

Nömrələnib, nişanlanıb
Palıdları, qovaqları.
Göyərçinin, sığırçının
Halqalanıb ayaqları.

Marallarım bölük-bölük,
Ot otlayır ayın-şayın.
Dağ təkəsi, dağ cüyürü
Həm asudə, həm arxayın.

Cır alçası turşməzədir,
Mələs narı meyxoş, iri.
Çayda qızıl balıqları,
Gedər biri, gələt biri.

Eşmələnər çeşmələri
Bulaq təmiz, bulaq sərin.
Əllərimə ətri keçib
Bənövşənin, sənubərin.

Gəlin sevak təbiəti,
Hər zoğu, hər tumurcuğu.
Biz gələcək nəsillərə
Bəxş eləyək bu qoruğu.

QIRAN DA SƏN, QURAN DA...

Heyran qalmışam sənə
Mənim bir yaşlı balam.
Bələk bağını qıran
Dava-dalaşlı balam.

Qollarımın üstündə
Quzu kimi yatan sən.
Oyananda hər şeyi
Bir-birinə qatan sən.

Anasının sevdiyi
Güldanları qıranım.
Gözəl, büllur qabları,
Fincanları qıranım.

Mənim kiçik memarım,
Mənim körpə dəcəlim.
Sən bir azca sakit ol,
Mən də bir az dincəlim.

Mən sənənin gözlərində
Yanan oda vurğunam.
Bu qırmaq həvəsinə,
Bu qırmaq həvəsinə,
Bu inada vurğunam!

Sığışmırsan beşiyə,
Ev-eşiyə, "qəfəsə",
Mən vurğunam
"qəfəsi"
Parçalayan həvəyə.

Körpə dodaqlardakı
Südlü, odlu nəfəsə.

Ay mənim səadətə,
Mənim bir yaşlı balam.
Körpə şir balası tək
Pəncəli, döşlü balam!

Kaş həyata ön böyük
Diləklərlə gələsən.
Nəyi uçurduğunu,
Nələri qurduğunu
Bir az öncə biləsən...

BİR QOM ÇİÇƏK

Bir dəstə çiçək verdi bu axşam dostlar bizə
Çiçək təzə, gül təzə.

Bu güllər tək çırpınıb şadlanan könül təzə,
Fikir ver qızılgülə, qərənfilə, nərgizə.

Hamısı pak, pakizə..., hər ləçəyi möcüzə...
Bu güllərin gözüylə mənə öz elim baxar,
Çəmənəm, çölüm baxar.

Bu güllərin ətrilə
Üz-gözümə toxunar Natəvamin nəfəsi,
Odlar torpağı boyda gülüstannın nəfəsi!

Dinlə, əziz oxucu, sən verdin bu gülləri,
Hansı yerdə bitibsə o güllərin kökləri
O torpağa qurbanam. Odur mənim ilk Anam.

Mənə elə gəlir ki,
Bircə kəlmə söz desəm Füzulinin dilində,
Bax, bu bağlı qönçələr
Dözə bilməz, açılar bu dəqiqə əlimdə.

Bircə baxışından da bu güllər anlar məni,
Bu güllər öpər, qucar, bu güllər danlar məni.

Heyif, heyif ki, ancaq
Bu gül sabah solacaq.

Nə qəm, bir gül solsa da, gülzarımız solmasın,
Təki arzularımız, böyük duyğularımız,
baharımız solmasın.

Ömrün bircə günü də
Bu çiçəkdən, bu güldən,
Bu Muğandan, bu Mildən,
Bu Vətəndən, bu dildən
heç vaxt ayrı olmasın

VAYSINMA

Arzular könlümdə haray çəkəndə
Heyf, təyinatı almadım kəndə.

Mənim qəlbim kimi qüdrətli, güclü
Arazdan rəng alıb qızaran Kürü
Ya köhnə kolazla, ya qollarımla
Keçəydim gərək.

Pambıq mərzlərinin arasındakı
Tək-tək biyanların yaz qoxusunu,
Səhər şəhlərini içəydim gərək.

Beynim, iki əlim, iki ayağım
Gözəl bir məktəbə dayaq olaydı.
Pirəbbə kəndində miz üstü lampam
Bu ucsuz, bucaqsız Azərbaycanca mayak olaydı.

Bir qom nanə ətri, bir təndir ətri,
Ağ, qara lövhənin tabaşır ətri,
Əlaçı balamın üz aydınlığı,
Ürək açıqlığı, söz aydınlığı,
Adi bir suçudan gördüyüm qılıq,
Yaxşı müəllimlik, babat bağbanlıq
Mənə bəs edərdi şairlik üçün.

Neçin yada düşür yalquzaqların
Qanlı dişlərini qırmaq həvəsi?
Ancaq qırmaq üçün?...
Kür yaxasında
Barı bir ev - səngər qurmaq həvəsi?!

Neçin yada düşür Ələkbər Sabir,
Tufanlı dənizdə polad bir ada?
Adanın qırılmaz qranitinə
Cumanın iqtisadi, kor blokada.

Haray, ürəyimin Kür coşqunluğu,
Gözümdə qalmasın murad, arzu, kam.
Haray, ey səpdiyim gül toxumları,
Siz harda olsanız, bağbanımızam!

ANA

Məhrumdu iki gözdən
Dünyası zülmət ana.
Ancaq qohum-qonşular
Heyran qalmışdı ona.

Həm anaydı, həm ata,
Oğlu üçün süpərdi.
Gözləri olmasa da
Gözü üstə bəslərdi.

Uşaq - bir ay parçası,
Sanki sədəfdi suda.
Köynəyi də ütülü,
Balaca kostyumu da.

O Ananı düşünüb
Çox xəyala daldım mən.
Axırda yüz sorğuma
Bircə cavab aldım mən.

Ana varlığında
Nur... o qədər güclüdür,
Heç nəyi görməsə də
Övladını o görür.

ÖZBƏK QIZI

Bu gün qar yağanda mən onu andım.
Qar demə, ən parlaq büllur, cəvahir.
Gözəllik önündə heyran dayandım,
Gördüm qarla günəş qol-boyun gəlir.

Ay aman, bu saflıq kimə bənzəyir?
Ağappaq, tərtemiz, nur qar, işıq qar.
Mənim xəyalımı bir qız bəzəyir,
Qızımı, ya südəmər çiçəklərini
Dünyaya bəxş edən pöhrə gilənar?!

Aləm ağ duvaqlı gözəllər təkin,
Yumub gözlərimi görürəm onu, -
Duyuram cismimə atəş verənin
Günəşli qar qədər pak olduğunu!

Hardayam? Qanadlı çovğunlar desin
Düşüb tramvaydan, ünvan gəzirəm.
Daşkənd tufanları bir an səngisin,
Girməsin gözümə qar zərrə-zərrə.

Qar basıb evləri, imarətləri,
Bu yerdə ünvanımı aramaq olar?
Bəbəyə təpilon qiyamətləri
Necə yarmaq olar, yarımmaq olar?

Qaşımnda, saçımnda qar sırğa-sırğa,
Küçəni tapmışam... hanı bəs bina?
Bəyaz qollarını açıb qasırğa,
Bələyib evləri öz saflığına.

Hovxur, tƏp aġzına barmaqlarını,
Baxdıġın ũnvana qayıt, bir dƏ bax.
DƏmir lƏvhƏciyin ırpıb qarını,
TƏmizlƏ... Əlini kƏssƏ dƏ sazaq.

Şaxtanın qılıncdan sƏrtidir kƏsƏri,
Lapdan ƏşidirƏm bir mehriban sƏs:
- MƏrhƏmƏt... buyurun, ġƏlin iƏri!
Ah, bu sƏs nƏ qƏdƏr ũlvi, mũqƏddƏs.

MƏnƏ ũz ƏlilƏ qapı aan qız
Qarın sƏrhƏdində qızıl ġũldũmũ?
- Buyurun... kũncdƏdir başımaqlarımız...
İsidir kŕnlũmũ xoş tƏbƏssũmũ.

- Bayaqdan baxıram pƏncƏrƏdƏn mƏn,
Burdan dŕnƏ-dŕnƏ ġƏlib kƏdiniz.
MƏrhƏmƏt... o başı buyurun lũtfƏn,
DeyƏsƏn, şƏhƏrƏ nabelƏdsiniz.

ũnvan ġƏzirsiniz... Ah, sizƏ, demək
MƏhbubƏ xanımla Paşa bƏy ġƏrək
ġƏzmƏyƏ ıxıblar, ġƏlƏrlƏr indi,
He bilsƏn nƏ qƏdƏr sevinƏceklƏr.

MƏqsud ŞeyxzadƏ! Bizim ŕzbƏklƏr
MƏġƏr unudarmı MƏqsud ƏkƏni?
Heyif, ġŕmmƏmişƏm bu vaxta qƏdƏr
DahilƏr yetirƏn sizin ŕlkƏni...

Bayır lap soyuqdur... isti ay verim!
Danışır dilotu yemiş bir ġŕzƏl.

MƏlƏkmi, pƏrimi, hansı mŕcũzƏ
Dayanmış mƏnimlƏ burda ġŕz-ġŕzƏ?

ElƏ bil, naġıllar alƏmindƏyƏm,
Ayaġım altında Əlvan ġƏbƏlƏr.
Altunzeh fincana qıymıram dƏyƏm,
Qorxuram tŕkũlƏ ũstũndƏki zƏr.

Anlar sovuşacaq, qalxıb, zƏng edib
Qatacaq alƏmi biri-birinƏ.
ġirƏcək qapıdan babayla nƏnƏ,
HƏsrƏt ġŕzlƏrindən sevinc yaşıları
Axacaq soluxmuş sifƏtlƏrinƏ.

BizƏ qulaq asan ġilƏnar qızın
Sevinci, fƏrƏhi başıdan aşıcaq.
Bakıda, DaşkƏnddƏ ġŕr nƏƏ ũnvan
Qaş ilƏ ġŕz qƏdƏr yaxınlaşacaq.

ġũnlƏr sovuşacaq... bu zƏrif qızın
Toyuna ġƏlƏcƏm bir ġũn, toyuna.
Bir ucu ġũnƏşƏ atan ġŕrƏnay
HŕkmũylƏ dartacaq mƏni oyuna.

Bu ġũn qar yaġanda mƏn onu andım,
Andım o şƏn qızı, qarlı DaşkƏndi.
Qartopu oynayan ũşaqclarını
O, bƏlkƏ eyvandən sƏslƏyir indi.

KƏŞF

Bir an, bircə hovur dincəlim deyə
Sancıb əlimdəki beli torpağa,
Gəlib öyləşirəm sal daşın üstə.
Bir baxışa sığmaz gülüstanımı
Öpür baxışlarım sakit, ahəstə.

Tikandan, alaqdan təmizlədiyim,
Körpə balam kimi əzizlədiyim
Südəmər zoğların rayihəsini
Çəkib ciyərimə, nəfəs dərirəm.
Elə bil, bələkdən çıxanlarıma
- Günaydın! - deyirəm, salam verirəm.

Qaşımın ucundan süzülən təri
Silib bel vurmaqdır gündəlik peşəm.
Yaşıl möcüzəmi yüz-yüz tikanın,
Min daşın içindən kəşf eləmişəm.

Görünür, yaşamaq qanunları var,
Beşikdən qəbrəcən yol gedirik biz.
Dünyada ən böyük gözəllikləri
Ömür bahasına kəşf edirik biz.

Sal qayadan çıxan bulaq suyunun
Ləngəri hovuzdan daşıb tökülür.
Mənim qaya qıran iradəmdir o,
Zülmətdən işığa çıxınca gülür.

Əriyin böyründə qırmızı xallar,
Ona bu xalları bəxş edən mənəm.

Budaqları öyən böhrəni, bari
Bağban zəhmətimlə kəşf edən mənəm.

Nar kolu üstündə nar ulduzları,
Sanki kəhkəşanın bir parçasıdır.
Qaşımın ucundan süzülən təri
Udan qum bir səhər gül açasıdır.

Gilənar ağacı ulduz tabağı,
Gilələr nə qədər işıqlı, təmiz.
Bir ovuc toxumda bütöv bir bağı,
Arzuda qisməti kəşf edirik biz.

Min gözəl içindən birini seçdim,
Özü kişi qızı, adı Firəngiz.
Görün bircə ləli kəşf etmək üçün
Nə qədər daşları çapmalıyıq biz.

Bir məslək ardınca çıxdım yollara,
Getdim Səmərqəndə, Ankarayadək
Gördüm beş dənizə, iki qitəyə
Sığışmır sinəmdə əl boyda ürək.

Yada kimlər düşür?
Əziz dostlarım,
Gülüstanım kimi ətir yayanlar.
Qocaman dağları alıb çiyninə,
Gecədən səhərə addımlayanlar!

Mikayıl, İsmixan, Haqverdi, Sabir -
Şuma toxum kimi səpilənlərim.
Heç göz də qırpmadan dostun yolunda
Alovun ağzına təpilənlərim!

Biri ürək tikən, biri dağ yıxan,
Biri yanar çöldə buz kimi kəhriz.
Ən yaxşı dostları - qayadan çıxan
Dirilik suyu tək kəşf edirik biz.

Dikəl, Xəlil Rza, dincəldin, yetər,
Hər daşın bağrında bir gövhər yatır.
Torpağa sancdığım belin ağzında
Hələ gör nə qədər kəşflər yatır.

NƏSƏ BİR SƏADƏT GÖZLƏYİRƏM MƏN

Hər şey adiləşib bəlkə həyatda,
Bağcam vağam olur, bağ solub gedir,
Təkcə mənim qəlbim ekvator kimi
Qaynar, yandırıcı, əzəmətlidir.

Evdə duzla çörək, bir atımlıq çay
Varmıdır, yoxmudur, deyə bilmərəm,
Ancaq varlığında hay-haray salan
Neçə dağ çayını dinləyirəm mən!

Elə bil, indicə ulu dağları
Aşib keçəcəyəm ilk bahar kimi.
Yolumun üstündə göy qurşaqları
Döşənəcək əlvan xalılar kimi.

Ulduzlar tökülsün qədəmlərinə,
Yarsın buludları bir ildırım səs:
- Mənim ki qanımda bu qədər od var,
Günəş üfüqlərdən çıxmaya bilməz!

HAQQIN YOXDUR SUSTALASAN

Bəzən göz qaralır, könül büzüşür,
Boşalır qollarım, sustalırım mən.
Özüm də, sözüm də gözümdən düşür,
Sanki bircə gündə qocalıram mən.

Anları, elə bil, verirəm yelə,
Hani o dünənki əzəmət, qürur?
Makina ardında əyləşsəm belə,
İlhamsız zəhmətin bəhrəsi olmur.

Əlimə götürsəm güzgünü bu dəm,
Elə bil, görürəm ən pis adamı.
Yeməyi, içməyi haram bilirəm,
Qaçır, bal da yesəm, ağzımın tamı.

- Yerini deşiyindən çıxmamısan ki...
Ayıl XƏLİL RZA! - deyirəm bu dəm.
Nəhəngsən, ucasan Savalan tək,
Səni arxa bilir özünə aləm.

Sənin ər ürəkli qardaşların var,
Biri aslan boğan, biri fil yıxan.
Əziz dostların var, sirdaşların var,
Bütün döyüşlərdən üzüağ çıxan!

Atan Rza kişi, əlində tufəng,
Yol keçdi Mazdokdan Reyxstaqadək.
Hələ də başına and içir Salyan,
Qəbrindən üzülür xonça, gül-çiçək.

Sənin Xanım anan - gözəl ağbirçək,
Köçəndə bəlkə də qızıl quş oldu.
Beş qardaş girəndə tabut altına,
Endi, günəş özü bizə qoşuldu.

Ayıl, Xəlil Rza, yatma, amandır,
Bircə qırpımı da vermə sən bada.
İşıqlar sönəndə qəlbini yandır,
Yananlar olmasa, heçik dünyada.

Elə bir günəşdən süd əmmisən ki,
Elə bir gülşənin dağ sərvisən ki,
Elə düşmənləri məhv etmişən ki,
Elə bir qüdrətə güvənmisən ki,
Elə bir zamanda yaşayırsan ki,
Elə bir ağır yük daşıyırsan ki,
Elə bir yağıyla üz-üzəsən ki,
Gözünə girsə də tikan, ox sənin,
Bircə addım belə geri qalmağa
Haqqın yox,
haqqın yox,
haqqın yox sənin!

GÖY GÖL

Sovuşdum, elə bil, yaşıl tuneldən,
Çıxdı uğuruma dan yeri, Göy göl.
Yanar bir yaqutmu gördüm qəfildən,
Ya gördüm nəfəsli gövhəri, Göy göl?

Açıb qollarımı burda dörd yana,
Hayqırmaq istədim bütün cahana:

- Sən bir dürdanəsən Azərbaycana,
Təbiətin nadir əsəri - Göy göl!

Doymaram, bir ömür dayanıb baxsam,
Əbədi yaşaram suyunda axsam.
Nə qəm, axşam düşsə... Sən ki mayaksan,
Sənsən gecələrin ülkeri, Göy göl!

İncəbel güllərlə qol-boyun yatdım,
Dizinə baş qoyub murada çatdım.
Gələn qocalığı bir az yubatdım,
Meşələr - belimin kəməri, Göy göl.

İylədim bir nəfəs...
sağaldı dərdim,
Əlimlə qıymadım, gözümlə dərdim.
Min rəng almasaydı sular, deyərdim:
- Gözündə saxlayır səhəri Göy göl.

Açılan qollarım göyləri ölçür,
Təbiət, kainat köksümə köçür.
Canımda duyuram Savalan gücü,
Qanımda Arazı, Xəzəri, Göy göl!

Bulaq - sulu boya, sərvələr - fırça,
Qaya şırım-şırım, dağ parça-parça
Mənim qələmimi döndər qılınca,
Misri qılıncların kəsəri, Göy göl.

Şair Söhrab Tahir qoşulub mənə,
Dalıb, əsir düşüb gözəlliyinə.
Bacın Urmiyədən salam var sənə,
Gözləyir ən gözəl xəbəri, Göy göl!

SƏN MƏNƏ QÜDRƏT VER

Elə ki, nədənsə, kimdənsə bezdim,
Elə ki, sinəmdə tövşüdü ürək,
Mən səni aradım, mən səni gözdüm,
Yüz əlaq içində bir bənövşə tək.
Sənsən taleyimin uca, şah dağı,
Sən mənə qüdrət ver, Türkan torpağı!

Düşsəm avtobusdan bir axşam çağı,
Bir az ləng gedərəm... ləng... aram-aram.
Qollarım bəlkə də nənə qurşağı
Səni Xəzərlə bir qucaqlayaram.

Yayın qızmarında adı havanı
Buzlu şərbət kimi içərəm, inan.
Mənə bircə əsim mehini qıysan,
Söndürər nəfəsim cəhənnəmləri,
Mın oddan, alovdan keçərəm inan!
Könül səndən ötrü nəyə yarpağı,
Sən mənə qüdrət ver, Türkan torpağı!

Çiynimdə, əlimdə fotoaparat,
Mən bura gəlmədim səyahətçi tək.
Mən sənə bağlandım, gözümdə murad.
Torpağa bağlanan bağban, kəndçi tək.
Gah bəldən yapışdım, gah da külüngdən.
Lay-lay daş tavanı doğradım, çapdım.
Qızıl torpağında ləl yox, inci yox,
Böyük qismətimi, bəxtimi tapdım.

Sənə bəxş elədim saldıığım bağı,
Cənnətim, baharım, Türkan torpağı!

Sən mənə sarsılmaz bir iradə ver,
Dədə qüdrətindən, ər vüqarından.
Kökləri Xəzərin dərinliyinə
İşləyən zirehli qayalarından.
Zirehin, poladın, tuncun sayağı
Mən də mətinləşim, Türkan torpağı!

Nadana, nakəsə güzəşt etmədim,
Vaxt oldu yıxıldım, vaxt oldu yıxdım.
Gücüm çatmayanda,
bəbəklərimin
Qəzəb gülləsini hədəfə sıxdım.
Bildim ki, könlümün sənsən dayağı,
Yoxdu zaval mənə, Türkan torpağı!

Yığıb yandırırım bağda çayırı,
Başqadır muradı ancaq ömrümün:
Bütün nadanları qandırmaq üçün,
Bütün misginləri yandırmaq üçün
Oxuyaraq şeirini Yunis İmrənin!

Gör o kimdir mənə "Bir ovuc..." deyən?
Sahili görünməz ümmanımsan ki...
Əlimi uzatsam, çatar günəşə,
Əlim üzəlməsin əlindən tək.

Pərdələr dalında qalan həyatı
Görmək ən çətin iş, möcüzə, ovsun.
Xəzər dənizindən bir cüt damla ver,
Gözümdə ömürlük çıraqım olsun.

Yaraq bir zülməti, hər qaranlığı,
Ömrümün mayacağı, Türkan torpağı!

Yenə ağ suları fəvvarələnin,
Qarşımda bir parça səadət bağı.
Külüng istəmirəm... mənim qollarım
Sənin külüngündür, Türkan torpağı.

NƏ YAXŞI Kİ...

Bir uzaq bir xatirədir:
Mən balaca, onlar - uca.
Tində durub mənə baxan iki qoca.
Biri dedi kəlmə-kəlmə, heca-heca:
- Rza oğlu Xəlildi bu, diqqət yetir sifətinə.
Ölər, ancaq əl uzatmaz özgələrin qismətinə.

Keçdi aylar, keçdi illər, mən unudam o sözləri,
Qırx il sonra ürəyimdə atıb-tutdum o sözləri.
Ah, görünür bircə damla saflıq varmış gözlərimdə,
Hüma quşu dolanırmış üzərimdə.
O saflığı anam mənə bəxş edibmiş öz qanından,
Atam verib o zərrəni günəş boyda vicdanından.

Nə yaxşı ki, itirmədim o zərrəni,
Bildim həyat qanunu var:
Qılgıçımdan alov doğar.

O çınqını çovğunların arasından çıxartdım mən,
Qismətimi ac şirlərin boğazından çıxartdım mən.

Ürəyimə pıçıldadım: - Mən damlanı qoru, qoçaq,
Damla qalsa, köksündəki dənizlər də hayqıracaq.

Bir damlanın sayəsində ömür sürdüm,
Yolum üstə nakəs gördüm, nadan gördüm.
Barışmadım, qarışmadım heç birinə,
Baxdım Tanrı dərgahından alçaqların gözlərinə.

Mən görmüşəm pöhrələrin bir gün orman olduğunu,
İrmaqların yavaş-yavaş dəniz, ümman olduğunu.
Yer altında bir az odun dönüb vulkan olduğunu,
Bir naşının yavaş-yavaş qalxıb insan olduğunu!

Hərdən könül pıçıldar ki sağ ol, atam, sağ ol, anam,
Mən nəğməmi yer, göy üçün oxuyanam.
Dünən duru göl idimsə,
Bu gün çopur qayaları parçalayan okeanam!

MƏSULİYYƏT

Bəlkə qocalmışam, dan üzü bəzən
Bir az tərəddüdlə oyanıram mən.
Qalxımmı?
Yorğana bürünüb bərk-bərk,
Bəlkə bir azca da uyumaq görək?!

Pəncərə qırovlı, çiçəklər şəhli,
Havada ətirli payız qoxusu.
Gecələr çırağı yananlar bilir,
Şirindir eyvanda səhər yuxusu.

Maşın gurultusu... fit səsi... hənir,
Şəhərin güclənən nəbzi: "QALX" deyir.
"QALX" deyir zirvədə yanan şölələr,
Hardasa hayqıran süd şəlalələr!

Hardasa hayqırıb sürət götürən
Qatarın köksündə göy gurultusu,
Şumlanan torpaqda əkin qoxusu,
Düşünən beyində bir yeni "Xəmsə",
Mənimsə çiyində hələ yortan var.
Hər kəs öz vaxtında oyana bilsə,
Hansı yatmış da oyada bilsə,
Bəlkə Yer kürəmiz planetlərin
Olar ən nurlusu, ən işıqlısı!
Zərrədən başlamış Yupiterədək
Bütün varlıqlara nurunu saçan,
Bütün ümmanları, gülüstanları,
Bütün qitələri min qolla qucan,
Hər bir hüceyrədə həyat oyadan,
Bütün ocaqlarda qazan qaynadan,
Bütün könüllərə, gözlərə köçən,
Bütün quyulardan enib su içən
Qırmızı köynəkli günəş sayağı
Çıxıb dan yerindən qalxa bilməsən
Dünyanın səadət günortasına,
Həyat dedikləri mübarizənin
Atıla bilməsən tən ortasına,
Oyanmış olsan da, yatmış kimisən.
Yatmısan, deməli, batmış kimisən.

BAHAR DASTANINDAN SƏTİRLƏR

Yenə gəldi xoş havadan
Reyhan ətri, yarpız ətri.
Qar altında novruzgülü,
Badyalarda ağuz ətri.

Ay qız, ay qız tələs bir az
Qapımızı alıbdı yaz.
Ev-çəiyə sığal çəkək,
Yorğan-döşək çiçək-çiçək...

Pəncərələr güzgülənsin,
Əllərindən gül ələnsin
O mənzilə, bu mənzilə
Gör işini gülə-gülə.

Hanı qazan, hanı boyaq?
Qaynar asağ, paltar yuyaq.
Ağ yaylığı al boyayaq.
Çit boyayaq, şal boyayaq.

Barmağında gümüş oymaq,
Gəlsin dərz, paltar biçək.
Yorulanda şərbət içək.
Boş dayanma, al, ütü çək.

Günlər nə tez, nə tez ötür.
Duz günüdür, süd günüdür.
İlk bahardır, təzə gəlin.
Xınalansın göyçək əlin.

Qurumayıb ovcun hələ.
Bağla yaşıl yarpaq ilə.
Hələ yoxdur iri yarpaq.
Hanı aşiq, hanı yanşaq?

Çağır gəlsin, aşib daşaq.
Qopuz çalaq, qoşma qoşaq.
El-obaya səda düşsün,
Dədə-baba yada düşsün.

Bu gün bizi pusacaqlar,
Gəlib qulaq asacaqlar.
Xeyir sözlər danışmalı,
İşdən, gücdən yapışmalı.

Hanı nöyüt, hanı lopa?
Lopa yansın topa-topa.
Göy üzünə qalxsın fişəng,
Parıl-parıl, qəşəng-qəşəng.

Nə yaxşıdır, yuxum çıxıb.
Oğru, əyri yoxa çıxıb.
Hamı əlbir, canhacandır.
Qonum, qonşu mehribandır.

Uzaq, yaxın aşib-daşib.
Ögeylər də doğmalaşib.
Gətir dəfi, a Gülpəri,
Sənubəri çəkin bəri.

Yaz açılır, yaz açılır,
Gülləndirir bağçaları.
Al günəşə qarşı tutun
İpək telli xonçaları.

Xonçalarda noğul, nabat.
Duzlu sözü şəkərə qat.
Nə dadlıdır sizin sovqat.
Sizin sovqat, bizim sovqat.

Hanı yemiş, asma yemiş?
Böyrünü quş dimdikləmiş.
Tor zənbildə qarpıza bax,
Çırtma vursan çatlayacaq.

Doğra görək dilim-dilim.
Dad-tamını mən də bilim.
Gözün aydın, qarı nənə!
Nə ad qoydun kötücənə?

Oğlandırsa, Gündüz qoyun.
Qızsa, Günəş, Ulduz qoyun.
Qapınızda o ağ qoyun
Yoxsa bayram toğlusudur?

Boynundakı muncuq mudur?
Buynuzunda qızıl qaytan.
Nə yaxşıdır bizim qayda:
Hamı gedək bir alayda.

Oğul-uşaq dəstə-dəstə,
Yollar üstə, muraz üstə.
Bayaq sizdə, indi bizdə.
Hamı badam, hanı püstə?

Mövüc verin, kişmiş verin.
Sevinc verin, gülüş verin.

Kimdir yenə qurşaq atdı?
Onu hansı uşaq atdı?

Nə fərqi var, yumurta ver.
Yumurtanı hamı sevir.
Paxlava ver yaxşı yaxşı
Tez ol, küsər dəstəbaşı.

Küsülülər barışsınlar,
Qoy qaynayıb qarışsınlar.
Yetimlərə pay göndərin,
Qənd göndərin, çay göndərin.

Gözsüzlərin gözü bizim,
Lalın, karın sözü bizim.
Qoy qarıblər sıxılmasın,
Bucaqlara qısılmasın.

Toy edənlər tez eləsin,
Ruhumuzu təzələsin.
Dövrə vuraq, hal eləyək.
Subaylara yol eləyək.

Barışdıraq küsənləri,
Öz üstündə əsənləri.
Öpüşsünlər, macal verin.
Əl vurun, bir qaval verin.

Kimdir bükən o boynunu,
Bağla yaylıqla qolunu.
Qızıl gülü taxın saza,
Səda verin sədamıza.

Boğcan qızıl gümüşdən,
Gülən doymaz gülüşdən.
Ay qız, bizə də qismət
Yarın verən yemişdən.

Halay, cərgə düzülün.
Xumar gözlər süzülün.
Kim cərgəyə girməso
Əli əldən üzülün.

Əlimdə cib bıçağı,
Oldum dostun naçağı.
Bir səhər gəl, bir axşam,
Bir də günorta çağı.

Sabah gedək dəstə-dəstə
Məzar üstə, qəbir üstə,
Babaları yad eləyək,
Ruhlarını şad eləyək.

Xonça açaq, şam yandıraq.
Əhriməni odlandıraq.
Gəldi, çatdı gözəl bahar.
Nə gözəldir axar-baxar.

Müjdəsidir təzə ayın,
Çırpı yığın, od qalayın.
Havalansın təzə tonqal,
İşıq salsın üzə tonqal.

Alovları çərək-çərək.
Atıl görək, tez ol, görək.
Sənin dədəm, mənim dədəm
Gör nə gözəl atır qədəm.

Ağ saqqalı işıqdır,
Bahara yaraşıqdır.
Nəvəsinin qolları
Boynunda sarmaşıqdır.

Atın köhnə geyimləri,
Atın oda.
Atın köhnə fikirləri,
Atın oda.

Yansın bu da, yansın o da.
Hənirini uda-uda
Od üstündə qab sındırın.
Fincan qırın, qədəh qırın.

Vur, qırılısın o gil kasa.
Qurmaq olmaz, qırılmasa.
Alov iti, alov yeyin.
Başı batsın köhnəliyini.

Hər şey odla təmizlənir,
Qanımızda od bəslənir.
Atın oda, duz çatlasın,
Yaman gözlər tez partlasın.

Göz dəyməsin gül balama,
Hey,
ocağı qurdalama!
Nə torpaq at, nə də ki, su.
Nəfəsinlə söndür odu.

Hənir dolsun ciyərinə,
Qurban olum hənirinə.

Ulduzların şoxuna bax,
İpək kimi saçaq-saçaq.

Nə istidir, nə soyuqdur.
Yox, bu gecə yatdı yoxdur.
Yallı gedək, hallı gedək.
Deyək-gülək səhərdək.
Çırtlayanda dan işığı,
Söyüdlərin göy saçağı.

Sular ilə öpüşəcək.
O busəni biz də görək.
Soyun çimək, tez ol, soyun.
Buz kimidir çayın suyu.

Tələsmə üz aram-aram.
Tellərini gülablaram.
Gözaltının xoşu gələr,
Muradınız başa gələr.

BƏS HARDA DİNCƏLİRSƏN?

Bəzən sual verirlər: - Xəlil Rza, söylə sən
Bəs haçan dincəlirsən?

Başdan aşan min işin öhdəsindən gəlirsən,
Bəs haçan dincəlirsən, bəs harda dincəlirsən?

- Dincəliyəm, vaxt olur, metro pillələrində,
Mindiyim avtobusun lap narahət yerində.

Gözlərimi yumuram, kirpiklərim dincəlidir.
Yerdən, göydən, havadan,
Bal qoxulu səmadan mənə qüvvət, güc gəlir.

Türkanda bel vurmaqdan gizildəyən əllərim
Rəfiqəmin ətirli saçlarında dincəlidir.

Aprelin altısında sən bizim bağa gəlsən,
Yaşılığa od salan al qönçələr görərsən.

Doğrusu, heç bilmirəm dərməzsən, ya dərərsən.
Ancaq budur bildiyim:
Qanadı al qırmızı narların sərin-sərin
odunda dincələrsən.

Çiyindəş olsan mənə, yatıb qalmazsan qında.
Planet silkələnər külüngünün ağzında.

Hədəflərim az deyil... neçə nakəs, kalpeysər.
Mərəzəni tapmağa qanım, qeyzim tələsər.

Gücüm çatdı, çatmadı...
Dar gözlərin içinə göz qırpmadan baxaram.
Qəzəbimi alınına ıldırım tək çaxaram!
Gündüzlər məğlub olsam, mənə göz qoy gecələr,
Yüz milyard ulduz gəlib gözlərimdə gecələr.

Yarı canım həmişə çaylar çırpınışında,
Dörd okean dincəlir ürəyimin başında!

Mən adicə havanı şərbət kimi içirəm,
Cəhənnəmlər içindən cənnət kimi keçirəm.

Bir gözəlin cilvəsi, dost baxışı, təmiz nur
Yanmış ciyərlərimə, elə bil, məlhəm qoyur.

Adicə su mənimçin zəməmdir, abi-zəməm,
Yurdun şah damarıdır gündəlik mübarizəm.

Mən harda dincəlirəm: istəklimin gözündə,
Türkanda olmasam da, doğma Türkan sözündə.

MƏN SEVMİŞƏM O YERİ

Ordadır ürəyimin neçə nəğməsi, şeiri,
Mən sevmişəm o yeri.

Ulduz boyunbağılı, ala gözlü Xəzəri,
Xəzərin üstündəki əfsanəvi şəhəri.

Sonsuz estakadanın dəmir, polad şahpəri
Üfüqlərdən üfəqə budaq-budaq uzanar.
Soyuq yellər insanın nəfəsilə qızınar.

Mən o insan vüqarlı buruqları sevmişəm,
Sular üstə qurulmuş qurğuları sevmişəm.

Dalmışam dəlik-deşik yosunlu qayalara,
Məni özünə çəkən ovsunlu qayalara.

Qayalar üstündəki o süd qarı sevmişəm,
Qarı Xəzərə çırpın çovğunları sevmişəm.

Dəmir körpü möhtəşəm bir qaladır dolan-göz,
Tufanlar kükrəyəndə tanker yan ala bilməz.

Kükrəyib baş aparən, suda üsyan qoparan
Tufanları sevmişəm.
Tufanlarla gülüşən insanları sevmişəm.

Atıb ilmək kəndiri, o dəniz bahadırı
Hırsənəndə görmüşəm,
Tufan geri çəkilib həsləyəndə görmüşəm.

Xəzər yenidən coşub səslənəndə görmüşəm,
Ərköyün qasırgılar
Dənizin beşiyində bəslənəndə görmüşəm.

Dalğalar dalğa-dalğa, dalğalar şah qalxar,
Ağ zirvəli dağ olar,
Tankerin sinəsində parçalanar, dağılar.

Gəmilərin yolunu bəzən tufanlar kəsib,
- Bakı! Bakı! - deməkdən ürək əsib, dil əsib.

Fəhlələr görmüşəm ki, həftədə bir, ayda bir
Bakıya, öz evinə əziz qonaq tək gəlir.

Növbə-növbə işləyən ürəyi saf, üzü şən,
Sonuncu gün darıxan insanları sevmişəm.

Uzaq buruq... tək buruq... külək əsir, qar tökür
Qaşqabaqlı səmələr qəlbində nə var, tökür.

Üç gündür davam edir tufanların inadı,
Bircə qutu konservi, bir şüşə limonadı

Bölüb, yeyib-içiblər əziz, doğma qardaş tək,
Halal olsun onlara bu müqəddəs duz-çörək.

Mən görmüşəm onların alovlu ürəyini,
Ütülü pencəyini, ütüsüz pencəyini.

Bu mehriban, bu cəsur adamları sevmişəm,
Taxta yollar üstdəki addımları sevmişəm.

Gəmilərdə daşınan güldanları sevmişəm,
Dəniz bağçasındakı reyhanları sevmişəm.

Ey tufanlar şəhəri, qəhrəmanlar şəhəri!
İnciməsin sevgilim, gözüm, könlüm səndədir.

Səni görəndən bəri
Qəlbimin bir parçası Xəzər dənizindədir.

GÖZƏL ASTARAM

Xəbər verin dünyada,
Bütün əziz dostlara,
Xəzərin yaxasında
Qızılgüldür Astara.

Gəlsinlər, gül şəhində
Qoy islana-islana.
Yerüstü bir cənnətdir,
Gülüstandır Astara.

Gözəlliyə pəncərə,
İlk bahara astana -

Portağallı, lumulu,
Yüz nübarlı Astara.

Mirvari şehlər düşər
Səhər bağa, bostana.
Dalğalarla öpüşər
Qızıl qumlu Astara.

Yəqin mənim bu nəğməm
Düşəcək bir dastana.
Xəzər - mavi bir güldən,
Qızılgüldür Astara.

Xəbər verin dünyada
Doğmalara, dostlara
Gəlsinlər, gül şəhində
Qoy islana-islana.

SÜKUT İSTƏYİRƏM, DİNC QOYUN MƏNİ

Sükut istəyirəm, dinc qoyun məni,
Bir qulaq dincliyi aludəsiyəm.
Qayaya çırpılan, daşa döş vuran
Ağqanad suları dinləyəsiyəm.

Çiçəyi sapsarı innab ağacı,
Yolumu gözləyir odur, o başda.
Könlüm onun acı, onun möhtacı,
Dayanım altında erkən, obaşdan.

İsti yaralara ən sərin məlhəm -
Çiçəyin ovsunu, gülün ovsunu.

Sükutun ən yaxşı növü bilirəm
Xəzər dənizinin gurultusunu.

Mənim sükutum kim poza bilər?
Yalnız eyvanıma sığınanlarım.
Qur-quru, cəh-cəhi, cikkiltisiylə
Evimin başına dolananlarım.

Dəyim dalğa-dalğa qızıl sahilə,
Sahillər mirvari, yaqut istəyir.
Tufanlar yatağı ümmanlar belə
Arabir dincəliş, sükut istəyir.

QRENADA, QRENADA!

Oyandım gecəyarı,
Gördüm göy sipərinə odlu qılınclar kimi
sancılmış ulduzları.

Od saçan, hiddət saçan ürəklərimi ulduzlar?
Heyrətindən
dünyaya geniş- geniş açılmış
bəbəklərimi ulduzlar?

Ulduz oyaq, mən oyaq, beynimdə ildırımlar...
Silkələmə dünyanı, ol çək, qanlı qəsbkar!
Kiçik, uzaq adada sənə nə ölümün var?

Dünyaları tutsan da, sönmür quduz tamahın,
Dışlərindən qan daman yırtıcılar iştahın.

Od töküb suyun üstə, elin-obanın üstə,
Təyyarəylə, tank ilə gəlirsən dəstə-dəstə.

Bomba düşür gör hara?
uşaq bağçalarına.
Mərmı düşür gör hara?
Gəlin boğçalarına.

İşdən, gücdən ayırırsan yaradanı, quranı da,
Ürəklərdən fəryad qopur: - QRENADA! QRENADA!

Qasırgılar qarşısında sal qaya tək duran ada,
Balasının beşiyini, sular üstə quran ada,
QRENADA!
QRENADA!
Rədd ol, fateh!

Əriyərsən ürəyimin qəzəbində, qürurunda,
Dəniz içrə qan gölünə çevrilməsini QRENADA!

Bizim gəlin planetin yanağında xal kimidir,
Havasını nuş eləsən, görərsən ki, bal kimidir.

Qeyzi kimi girməz qına,
Dözməz yadlar tapdağına.

Qəzəb odu tutar suyu, qurunu da,
Öz bəxtinin bayrağıdır QRENADA!

Asiyadan, Avropadan qalxır hiddət, üsyan səsi:
- Tabut boylu paketlərə yer verməsin Yer kürəsi!

Cahan külə dönə bilər... yer verməsin, yol verməsin!
Yüzmərtəbə sarayların çürümüşdür bünövrəsi,
Qoy üzulsün biləyindən fəthlərin qan pəncəsi.

Fal açdırmaq fikrin olsa, nə qəhvəyə, nə karta bax,
Min qəsbkar gorbagora, başı batmış cəllada bax.

Arxayın ol, ey xalqların boğazına keçən caynaq;
Götürdüyn qanlı çanaq öz başında çatlayacaq!

İnanmasan, Reyxstaqa,
Hitlerizmin qəbrinə bax!

Qoca tarix çox görübdür millətləri qıranı da,
Sizi nifrət divarına mıxlayacaq QRENADA!

Tarix nəhəng addımlarla qanadlanır gələcəyə,
Maskalılar əbəs yerə bürünməsin bürüncəyə.

Qəsbkarlar layiq ancaq üzündəki tüpürcəyə,
Qoşulsunlar insana yox, kor timsaha, hörümçəyə.

Əridəcək od nəfəsim qarı, buzu, boranı da,
Batır, çıxır... üzür suda gül dəstəsi QRENADA!

Bu sərt, cəsur misraları mən yazıram Türkanımda,
Yaman gözə ox kimidir burda quru tikanım da.

Bu gün qəzəb vahəsidir Şirvanım da, Muğanım da,
Təndirdənmi, ya bağrımdan qopub gəlir səda, nida:
Gülzar olsun, raketlərə yurd olmasın QRENADA!

MÜSTƏQİLLİK

- Gətir xərəyi, oğlum?
- Gətir qayçıni da, gətir beli də.

Gətirdi, saçında ətirli külək.
- Ata, neyləyək?

- Oğlum, bu yazığa azadlıq verək:
Əncir ağacının əsarətində
Qalmasın tənək.

Əncirin gövdəsi top lüləsi tək
Görürsən, tuşlanıb yerin təkini,
Tənəksə solğun, sarı.
Qora vaxtı mövüc olub salxımları.

Günəşdir müstəqillik.
O, həsrətdir günəşə,
Dərində yox, üzdədir zorla atdığı rişə.

Qonşu bağban demişkən,
Yazıq bağa bağlayıb
Qucaqlayıb ənciri qorxusundan, fikir ver.

Bir az diz qatlayıb çalışmaq görək,
Bir az qum ətrinə bulaşmaq görək.

Açsın yaxasını yellərə bir gün,
Bir az hava görsün, azadlıq görsün.

Onun yağış payına şərək çıxan olmasın,
Onun külək payına şərək çıxan olmasın.

Almasınlar öləndən ulduzların nurunu,
Gecə oxuya bilsin qırovun ağ torunu.

Müstəqil qarşıləsın həm leysanı, həm qarı,
İçib nuş edə bilsin qopan qasırgaları.

İstəsən mən sənə bu saat, bu dəm
Ən yaxşı, gözəl bir söz öyrədərəm:

Müstəqillik - bağımsızlıq,
Yəni ölin, qolun bağılı olmasın.

Qucağa, qoltuğa qısılmayasan,
Kiminsə boynundan asılmayasan.

Oğlum, yadda saxla, bu sözüüm haqdır:
Qoltuqda yaşamaq - yaşamamaqdır.

ÇÖRƏK

Leninqradlı dostlara.

Nə yaxşı baxtıma çıxdı bu yoldaş,
Deyib danışdıqca nurlanır gözüm,
Asta sür, əmican, bir azca yavaş.
Qoy bu gözəlliyi doyunca süzüm.

Taksinin silkəci narın yağışı
Axıdır şüşənin böyürlərinə.
Bir az həbəş qanlı rus şairindən
Sürücü misralar söyləyir mənə:

"Sevirəm mən səni, Petro əsəri.
Sevirəm ciddi, cəsur qamətini.
Qranit köküslü, məğrur nəhri,
Nevanın hökmlü çay sürətini"

Uşaq sevincilə göstərir qoca
Paraşüt qanadlı fəvvarələri
Qətrələr sıçrayır nur saça-saça.
O, gözüylə içir saf qətrələri.

Göstərir bağlan...
Qol-qol çayların
Yerə ağac kimi sərilməsini.
Açılıb yığılan neçə körpünün
İri bir göz kimi alt çəvrəsini.

Birdən pıçıldayır: - Lenin şəhəri!
Sıgırmır iftixarım vəznə, qəlibə.
Görünür, Vətənin böyüklüyündən
Nəsə damla-damla süzülür qəlbə.

Qorxuram qırıla fikrinin sapı,
Dinib danışmıram bayaqdan bəri.
Qoy açıb söyləsin qəlbində nə var,
Onun gözlərilə görüm şəhəri.

Elə danışır ki, elə dinir ki,
Sanki özü tikmiş imarətləri.
Saxlayır qabarlı ovuclarında
Kəhkəşan sinəli prospektləri.

Danışır...
alnında, sifətindəki

Çapıq yerlərinə diqqət verirəm.
Danışır...
gözümdə canlanır mənim
Tüstülər dalında uzaq bir aləm.

...Şəhər dörd tərəfdən mühasirədə.
Yeganə dar keçid, buz bağlamış göl.
Ya sovuş bu gölü.
Ya da uzan, öl!
Sevərdi bir zaman qütb işığını,
İndi bada verər bu işıq onu.
Qara bir ildırım - "Yunkers" şığıyır,
Xaçnişan cəhənnəm kəsir yolunu.

Vuruldu öndəki çörək maşını,
Dağıtdı buzlağı bombanın hökmü.
Batır göldə maşın.
Yalnız faralar,
Faralar görünür sönən göz kimi.

Yox, o keçməlidir alov selindən.
O, yardım aparır.
Aparmalıdır.

On altı min canlı aclıq əlindən
İki ton çörəklə qoparmalıdır!

Dağılan maşından diyirlənərək
Kömbələr tökülüb buzlu yollara.
Sıxır pəncəsində sükanı bərk-bərk,
Sükan söykənibdir yorğun qollara.

Çörək, isti çörək, qazmaqlı çörək.
Demək buna görə müqəddəs imiş.

125 qram adam başına -
Demək, döyüşməkçin bu da bəs imiş.

Moskva göndərir Leninqrada.
Moskva!
Dar gündə qardaş köməyi
Qoy didsin təkərlər buzlaşan daşı,
Yox, gücü çatmadı.
Dartınır maşın.
Düşür kabinədən.
Yanır baxışı.
Ayaqlar, az qala, buza yapışır.
Donan əllərini tez-tez hovxurur,
Döşünə, belinə yumruqlar vurur.

Qıc olmuş, keyimiş barmaqlarını
Qızdırır motorun istiliyilə.
Yox, maşın yubansa, donar.
İrəli!
Nifrətin atəşi keçsin naqilə!

Əlləri sükanda, xəyalı şan-şan
Bir fincan su üçün növbəyə duran
Qadınlar Nevada sındırır buzu,
Uşaqlar - şaxtada mələyən quzu.

Göyərən tifillər ocaq istəyir,
Bir doğma, mehriban qucaq istəyir.
Bir ovuc isti gül - ən böyük arzu.

İliklərdən çəkir şaxta son gücü,
Ala qararıqda cavan sürücü
Nəsə quraşdırır, nəsə düzəldir.

Hansı hissənəsə cəld söküb qurur.
Acılıqda çörəyin ətri gözəldir,
Onu çörək ətri yaxından vurur.

Yubanma!
Cilovla uman nəfsini,
Qorxulu yerlərin keçib çoxunu.
Qurğuşun kimidir göz qapaqları,
Qovur gözlərinə dolan yuxunu.

Üzülür qolları.
Yox, üzülməsin.
Bu gün səngərləşən Leninqrad
Heç kəsə verilmir ölmək hüququ!
Hamilə qadınlar intiqam doğur,
Qundaqda çağa da yaraq kimidir.
Qəbirlər üstündə hanı başdaşı?
Görünmür, gülləyə dönmüş başdaşı.

Dağlıb tökülüb ulduz evləri.
Pulkov yüksəkliyi. Hanı münəccim?
Mərmilər sındırır teleskopunu.
Teleskop yerinə səhra topunu.
Hər ləyib tuşlayır düşmənə sarı.
Zülmətdən qoruyur o, ulduzları.
Topu nifrətilə doldurmaq üçün
Ona yüz cə qram çörək gərəkdir.
Çörək onun üçün yalnız çörək yox,
Lülədə hər lənən güllə deməkdir.

Cavan heykəltəraş,
qəlbində tələş
çalışır, güvənib nifrətə, kinə.

Görək "Tunc atı"nı brezent ilə
Bürüyüb basdırsın yerin təkine.

Sönmüş mərmiləri atır kənara,
Təngiyir. Bir azca kömək gərəkdir.
Bəşər sərvətini qorumaq üçün
Ona əl boydaca çörək gərəkdir.

...Təkərlər bəlkə də toxunmur yerə.
Təkərlər, az qala, ildırımlaşıb.
Yolu yüyənləyib udur təkərlər,
Yaşasın banlarda keşik çəkənlər! -
Əli avtomatlı gəlin analar!
Əl boyda jıxı, bir çimdik çayı
Qapıbır qonşuyla bölən analar.

Ölmüş balasını basdırmaq üçün
Buzları əlilə qoparan qadın
Ağlamaq istəyir.
Ağlaya bilmir,
Donub göz yaşı da Leninqradın!

Donmayıb, bəlkə də dəmirləşib kin,
Zirhə döndərib üzləri təmkin.
Yox, bu gün deyəsən, ağlayan da var.
Filarmoni zalı...
tamaşaçılar
Dinləyib bu axşam Şostakoviçi.
Yanır orkestrdə ürəyin içi.

Skripkaçı ac, violençelçi ac,
Dirijor, bəstəkar, tamaşaçı ac.

Fəqət yaddan çıxıb aclıq, ehtiyac,
Hamı musiqiyə, sənətə möhtac.

Sürücü maşını uçurdur ora,
Bilir ki, gəlişi həyat deməkdir.
Səslə, musiqilə yaşayan xalqa
Bir az da yavanca çörək gərəkdir.

Musiqi nə deyir qulaqlarına?
- Yerdə qalmayacaq, - deyir, - bu qanlar.
Bu qanın, bu külün, bu cəhənnəmin
İçindən yenə də qalxacaq bahar.

Yapışqanlı kağız qoparılaacaq,
Şüşə salınacaq pəncərələrə.
Bir də göyərəcək solan bağça-bağ,
İndi o gözləri çuxura düşmüş,
Şaxtanın əlində yanmış, büzüşmüş
Gözəllər çıxacaq seyrana, seyrə.

Neçə əngəl durub əsrin yolunda,
Mərdlərin əlilə yollar açılar.
Unudub açığı soyuq salonda.
Riqqətdən ağlayır tamaşaçılar.

Gedən göyərçinlər dəstəbədəstə
Yenə qayıdacaq Leninqrada...
Sürücü qəfildən basır öyləci,
Sən demə göyərçin görmüş burada.

Bu meydanda rəngbərəng
Göyərçinlər tamaşa.

Baxır bu gözəlliyə
Göz qamaşa-qamaşa.

Çörək ovur, dən səpir
Burda adamlar yerə.
Dəcəl göyərçinlərə,
Gözəl göyərçinlərə.

Məni məftun eləyən
Nə meydandır, nə də quş.
Leninqrad əhlinə
Gözüm-könlüm vurulmuş.

Bəzən çörək yeməyə
Vaxt tapmayan adamlar
Burda ayaq saxlayıb,
Dayanır qatar-qatar.

Mənim sürücü dostum
Çörək səpir quşlara.
Sevinc səpir, elə bil,
Sevincək olmuşlara.

Quşlar bəlkə tanıyır
Onu addım səsindən.
Hər gün maşından düşüb
Meydana gəlməsindən.

Göz qoyuram alnında
Qurlanan qırıqlara.
- Həsərdi bir vaxt, - deyir, -
Leninqrad quşlara.

Çörək ovur, dən səpir,
Nə bir söhbət, nə bir söz.
Göyərçinlərin üstə
Yanır bir cüt mavi göz.

Mənim də əlimdə bir qismət çörək,
Gözümdə, könlümdə çörəyin ətri.
Muğandan Kubana, qum səhrayadək
Dərya zəmilərin yay bərəkəti.

Çörəkli məmləkət, qüdrətimizsən,
Məgər bu neməti asan tapmışıq?
Köksümüz alovlu təndir olubdur.
Bəşər çörəyini ora yapmışıq.

Duzlu-çörəkli bu gün bu diyar,
Bəs neçin elə bir təşnəyəm, acam?
Ac ikən gözü tox, mərd yaşayanlar,
Sizdəki qüdrətə, eşqə möhtacam.

Nəsə dəyərli bir iş görməliyəm,
Yoxsa bağışlamaz məni öz andım.
Aclığın, faşizmin məngənəsini
Yaran,
qalib çıxan Leninqradım!

Leninqrad-Bakı

MARALGÖL

Qurtulub Göy gölün cazibəsindən,
Az getdim, çox getdim...
Soruş, nə gördüm?
Zərgər təbiətin daş qutusunda
Bir yaşıl şöləli dürdanə gördüm.

İstədim qışqıram bütün cahana:
- Tale gör nə verib Azərbaycana!
Bəlkə nur süzülüb bir daş fincana,
Həqiqət şəkildə əfsanə gördüm.

Dedim, sahillərdən qoy asta keçim,
Ölçüm qollarımla göyləri, ölçüm.
Uzattım əlimi, bir az su içim,
Ovcumda nur dolu peymanə gördüm.

Əyilib üstünə yaşıl budaqlar,
Torpaq da, səma da onu qucaqlar.
Tökülür dörd yandan körpə bulaqlar,
Daşlarda səslənən tərənə gördüm.

Dedim, bir gül üzüm, amma qıymadım,
Gülzara göz qoydum, qədəm qoymadım.
Seyr etdim, doymadım, gözdim, doymadım,
Bu şəmə özümü pərvanə gördüm.

Sən bizim Göy gölün kiçik bacısı,
Maralgöl, sən gölsən yoxsa ahusan?
Bəlkə məst eləyib bir rəya məni,
Bəlkə gözlərimdə şirin yuxusan?!

Məli şüalar gedir dərinə,
Qıymıram daş atım, susur, lal yatır.
Baş qoyub Kəpəzin qədəmlərinə,
Burda ala gözlü bir maral yatır.

Sən dilə gəlməyən bir incə sözsən,
Bahar göyləri tək qəlbin dərinidir.
Sən Nigar baxışlı bir alagözsən,
Sahil çiçəkləri kirpiklərinidir.

Qışı tək qalırsan. Yazda dövrənə
Obalar, elatlar, mahallar gələr.
Namərd ovçuların əlindən qaçan
Nəfəsi odlanan marallar gələr.

Bir quzu ceyranı dərddli görəndə
Bulaqlar gözüylə sən ağlayırsan.
İldırım pahlıdı silkələyəndə,
Güzgündə əks edib, qucaqlayırsan.

Sən uyu, ey gözəl, dağlar döşündə,
Mən görüm hər səhər, hər axşam səni.
Qanlı əsrlərin kəşməkeşində
Azmi itirmişəm, tapmışam səni?

Sən mənim gözümdə əbədi işıq,
Səni vermək üçün bu yurda, elə,
Biz Kəpəz dağıni parçalamışıq, -
Vulkanlar oduyla, mən nəfəsimlə!

DÜZLÜK

Harda bir balaca səhv addım atsam,
Ayağım altında titrəyər cahən.
Sıxar dörd tərəfdən bu dünya məni,
Qan yox, alov axar damarlarımdan.

Körpə uşağa da bircə soyuq söz,
Bircə kəlmə desəm qeyri-səmimi
Elə bil, düzlüyün polad əlləri
Köksümdən qopardar ciyərlərimi.

Görünür, dünyada təmiz yaşamaq
Çörəyim, suyumdur, havamdır mənim.
Paxır götürməyən düzlük, açılıq
Sarsılmaz qalamdır, yuvamdır mənim!

Dağları çiyində daşıyıram mən,
Nə çiyim əyilər, nə belim sınar.
Ancaq bircə yalan çıxsə dilimdən,
Dilim kabab olar, sümüyüm yanar.

Dəniz ləngərilə, çiçək ətrilə,
Qartal uçuşuyla yaşadığı tək
İnsanı tanıdır, alışıb-yanan
Ciyərlərindəki haqqın nəfəsi.
Həqiqət uğrunda təsadüfi yox,
Gündəlik, güzəştisiz mübarizəsi.

Məni "döyə" bilər tənqidçilərim,
Hətta danlayarlar, hətta qınarlar.
Ancaq ürəyimə əl uzatsalar,
Mütləq alırlar, mütləq yanarlar!

Alov paytaxtına toxunma, sakın!
Odlar diyarında doğulmuşam mən.
Səməndər quşuyam ana torpağın,
Yapalaq qənimi qızılquşam mən!

Nə ətdir, nə sümük!
Poladlaşdır
Biləklərim mənim, dizlərim mənim.
Görməyən görməsin,
Od yuvasıdır
Min-min göz içində gözlərim mənim.

Əlası, yaxşısı hələ bir yana,
Sevirəm insanın hətta "pisini".
Silmək istəyirəm onun hisini,
Parlasın, çevrilsin ay parçasına!

Sevirəm qasırğa, tufan içində
Kişi yerini əyməyənləri.
Zülmət zirzəmidə gün keçirsə də,
Saflığı gül kimi iyləyənləri.

Yaşa, poeziyam!
Bərki döyüşdə,
Yolunu dağ kəssə, qaldır, at dağı.
Mənə sən öyrətdin bu keçməkdə
Mətin dayanmağı, mərd yaşamağı.

DİNCƏL, ƏLLƏRİM, DİNCƏL

Qoruya bilmədim sizi, əfv edin,
Diləklər könlümdə aşıb daşanda.
Dəftərdən, qələmədən uzaqlaşaraq,
Baltaya, külüngə yaxınlaşanda.

Mənim qanaq-qanaq, cadar-cadar, cod,
Qabarlı əllərim, ağır öllərim.
Gündüzlər hər dəfə iş üstündə od,
Gecələr yatanda fəqir öllərim.

Sizi gizlətdimmi qardan, borandan,
Bir cüt iş alətim, qılıncımsınız,
Başımın altında daraqlananda,
Qu tükündən yumşaq balıncımsınız.

Baxıram ovcuma, azca hamardır,
Uçuş meydanına bənzəyir bir az.
Zol-zol, budaq-budaq, damar-damardır,
Damarlar bəlkə Kür, bəlkə də Araz.

Bircə yol sözümdən çıxdınızı heç,
Yerə saldınızı birçə sözü mü?
İnadı, dözü mü, qətiyyətilə
Daim ağ etdiniz mənim üzümü.

Sizi sığallaram badam yağıyla,
Ağıllı əllərim, müdrik öllərim.
Yaratmaq qüdrəti, yaşatmaq əzmi
Özündən min dəfə böyük öllərim!

Deyirlər ovuca bənzəyir dəniz.
Deyirlər öllərə bənzəyir səma.
Mənə elə gəlir: açsam əlimi,
Kəhkəşanlar sığar ovuclarıma.

Bənövşə etirli, sement qoxulu,
Bəzən də mazutlu, yağlı öllərim.
Bütün damarları, rişələrilə
Sonsuz kainata bağlı öllərim.

Siz ki sirdəşsiniz, silahdaşınız,
Haqqın keşikçisi dəmir öllərə.
Tankları torpaqdan...
Təyyarələri
Göydən qoparmağa qadir öllərə.

Az deyil hələ də əliuzunlar,
Əl caynaq olubsa, təhlükəlidir.
Özge torpağına uzanan öllər
Çiyindən, biləkdən kəsilməlidir!

Əl var - ömürləri oraqsız biçib,
Əl var - hər barmağı qanlı bir bıçaq.
Sərhədlər, zindanlar üstündən keçib,
Kişi öllərini çıxıram ancaq.

Əl də var, tələyə, tora bənzəyir,
Toruna düşdün mü, qurtulmaq çətin.
Səkkiz milyard əli dadıma yetsin
Dörd milyarda yaxın bəşəriyyətin.

GÜNLƏR KEÇİR ÖMÜRDƏN...

Bir əsim küləkdir günlər elə bil,
Necə gəlib keçir... xəbər tutmurcuq.
Dönüb meyvə olur körpə tumurcuq,
Nə cür meyvə olur, xəbər tutmurcuq.

Günlər gəlib keçir...
Qaya bir ömrü
Hər dəm qəlpə-qəlpə qoparan günlər.
Qolun qüvvətini, gözün nurunu
Gözə görünmədən aparın günlər.

Hər ömür bəlkə də qayalı bir dağ,
Son nəfəsə kimi durmaşır insan.
Günəşli zirvəyə havaxt çatacaq,
Buludla, leysanla çarpışır insan.

Vaxt ucsuz-bucaqsız... ömür ötəri...
Fəqət dar sərhədi aşmaq istərik
Ötüb keçənləri, gələcəyi də
Ani ömrümüzə qoşmaq istərik.

Zəka məşəl tutur qərinələrə,
Açır neçə-neçə bağlı əsrarı.
Ümmanlar dibindən çıxarır üzə
Min il qabaq batmış donanmaları.

İkicə göz verib təbiət bizə,
Yox, razı olmuruq qismətimizlə.
Taxıb ulduzları gözlərimizə,
Baxırıq cahana min-min göz ilə.

Cahan fikrimiz tək nəhayətsizdir,
Bir zülmət içində işıqlı izik.
Ulduzlarımız bizim gözlərimizdir,
Yoxsa ulduzların gözləri bizik?!

Bu sonsuz zamanı biz niyə böldük,
Aylara, günlərə, dəqiqələrə?
Böldük ki, dərk edək əbədiyyəti,
Dəqiqə nur salsın qərinələrə.

Bir əsim küləkdir günlər elə bil,
Necə gəlib keçir, xəbər tutmurcuq.
Dönüb meyvə olur körpə tumurcuq,
Nə cür meyvə olur, xəbər tutmurcuq.

Günün ovsunundan qurtarmaq çətin,
Hər günün gözündən öpmək istərəm.
Mən bütün günləri bəşəriyyətin
Başına gül kimi səpmək istərəm.

Ömürlər müxtəlif, günlər müxtəlif,
Ayıqlar, sərxoşlar, yatanlar da var.
Öz qısa ömrünü xalqın, bəşərin
Əbədi ömrünə qatanlar da var.

DÖRDLÜKLƏR

Sən yemək naminə yaşamırsan, yox,
Yaşamaq naminə yeyirsən ancaq.
Coşursa qanında ülvi bir məqsəd,
Düz-çörək ağzında yağ, bal dadacaq.

And içmək sözü var mənim dilimdə,
Ana südü kimi içirik andı.
Demək hər ikisi işləyir qana,
And içmək ömrümdə ən ülvi anddı.

Qızıl sərrafımı olmaq istərdin,
İnsan sərrafı ol, oğlum, çalış sən.
Qızılı itirsən, yüngüldü dərdin,
Qızıl insanları itirməyəsən.

Sən ey Mənlüyini dərk edən İnsan,
Özünü dünyanın bəxtəvəri san.
Qanında məhəbbət atəşi varsa,
Aləmin ikinci yaradanısan.

Dayanıb qarşımda bir qız - möcüzə,
Yarəb, bu günəşi çox görmə bizə.
Bircə dodaqucu gülümsəməsi
Min bulaq axıdır od sinəmizə.

Bu xudmani guşə, bu ziya, bu zər,
Naxışlı qapılar, əlvən şüşələr,
Gurhagur alışan bu dəmir soba,
Ey dost, nəfəsinin oduna bənzər.

Müəllim ömrünü, günəş ömrünü
Örnək bilənlərə əhsən, min əhsən.
Sən öz biliyini, zəka gücünü
Özgəyə verdikcə qüvvətlənirsən.

Ömrünün, bəxtinin gəlhagəlində,
Yüz çıraq alışıb yansa əlində,
Doxsan doqquzunu ver qonşulara,
Sən çıraq günəşə döner əlində.

Qobustan daşları nə şir, nə bəbir,
Yaşayır bəlkə də neçə min ildir.
Sal qayalar kimi ölməz bir iş gör,
Ömür dedikləri bir əsim yeldir.

Şöhret də, dövlət də göydə Ay kimi
Bəzən bədrələri, bəzən incələr.
Kişilər qəm yeməz batanda ayı,
Bir az nəfəs dərər, bir az dincələr.

Qəzəbli başlarda ağıl olurmu?
Ərit qəzəbini təbəssümündə.

Qaranlıq dərədən işıqlı dağa
Yol açan qüvvəni kəşf et özündə.

Amandır, yanaşma hər ağciyəre,
Sözün yerə düşər, qönçən yumular.
Yalnız cəsurlara, yalnız mərdlərə
Ağız açmaq olar, söz demək olar.

Qardaş süfrəsi aç mənim qarşımda,
Yağ ilə bal dadar lap yavan çörək.
Adi bir cümləni, yarım cümləni
Gül kimi iyləyək, mey kimi içək.

Nakəs ifasında, nadan səsində
Eybəcər bilirəm lap gözəl şeiri.
Kimin ki, üreyi, vicdanı kəmdir
Sənəti olsa da bizə nə xeyri?

Səma kasasında qızıl günəşi
İçib xumar olan, ey gülöyşə nar!
Mənə ver qanına dolan atəşi,
Bağbanın bağ olmaq təmənnası var.

Müqəddəs arzular, ülvi arzular
Məni dalğasında aparar axar.
Yol kəsən qayalar qürrelənməsin,
Arzumda dağ gücü, sel qüdrəti var.

Savadmı çarəsi hər cür illətin?
Fikirleş, alnında xəcalet təri.
Yaxıb yandırmasa səni qeyrətin,
Aça bilərsənmi bu kələfləri?

Şöhret qaçaq düşər ardınca qaçsan,
Gəlib özü tapar biganə qalsan.
Təki qanında od, çiyində dağlar,
Gündəlik yürüşdən usanmayasan.

Girirəm dənizə yorulmuş kimi,
Çıxıram dənizdən qızıl quş kimi.
Uzanaq sahilin qum döşeyində
Anadan yenicə doğulmuş kimi.

Ovçu daş dalında, tufəng əlində,
Müqəvva "ördəklər" ləpədöyündə.
Qaqıldar uzaqda azad ördəklər,
Aldanma, ördəyim, düşərsən bəndə.

Məndən qorxur deyə, çəkinir deyə
Adımı hər dəfə çəkir pisləyə.
Bilmir ki, od oğlu yanır başqa cür,
Ocağın üstünə bir az neft tökür.

Yamanca yoruldum, bir piyalə çay,
Ya dirilik suyu verəydilər kaş.

Türkanın havası şərbətədi, baldı,
Döşəyim - çəmənlik, yastığım - bir daş.

Qanlı göz yaşına qəzəb qatırsan,
Can Araz, yıxırsan bəndi-bərəni.
Bəzən sağ çiyindənə sola atırsan
Açılan, bükülən hörüklərini.

Gözlərim qamaşdı qar işığından,
Günəşin qar ilə qarışığından.
Sevinc yaşsı tökür buz salxımları
Qışın bahar ilə barişığından.

Mən verdim qanıma qızılgülümə,
Bağban əllərimdə neçə tikan var.
Cəfadan qorxmasın görək vəfalı,
Qışın qucağında yetişir bahar.

Saçları qar kimi, ürəyi bahar
Qocalar - bəxtinin müdrək hakimi.
Mərdlərin peyğəmbər sifətlərində
Qürub da görünür dan yeri kimi.

Atanın, ananın qulluğunda sən
Dayana bilməsən, deməzlər əhsən.
Bir gün qəbr üstündə təəssüf hissi
Dən-dən yuvarlanır solğun üzündən.

Mənim varlığında yer-göy yaşayır,
Şimşək qəhqəhəsi, dəniz səsiyəm.
Gündüzlər bağbanam, gecələr şair,
Sərvlər, sətirlər sərkərdəsiyəm.

Mərdin azlığından gileylənmə sən,
Ay - yalqız, Gün - yalqız, dənizlər tək-tək.
Öz ata evindir dünya əzəldən,
Ay kimi, gün kimi yaşamaq görək.

Dibsiz qaranlığa şölə salanım,
Sən dürsən, gövhərsən, yoxsa bəşərsən?
Hələ dan sökülsə, hələ gün çıxsın,
Gör onda nə qədər gözəlləşərsən.

Gürzələr sürünür hündəvərimdə,
Qartımsız gürzələr başqa həvəsdə.
Bilirlər: sinəmdə xəzinə yatır,
Yatmaq istəyirlər xəzinə üstə.

Ərəblər kəndində top-top oynayan
Qaragöz balalar - ürəyim, canım.
Bir zaman yad kimi gələnləri də
Doğmalaşdırırdı Azərbaycanım!

Günəşlə ekizdir məramım mənim,
Uçan şələlədir ilhamım mənim.

Başımı dik tutub səssiz keçirəm,
Haramdı nakəse salamım mənim.

Avtoportreti bağıdır bağbanın,
Baxma əli qabar, ovcu yaradır.
Pərişan güllərdən, şüy sərvlərdən
Özünə ikinci həyat yaradır.

Tacı qızıldandır hökmdarların,
Fəqət unutma sən, ey sevən insan,
Başında eşq adlı tacın var sənin,
Sən daha bəxtəvər bir tacidarsan.

Çoxları deyir ki, eybin var sənin:
Nadincsən, oynaqsan, qəmzələnənsən.
Mən görə bilmirəm sənin eybini,
Çünkü gözlərimin işığı sənsən.

Vəfa göstərənlər cəfa çəkərlər,
Deyirsən, əl çəkim mən də vəfadan?
Dəniz əl çəkirmi dənizliyindən,
Bağrını yüz yerdən söksə də tufan?

Ədalət hissini vermə əlindən,
Başından çıxsan da alovun, tüstün.
Yamanlıq eyləyib əhdə çatmaqdan,
Yaxşılıq eyləyib dərd çəkmək üstün.

Taxtım - saldıgım bağ, tacım - al günəş,
Bayrağım - sərvlər, sarayım - səma.
Çiçəklər, ağaclar - qoşunlarımdır,
Məni hökmdar bil, əliboş sayma.

Qızılgül! Tikanın əlimə batmış,
Qanıma içmisən, qandaş olmuşuq.
Sən mənim qanımla, mən də ki sənin
Ətrinlə bu bağda sərxoş olmuşuq.

Mən bir ulu dağam, sən dağ bulağı,
Dirilik suyunu səndən içirəm.
İnan, aramızı daş-qaya kəssə,
Qayanı yeyərəm, daşdan keçərəm!

Meyvə yetişibmi? Bunu bilirsen
Rəngindən, dadından, bar qoxusundan.
İnsan yetişibmi? Bunu bilirsen
Cənabında, gözündə yerd duyğusundan.

Bir əlimdə qələm, bir əlimdə bel,
Nə bundan, nə ondan keçən deyiləm.
Bel ağzı parlayır aypara kimi,
Meyvəli budağa bənzəyir qələm.

Vur-tut bircə kərə ömr ələyirsən,
Hər kəsi cahanda məslək yaşıdır.

Anla ki, birtəhər bař g rl m kd n
Biryolluq yıxılıb ölmək yaxşıdır.

Daim ümidlərlə yařayırıq biz,
Səadət qarřıdan gələcək deyə.
Əslində, səadət yol getm yindir,
Sevinc yeyə-yeyə, q m yeyə-yeyə.

S d kimi ađarsın qoy b b kl rim,
Batsın qaranlıqda sonuncu ziyam,
Sənin bayrađını uca tutmasam,
Qurd ürəyi yemiř mərd poeziyam!

Bəhram tac götürdü řirl r içindən,
Sən ondan üstün bil söz h n rini.
řirin bođazından çıxarıram mən
řeirimin gündəlik s tirlerini.

Qarřımda qara dađ - qartımıř, qədim,
Əlimdə k l ng m parlayır par-par.
Dedi: Dađ b y kd , sən kiçik - Dedim:
- Mənim k l ng md  haqqın gücü var!

 s b uclarını, barmaqlarını
Tutdum sərin suya, bəlkə soyuya.
Bəs alıřıb yanan g n ř qəlbimi
Atım hansı çaya, hansı d ryaya?

Gözəl bir insandan söz d řd  gecə
Biz yorđun, yol uzun, hava qar, külək.
Sanki g ld  səhər,  ekildi zülmət,
Könül iřiđında getdik s bh d k.

Eřqin badəsini  ekdim bařıma,
Yüz ilə b r b r bu günün dadı.
Yazın, mən öləndə məzar dařına:
- Od ođlu dünyada min il yařadı.

Dənizə Ay d ř b, dəniz boyda Ay,
ř alar sularda sa aqlanıbdır.
Mənim ürəyimə bənzəyir dəniz,
Dəniz dibinədək iřıqlanıbdır.

N  fitnə qalacaq, n  ř r qalacaq,
Əsl kiřil rd n əsər qalacaq.
 r- p  sahilə tullayır dəniz,
Dənizin dibində gövhər qalacaq.

Sənin sarmařıqdan xořunmu gəlir?
Batini z lm tdir, zahiri iřiq,
Yaxşı ki, h miř  sərv olmuřuq biz,
Heç kəsin boynuna sarılmamıřıq.

Saxsılar içindən tap mirvarini,
Dumanlı dərədən dađa k m nd at.

Min-min iş içindən seçib birini,
Ən gərəklisini görməkdir həyat.

Deyirsən, izn ver, bir qəlyan çəkim,
Sataşır gözümə körpə güldəstə.
Ey dost, icazəni məndən istəmə,
Güldandan boylanan nərgizdən istə.

Boy at, körpə sərvim, yüksəl göylərə,
Sənə hər yetənin dişi batmasın.
Çiyinini o qədər uca tut ki, sən
Başına alçağın əli çatmasın.

GÖRƏK KİM TEZ ÇATACAQ

Yürüş çağında hər gün bir söz keçir könüldən:
- Kim görək tez çatacaq, qızıl şüa, yoxsa mən?

O mavi şeiriyyətə, o billür səadətə
Hamıdan tez, birinci kim vuracaq əlini?
Kim birinci öpəcək
Zümrüd hörüklərinə ağ çiçəklər bağlamış
O bəxtəvər gəlini?

Nəfəs qızıdır, yanır: - Kim yatacaq birinci?
Hər damcısı bir inci -
Dumanlarını, yoxsa mən?
Ətri ərzü bürüyən biyanlarını, yoxsa mən?

Yanımdan atlandığım yaşıl qolu qəcəc, qım,
Topuğacan batdığım mirvari qum, qızıl qum,

Dan yerindən uzanan al-qırmızı şüləkmi?
337 min
Kvadrat kilometr maviliyi şumlayan
Qasırgamı, küləkmi?

- Kim çatacaq birinci?
İməkləyən kirpilər, lənk yerlişi bağalar,
Ya şütüyən ilanlar?
Kimin ayaqlarında görək, Antey gücü var?
Kimin qanadlarında cürət, sürət, iqtidar?!

Balıq, sədəf, bulud, qum - hər şey ona can atır,
O, hamının əzizi, o, hamının canıdır.
Axsam düşən min şəhi səhər bir şüa içir,
Ancaq ona qovuşsa şəh də əbədiləşir.

Tozlu olsan, təmizlər, yorğun olsan, əzizlər,
Qocalsan, gəncləşdirər, bir az ülviləşdirər,
Bir az incələşdirər,
Əbədi nur gətirər sönmüş bəbəklərinə,
Səni bir qəhqəhəyə, qızılgülə döndərər,
Arzu cəbhələrində ön səngərə göndərər.

Tərli-tərli atıldım, qoynumda sular - quzu.
Məndən bir az tez gəlib
Dənizi dibinədək nurladan Dan ulduzu.

BAĞDAN KÖÇƏNDƏ

Bağdan hər dönəndə qərİbsəyirəm,
Az qala, vətəndən köçürmüş kimi.
- Bu da bir hicrandır, hicran! - deyirəm,
Ayrılıq camını içirmiş kimi.

Hər şey əzizləşir bir an içində,
Üz-gözün öyrəşən çəmən də, çöl də.
Qalır, elə bil ki, duman içində
O taxta xərək də, tərgəcli bel də.

Əncir ağacları küləkdə sərxoş,
- Ləngi bir azcana, hələ qal! - deyir,
Partlayan narların ağzını açmış
- Uzansın bir az da qoy vüsal! - deyir.

Söyüdlər saçını töküb sulara,
Ayna qabağında duran qız kimi.
Səndən uman-küsən o şux nigara
Baxırsan, az qala, vəfasız kimi.

Tikan çəpərimlə yeldən qorunan
Calaq tənəklərim bir az pərişan.
Südəmər yarpaqlar bəlkə qəm yeyir,
- Məni atıb getmə! Körpəyem! - deyir.

Bağdan ayrılıqda bu həsrət nədir,
Qanrılıb bir daha baxmasam olmaz,
Yəqin bağ da ömrün bir hissəsidir,
Özündən ayrılmaq çətindir bir az.

TÜRKAN BAHARI

Dözürəm payızda, dözürem qışda,
Yazağzı, inanın, dözə bilmirəm.
Ağlı başdan alır birçə baxışla,
Birçə gülünü də üzə bilmirəm.
Camalı önündə dözə bilmirəm.

Dolur varlığıma gəlin çölləri,
Xoşbəxt uşaq kimi çiçəklərilə.
Səmaya döndərir ciyərlərimi
İydəlikdən keçən küləklərilə,
Xoşbəxt uşaq kimi çiçəklərilə.

Qanadlı reyhanı hələ bir yana,
Daşı, tikanı da gül ətri saçır,
Qalxıb qayaların qızıl taxtına,
Deyirəm: - Buludlar başımın tacı,
Könlüm bu dünyanın acı, möhtacı.

Buludlar bəlkə də badam ağacı,
Gör necə ağappaq çiçəkləyiblər.
Öpmək, qucmaq istər adam, ağacı...
Elə bil, gəlinlik donu geyiblər,
Ağaclar ağappaq çiçəkləyiblər.

Döşü zolaq-zolaq, başı papıllı
Şanabub hardasa oxuyur: - Bup-bu!
Bəlkə qız şanabub öz oğlanına
Səsile göndərir sevgi məktubu,
Alır cavabını uzaqdan: - Bup-bu!

Bu səs dünya kimi qədimdən qədim,
Bu səs bahar kimi təzədən təzə.
İstərəm ardınca getdikcə gedim,
Aləmə hay salan köhnə möcüzə,
Nübar bahar kimi təzədən təzə.

Yağlılar bir azca soyusun deyə,
Üzürəm dənizdə hey aram-aram.
Qoynumda bir azca uyusun deyə,
Xəzərin saçını sıgallayırım,
Üzürəm dənizdə hey aram-aram.

PALID

Kimi qoruduğunu elə bil ki, o, duyur,
Kölgəsində qız kimi
Göy göl rahat uyuyur.
Yaşıl qanadlarını suların üstə gərmiş,
Göy göl yaranan gündən bəlkə burda göyərmiş.

Nədir qol-budağında gördüyüm ağ zolaqlar?
Yoxsa onun başında yenə quş yuvası var?

O, həmişə dağları bahara səsleyibdir,
Bəlkə yarpağı sanı çolpalar bəsləyibdir.

Əl boyda yarpaqları ağ yellərlə daranmış,
Elə bil o, Göy gölü
İldırımından, tufandan qorumaqçın yaranmış.
Dövrəsinə dolanıb, onun başına döndüm,
Ürəyimin sevinci birdən gözümde söndü.

Ağ sinəsi bıçaqla qazıq-qazıq qazılmış,
Əyri-üyrü xətt ilə
Alik-Gülya, Tolik-Lilya yazılmış.

Yazılar eybəcərdir,
Zireh geyim üstündən vurulmuş yamaq kimi
Cırdanların əlilə
Pəhləvan sinəsinə çəkilmiş bir dağ kimi.

SUÇU

Qızıl dan yerinin təravətini
Ovcunun içində görmək istəsən,
Ortadan kəsilmiş qarpıza bənzər
Qırmızı günəşlə birgə oyan sən.

Ayağın altında qumlar - ağ ipək,
Dirilik suyunun şah damarı tək
Uzanan şlanqı ehmalca götür,
Avqust günəşinin altında yanmış
Əncir ağacının altına tuşla.

Yox, dayan, hələ bir de görüm sən
Bağın hazırımı suvarılmağa?
Adam boyu qalxan göy razyanədən,
Çayırdan, tikandan arıtımisanmı?
Gözlərin gülürmü baxanda başa!
Belle, külüng ilə, dişlə-dırnaqla
Genclik vermisenmi qoca torpağa?

Biçilmiş biyanın, solmuş nərgizin
Ətri yayılırmı həndəvərinə?

Hərdən toxunurmu Xəzər dənizi
Ürəyinin yanar sahillərinə?

Əgər belədirsə, haqqın var, öyləş,
Öyləş qurşağacan ağ quma batmış
Şah taxtına bənzər sal daşın üstə.
Ağaclar su içsin qoy asta-asta,
Sən də gözünlə iç ilk şüaları.

Kolların üstündə gümüşü pərdə,
Qırovun, çisəyin zərif pərdəsi.
Nuş et, ələ düşməz bir də bu yerdə
Qızıl dan yerinin nur piyaləsi.

Suya diqqət yetir. Təzyiq altında
Necə şaqıltilə axıb tökülür.
Xal salan gavalı, nar ulduzları
Ağ alça necə də şadlanıb gülür.

Təşnə ciyərləri alışanların
Lapdan su içməsi necə gözəldir.
Pərişan çinarlar, yorğun sərvlər
Bükülmüş belini birdən düzəldir,
Millənir hüdudsuz maviliklərə.

Bütün təşnələrə, bütün aclara,
Bütün möhtaqlara köməkdir əhdin.
Bir zaman bəlkə də bir damla şəhdin,
İndi sən ləngərli ümman olmusan.
Bu ucsuz-bucaqsız Yer kürəsində
Əl boyda bağçaya bağban olmusan.

Çatmır əlindəki şlanqın boyu
Bir az uzaqdakı nar ağacına.
Qoşa ovuc ilə daşıyıb suyu,
Görürəm, dirilik verirsen ona.

Yaxında su içib sərinlədi lək,
Reyhanlar bəxtəvər uşaqlar tək.
Bəs qoca dünyanın sinəsindəki
Növ-növ yangıları kim söndürəcək?

AĞACLAR

İnan, bir azacıq mehr görəndə
Püstələr yenə də verib barını.
Badam ağacları aprel gələndə
Çəkib boz çöllərə ağ çadırını.

Vaxt olub:
onları qarda, boranda
Körpə balam kimi bələmişəm mən.
Bağlayıb qolunu qasırgaların,
Açmışam yolunu gələn baharın.
Yazağzı südəmər tumurcuqların
Üstünə göz nuru çiləmişəm mən.

Ağaclar dünyada qəribə xilqət,
Ağaclar dünyada yaşıl möcüzə.
Alıb dörd ünsürü ləçəklərilə
Meyvələr şəklində verərlər bizə.

Dözüb susuzluğa, dözüb şaxtaya,
Yaşarlar bar adlı bir ehtirasla.

İldırım çaxanda, tufan qopanda
Ağaclar başını gizlətməz əsla.

Küləyə, çovğuna köksünü gərər,
Dolar nəğmə kimi ürəyimizə.
İçdiyi suları şərbətləndirər,
Eşqini bar kimi bildirər bizə.

Təvazö gözləyir ağaclar müdam,
Torpağa baş əyər gətirdikcə bar.
Bəzən meyvəsinin ağırlığından
Ya qanadı sınar, ya qolu sınar.

Yuvacıq arayan quşcuğazlara
Xoş xəbər göndərər badi-səbadan.
İstidə dünyaya sərnilik yayar,
Soyuqda od kimi qalxar sobadan.

Çatsa ölüm çağı,
şikayətlənməz,
Ayaq üstündəcə ölər ağaclar.
Dönsə daş kömürə,
bir gün od kimi
Yenidən dünyaya gələr ağaclar.

Meyvəsi naminə dərdə qatlaşar.
Torpağın üstündə tükənsə gücü,
Kökü yer altında bir az da yaşar,
Yeni pöhrələri yetirmək üçün!

Əli baltalılar hücum eləsə,
Pıçıldar:
- Qulaq as bir diləyimə,

Gəl doğra gövdəmi, kəs qollarımı,
Bircə umuduma, kökümə dəymə!

BİLSƏN NƏLƏR DÜŞÜNDÜM...

Bilsən nələr düşündüm
dan üzü asta-asta
gümüş sudan çıxanda.
Ayağımın altında
yaş qum, balıqqulağı,
Yosunlu saçlarımdan
səadət damcı-damcı,
ulduz-ulduz axanda.
Qırmızı çiçək açmış
tikanlarıyla birgə,
Əl-ayağa dolaşan
yovşanlarıyla birgə,
Mavi nəğməyə bənzər
ümmanlarıyla birgə
bu sonsuz kainatı
ürəyimin başına
yavaş-yavaş sıxanda.
Düşündüm ki, cahan da,
cahan oğlu insan da
bir gün belə tərtemiz,
beləcə saf olacaq.
Bu yaş, sal qayalara
hərdən yavaşca dəyən
sonsuz mavilik kimi
billur, şəffaf olacaq.
Yollarda daş-kəsək yox,
sərv ağacı olacaq.

İnsan bu kainatın
zəfər tacı olacaq.
O köhnə yelçarxının
altındakı quyudan
çıxan çeşmələr kimi
Sevənlərin könlündə
sevinc aşıb-daşacaq.
İsti çörək ətirli
təndirlərin divarı,
odu yaqutlaşacaq.

Bilsən nələr düşündüm
mən dənizdən çıxanda,
Dünya okeanından
Xəzər adlı ləpəni
ürəyimə sıxanda.
Yosunlu saçlarımdan
səadət damcı-damcı,
ulduz-ulduz axanda,
Qəlbimin Şah dağından
bu aləmə baxanda...

UZAĞA ÜZMƏK İSTƏSƏN

Sən körpə quzusan, dalğalar pələng,
Qopan qasırğanı vəsf elə, öy də.
Dəniz şırım-şırım, su ələk-vələk,
Tufanın, az qala, bir ucu göydə.

Yalın ayaqların ləpədən yəndə,
İndi üzəcəyik ata-oğul biz.

Mən - köhnə üzgüçü, sən - bala qovvas,
Tufanla dolacaq ciyərlərimiz.
Dəniz çağırırsa, üzməmək olmaz!

Oğlum!
Bax sulara qaya başından,
Öncə mənzilini gözəyarı seç.
Bu duzlu, yosunlu suyun ötrini,
Uzun qollarının şir qüvvətini
Qorumaq istəsən, havalanma heç!

Hər gələn dalğanın üstə atılma,
Bəzən əy başını, altından da keç!
Böyük məqsədlərə üzmək istəsən,
Gərək hər dalğayla güləşməyəsən!

HARAY, BAHAR!

Yenə körpə tumurcuqlar açır yaşıl dodağını,
Sədəf-sədəf ağ çiçəklər bəzəyir öz budağını.
Dolaş Kürün qırağını, göz Arazın qırağını,
Az qalib ki, lalələr də yandıra yaz çırağını.

Astaranın zəmiləri xanə-xanə, xonça-xonça,
Qızılgüllər açılmayıb, qızılgüllər qonça-qonça.
Çəmən-çəmən göz doyunca, bax dünyaya göz doyunca,
Güləb səpir yol boyunca salxım söyüd, xallı yonca.

Quzeylərim hələ qarlı, yaz güneyi məskən edir,
Qarda belə mənim yurdum elə bahar məskənidir.
Lənkeranın gülşənləri bir mahnıdır, məsnəvidir,
Güllər var ki, ömrü-günü dörd fəsilə müsavidir.

Canım qurban sərvlərin qabaq-qəşər sırasına,
Bənzəri var Müşfiqimin deli-dolu misrasına.
Qışın ömrü bitib daha, söykənsə də əsasına,
Alqış təzə çay gülünün şəfəq dolu kasasına!

Xonçaların qırağında əlvan-əlvan şamlar yanır,
Təzə paltar biçir anam...hardasa bir toy başlanır.
Həm fəsəli, şəkərbura, həm paxlava naxışlanır,
Qurşaq atan çocuqlara noğul, badam bağışlanır.

Zülmətlərə dağlar basır qızıl tonqal - atdanbacı,
Tələs, qardaş, qundaqdakı körpəni də götür, bacı!
Bu alovlar, bu atəşlər gözüm nuru, başım tacı!
Əsrlərin, nəsillərin ülfət, birlik chtiyyəci.

Mən sevirəm ilk baharın belə mübah gəlişini,
Çöldə motor sədasını, bağçalarda əl işini.
Tarlalarda gəlinlərin söhbətini, gülüşünü...
Nəfəslərdə gül ətri var, yanaqlarda gül nişanı.

Dağların ağ zirvəsindən gurultulu axar gəlir,
Şəlalələr qışqırır ki, bahar gəlir, bahar gəlir,
Savalanmı silkələnin, ya könlümə vüqar gəlir,
Elə bil ki, qırnb səddi bu taya Şəhriyar gəlir!

Bahar gəlir insanlığın "Sülh!", "Azadlıq!" nəğməsində.
Qandal qıran, məhbəs yıxan igidlərin nərəsində,
Bu baharı duya bilməz ruhu - kölə, özü - bəndə,
Bahadırlar duyar ancaq yazı yazın cəbhəsində!

Doğsun günəş! Zülmətləri ilim-ilim itirək biz,
Elburusu, Qoşqardağı çiynimizə götürək biz.

Hansı çöldə bənövşələr bitməyibse, bitirək biz,
Hansı yerdə hələ bahar gəlməyibse, götürək biz!

BƏNZƏYİŞ

Dənizlər, deyəsen, sənə bənzəyir,
Mən bunu dərk etdim bu gecə yarı.
Onda ki, Xəzərin süd dalğaları
Qayalar başına qalxan pillədi.

Elə bil, ulduzdan, aydan tökülən
Dalğalar, az qala, ağ şələlədi,
Tel-tel, saçaq-saçaq, pillə-pillədi.

Küləklər, deyəsen, sənə bənzəyir:
İllah ki, küləyin son payız ətri.
Açaram laylabay pəncərələri,
Çəkərəm tufanı ciyərlərimə.
Külək - mənim üçün ən gözəl nəğmə.

Ağaclar, deyəsen, sənə bənzəyir,
Sağ ol gözləmədən verər bəhrə-bar.
Ulduzlar özü də sənə bənzəyir -
Dünyaya ucadan baxan ulduzlar!

Yaxın qohumluğu kəşf etdiyimdən
Açıqdır ürəyim on bir iqlimə.
Ulduzlu, bağçalı, rüzgarlı dünya,
Min-min Xəzərinlə sarıl könlümə,
Açıqdır ürəyim on bir iqlimə.

ÇOVĞUN GECƏSİ

Pəncərəm ikiqat, qapım ikiqat,
Bu evdə hər işi özüm görmüşəm.
Özül - adam boyu, divarlar - polad.
Sementlə, zirehlə hörgü hörmüşəm.

Bəs tufan göresən nə istəyir, nə,
Nədir bu hayqırtı, nədir bu nərə?
Qaldırıb Xəzərin altını üstə
Çırpır qayalara, pəncərələrə!

İndi ki, bu qədər inad qüvvəsən,
Buyur, gəl, açıram... qapım taybatay.
Nə bir zərrə işıq, nə ulduz, nə ay...
Aləmi bürüyən qətrənsən, nəsen!

İstədiyini qədər, ey tufan, bağır,
Fırlat kaman göyün ox şimşəyini
Bacarsan, qapımı, pəncərəmi qır,
Sürt yerə qamını, yırt göbəyini.

Daşı, dəmiri də dondurub şaxta,
Xəbəri yoxdur ki, günəşəm, ayam.
Cismimdir yaşayan yalnız otaqda,
Dünyanın ikinci ekvatoruyam.
Çovğunlar nə qədər quduzlaşsa da,
İnsan qar içində bahar deməkdir.
Zülmətin sıxlığı həddi aşsa da,
Dan yeri vaxtında söküləcəkdir.

GÖZMUNCUĞU

Bu gün səhər döş cibimə əl atanda,
Mən nə gördüm: gözmuncuğu.
Yumru, iri gözmuncuğu.
Rəngi qara, xalları ağ,
Xeyli baxdım qımışaraq.

Canım ana, gözüm ana,
Sənə qurban özüm ana.
Bilirəm ki, sən tikmişən
Onu titrək əllərinlə,
Ürəyinin tellərilə.

Görən nələr düşünmüşən
O muncuğu tikəndə sən?
"Qoy balama göz dəyməsin",
Bəlkə belə söyləmişən?

Arzuların dilə gəlib,
Yəqin sənə elə gəlib:
Sənin oğlun
Oğulların ən yaxşısı,
Şairlərin ən gözəli, ən xasıdır,
Yer üzündə bütün qızlar təkə ona baxasıdır.

Nə deyirəm mən, ay ana.
Təki elə layiq olum sənin ana xəyalına!
Sənin ana ürəyinə körpəlikdən bələdəm mən.
Hələ kiçik oğlan ikən
Mən dərsimdən "beş" alanda.

Deyə-gülə uşaqlara qoşulanda,
Yolu qaça-qaça gəlib, yanaqlarım qızaranda.
De, azmı sən
Başıma duz çevirmisən?

Ana, özün bilirsən ki, hörmətim var
Həm o duza, həm muncuğa.
Toxunmaram heç vaxt ona.
Çünki onu sən tikmisən öz əlinlə.
Qoy o, qalsın,
Həm də yaddan çıxanları yada salsın.

Öz balaca vücudilə
Gəlib dilə,
Sənin şair övladına yardım etsin söz üstündə:
Ömrü boyu nazımızı çəkənləri,
Cibimizə gizli, aşkar gözmuncuğu tikənləri
Biz saxlayaq... göz üstündə!

SAFLIQ

Ulduzlar səmada saflıq timsalı,
Çiçəklər səhrada saflıq timsalı.
Qızıl anıların min bir çiçəkdən
Çəkib kəşf etdiyi mumlu şən balı
Saflıq timsalı.

İrmaqlar, bulaqlar, yaylaqlar, dağlar,
Bar dolu budaqlar, meyvəli bağlar,
Dupduru kəhrizlər, zəngin dənizlər,
Ətirli nərgizlər, günəşli üzler,
Ayış-sayıq gözlər - saflıq timsalı.

Heyhat, bu saflığı pozanlar da var,
Vıcdanı bir misqal, gözü-könlü dar
Fitnəkar adamlar, miskin adamlar,
Saflığın düşməni, paklıqdan kənar!

Mən saflıq uğrunda döyüşə çıxdım,
Elə ki, nakəsə silləmi sıxdım,
Sandım ki, hardasa artıdı bir çiçək,
Bir bənövşə bitdi - ətirli, göyçək.

Sən demə, saflıqmış ucaldan bizi,
Təmizlik ən böyük istedad imiş.
Səmimiyyət özü, məhəbbət özü
Bizə ustad imiş, qol-qanad imiş.

Sən demə, saflığın bircə damlası
Üstünmüş, güclüymüş ton-ton yalandan.
Gözlərim - saflığın bir cüt aynası,
Getdim, çəkinmədən heç bir ilandan!

İpək yatağımdan qopardı məni,
- Qalx! - dedi, - dağların yoxuşlarına.
Saflıq aldı məni, apardı məni,
Çəkdi ölüm-dirim vuruşlarına.

Bir zaman hamını təmiz bilərdim,
Bəşər - yaqut dağı, almas yığını.
Yalnız çirkinləri tanıdığım dem
Anladım, dənizlə qardaşlığımı.

Bütün ulduzları gözüme yığdım,
Güllərin ətrini pay nəfəsimə.

Bütün nəhrləri köksümə sıxdım,
Vulkanlar səsini verdi səsime.

Safliğin uğrunda mübarizədə
Mənim müttəfiqim gördüm cahandır.
Paxıllar, nakəslər həyata zədə,
Bütün xəbisləri safliqda yandır!

Safliq qoymaz canda od-alov söne,
Bəzən polad kimi sınar, öyilməz.
Zatın saf deyilsə, inan ki, sənə
Kitablar heç nəyi öyrədə bilməz!

Hər gün tələb edir: - Yuxudan tez dur!
Qılınc qurşamalı, qandal qırmalı!
Yalnız özün üçün saf olmaq azdır,
Bütün kainatı saflaşdırmalı!

BORCUM

Gözümü açan gündən bu dünyaya borcluyam,
Günəşdən aldığı gecə bizə qaytaran
Nurlu Aya borcluyam.

Borcluyam yoxuşlara.
Mənim üçün səmadan lələk salan quşlara.

İlk insanı gurşaddan, qasırgadan qoruyan
Kahalara borcluğam.
Odu, sarıbuğdanı, lingi, elektriki,
kompası kəşf eləyən
dühalara borcluyam.

Ən gözəl misraları çölün səhifəsinə
Xışla, kotanla yazan əkinçiyə borcluyam.
Ovuc-ovuc səpdiyi, gözlərilə öpdüyü
o inciye borcluyam.
Evimin günəşinə - gözəl qıza borcluyam,
"Hə" cavabı gətirən ilk kağıza borcluyam.

Bir də ana südüne,
Milletimi qoruyan namus, qeyrət səddinə.
Saydıqlarım hələ az, saymadığım daha çox,
Həyatımın sonu var, borclarımın sonu yox.

Ancaq açıq danışaq, ana Vətən, can Vətən.
İnciməsən, deyərdim: sən də borclusan, Vətən!
Heç bir minnət qoymadan açıq bildirir ürək:
Mən sənə həsr etmişəm gözlərimin nurunu
axır zərrəsinədək,
ürəyimi, nəbzimi axır vurğusunadək!

Bir cüt qolun gücü az... yüz min bilək ver mənə,
Bütün Yer üzündəki qandalları qırmağa.

Azlıq edir bir ürək. Milyard ürək ver mənə,
Bütün okeanların hökmüylə hayqırmağa!

Fərhadınam, külüng ver, növbəti dağı göstər,
Sənə ömür borcluyam, hər qırpımı səfərbər!

DNEPRDƏ ÜZÜRÜK

Yumub gözlərimi anaram hərdən
Səndə keçirdiyim əziz çağları.
Sərin məlhəm qoyar yaralarımıza
Yazın ağzıaçıq tumurcuqları.

Mən özüm, az qala, Kiyev olaram,
Göyərər körpəcə bağlar sinəmdə.
Süzülüb qızların kirpiklərindən
Alagöz Dnepr çağlar sinəmdə.

Qınından sıyrılan bir qılınc kimi
Ayrılar sahilədən bizi od gəmi -
"Raketa-Merkuri".
Şəfəq. Dan üzü.
Sönən ulduzların son şöləsini
Əks edir qırılan suyun güzgüsü.

Hansı sahilə var bu qədər qızıl -
Günəş xəzinəsi, dənər-dənər qum?
Gələcək bir azdan könlümün qızı,
Suya girən zaman bir an çəkinən,
Ürkək qədəminə qurban olduğum.

Harda var bu qədər yaşıl ormanlar?
Elə bil, cənnətin ortasında yam.
Gülüstan təpələr, ulu kurqanlar...
Sonsuz bir səyahət sevdasında yam.

Dnepr! Qanadlı mahnısanmı sən?
Şəfəqlər altında gümüşlənirsən.

Bəzən adalardan qol-qol ayrılır
Bəzən dəniz kimi genişlənirsən.
Harda var bu qədər ağ qağayılar -
Mənim fikrim kimi işıqlı, səyyar?

"Merkuri" doğrayır suyu, havanı,
Merkuri - günəşə ən yaxın ulduz.
Ulduzuna qədər vurulduğumuz
Kainat içində üzüb gedirik.
Dalğa didik-didik, su çilik-çilik.

"Merkuri"! Qanadlan günəşə doğru,
Dalğadan-dalğaya atıl eşq ilə.
Beş gilə, on gilə su at üstümə,
Qarşıda möhtəşəm Kanyev şəhəri,
Daş şəhər. Dneprin polad şahpəri.
Ayağım altında lövbər zənciri,
Gəminin burnunda dayanmışam tək.
Bəlkə beş qitətinin ardından gəlir
Üzümde, saçımda oynayan külek.

DNEPRİN ÜSTÜNDƏ ŞEVÇENKO HEYKƏLİ

Daha gözlərimə heç nə görünmür,
Bir uca, bir böyük heykəldən savay.
Fəxri qarovulda dağ kimi hündür
Farağat çinarlar halaybahalay.

Hanı o bayaqkı bədrələnmiş Ay?
Qoyum qədəminə çələng yerinə.
Dərim ulduzları səma bağından,
Səpim üst-başına çiçək yerinə!

Gəmidə fransız, alman, ingilis,
Kayutlar müxtəlif, ləhcələr rəng-rəng
Fəqət hamımıza dirilik suyu,
Dnepr maviliyi. Şevçenko görək.

Hanı o qırmızı, üçkünc mayaklar -
Zülmətin qənimi qızıl dairə?
Əsrlər boyunca yol göstəribdir
Mayak - gəmilərə, şair - ellərə!

Səhər ağ qanadlı, heykəl qapqara,
Üzlər sevinc nurlu, heykəl mükəddər.
Dumanlı dünyanı qızıl günəşə
Çatdırmaq istəyən Herkules hünər
Nə bir yol qımışar, nə də gülümsər.

Buynuza bənzəyən qalın qaşların
Altında alışan səmavi gözlər -
Azca mükəddər...

Qolları zəncirli, idraki azad
Şeiri üzqara fələklə təzad,
Cismi tüstülənən palıd, ya polad,
Ruhu sönməz alov - Taras Şevçenko,
Yurdunu bahadır çiyinlərində
Çovğundan çıxaran bir qüdrətdi o!

Hələ qarşımızda on saatlıq yol...
Açılır, bükülür köhlən dalğalar.
Xeyli qabaqdadır hələ Şevçenko,
Mənimsə qəlbimdə vurçatdasın var.

SÖHBƏT

- Ata, mənə təzə dəftər...
- Buyur, oğlum, gör nə qədər!
- Ata, mənə rəngli qələm...
- Al, qələm də gətirmişəm.
- Lap köhnəlib, ata, çəkməm...
- Təzələnər, fikir çəkmə!
- Top vurmaqdan, yüyürməkdən
Çəkmən olub didik-didik
təzələrik.
- Axı bu gün bayramındır,
Axı bu gün "beş" almısan,
Sən hamıdan baş olmusan.
Bu gün nə istəsən elə:
Qayıq düzəlt; burax gölə
Quyuqlu çərpələng uçur,
Meydana çıx, yənə top vur!
"Beş" almısan,
Bayramındır!
- Ata, əgər
Sabah yənə "beş" gətirsəm,
Velosiped alarsanmı?
- Əlbəttə ki!
- Bəs hər günüm bayram olsa?
- Onda, oğlum, hər şeyi sən
Özün mənə bəxş edərsən!

KAMRANIN SƏHVI

Hay-küylə gəldi Kamran:
- "Dörd" almışam hesabdan.
Bircə manat ver, ana,
Mən "beş" alım sabahdan.

Ana heyrətlə sordu:
- Bu nə sözdü, a Kamran!
Sən ağıllı balamsan.
"Beş" almaq üçün məgər
Məktəbli də şört kəsər?

- Ana, bizim sinifdə
İlqar adlı oğlan var.
"Beş" götürsə, beş manat
Alır hər axşam İlqar

- Gözümün nuru, oğlum,
Pul görəksə, pul verim.
Ancaq dostun İlqara
Bildir, mən də bildirim.

Məktəblinin ömrünü
Bilik, hünər, iş bəzər.
Muzd ilə alınan "beş"
Elə "iki"yə bənzər.

BİR AZCA QORXURAM

Mən bahar ömrünün gül çağındayam,
Tək-tək ölensə də saçlarıma dən.
Yelkənəm, dənizlər qucağındayam,
Bir azca qorxuram sədətimdən.

Qara bir qayanı yarıb fısqıran
Bir ağ bulaq kimi çıxdım çətindən.
Qüdrət selləridir qanda qışqıran,
Bir azca qorxuram sədətimdən.

Üzürəm qış günü soyuq Xəzərdə,
Əsla çəkinmədən ölüm, itimdən.
Polad qanadlarım buz ləpələrdə,
Bir azca qorxuram sədətimdən.

Dünya bir sədəfdir, mən dürri-yetim,
Hərdən səda gəlir dürri-yetimdən:
Bütün qorxuları yarıb keçsəm də,
Bir azca qorxuram sədətimdən!

AKTYOR MİKAYİL MİRZƏYƏ

Yumub gözlerimi dalsam xəyalə.
Apaydın görərəm o əziz günü.
Güldəstələr ilə süslü salonda
Gülün ürək kimi döyündüyünü.

Çiçəklər can atır səhnəyə doğru,
Mən də çiçək kimi xumaram, məstəm.

Qönçələr heyrdən açıb ağzını,
Sakit ol, Türkandan gələn güldəstəm.

Sağdakı, soldakı lojalarda yox,
Sanki çiyimdədir projektorlar.
Mənim gözlərimin aynasındadır
Qaranlıq səhnədə işıq sənətkar!

Nə qızıl qayadır, nə ucalan dağ.
Bəs hansı möcüzə, hansı qüvvədir?
Açılan, yumulan yumruqlara bax,
Sanki yumruq deyil, cüt səyyarədir.

Raketlər dövründə, atom əsrində
Görünür, bambaşqa bir möcüzə də var.
Bayatı gücünə, qoşma sehrinə
Bir qəlbi min qəlbə döndərmək olar.
Min qəlbi bir qəlbə sindirmək olar.

Az qala, deyəm ki, Mikayıl Mirzə
Həm qoşun, həm silah, həm sərkərdədir.
Bütün əsrlərdə əlində qılınc,
Bütün cəbhələrdə ön sərkərdədir.

Urəkden gələnlər ürəyə yatır,
Sehri nə böyükmüş cürətli eşqin.
Sol əli bəlkə də Təbrizə çatır
Sağ qolu Bakını qucan şairin!

Önündə gördüyü bircə salonmu?
Yoxsa neçə dağdır, neçə ümmandır -
Dünəni, bugünü, sabahıyla bir
Bəlkə də, yüz milyonluq Azərbaycanlıdır!

Ovuc - Ay, beş barmaq - beş şüa kimi.
Raketdən güclüdür qanadı, qolu.
Coşan şəlaləmi, hayqıran selmi
Sənətin hakimi, yurdunun oğlu!

Bir an, bircə qırpım yubanma, əl ver!
Darda qalanlara hayan ol barı.
Mayağa, məşələ döndərmək görək
Hardasa sönəri qığılcımları.

Dünya sevinc üçün az yaralıdır,
Qoy dönsün qızıla qayası, daşı.
Bəşər varlığında, kişi ovcunda
Günbatan, gündoğan getsin yanaşı.

Haray, ey bağların qərənfilləri!
Gəlin dəstələyək qızıl gülləri
Sərhədlər üstündən ata q taya,
Tamarzı qalmasın Culfə Culfaya.

Haray, ey Beyrutun hündərində
Qara tank heykəlli səddi yaranlar!
Dünyanın cəhənnəm məhbəslərində
Dişlə, dırmaq ilə zəncir qıranlar!

Çəkək Afrikaya buz dağlarını,
Kəbir səhrasından qərənfil dərək.
Əridək qanadlı raketləri biz,
Kotana, orağa, gürzə döndərək!

Haray, ey adinin aliləşməsi!
Ey bəşər, ey bizim qalaktikada

Güman ki, yeganə zəka çeşməsi -
Düşünən mirvari, düşünən almaz!
Çıxdın mağaradan milyon il önce
Bir də mağaraya qayıtmaq olmaz!

Səngərə çevrilsin hər polad yumruq,
Ərzi qorumağa iqtidar gərək.
Yelkəndən, buluddan, şələlədən çox
Kişi qeyrətindən qanadlar gərək!

Dörd milyarda yaxın böyük insanlıq
Versin gözlərinin nurunu ərzə.
Əzək səkkiz milyard təpiyimizlə,
Bir də dirçəlməsin hər b adlı gürzə!

Bir an, bircə qırpım yubanmaq olmaz
Ömür mübarizə, gün mübarizə.
Silahlar yaratmaq möcüzə deyil,
Qoy silahsız cahan olsun möcüzə.

Əl-ələ, göz-gözə, nəfəs-nəfəse
Qələmlər, çəkiclər versin səs-səse.
Namərddir bu yolda can əsirgəse
Bütün igidləri, bütün mərdləri
Bağrında yaşadan Mikayıl MİRZƏ.

SÜLEYMAN DÜNYASI

*Ölümündən sonra Qırmızı Əmək Bayrağı ordenilə təltif olunmuş
Süleyman Bağırovun və onun nəfisi yoldaşlarının əziz xatirəsinə*

Usta nişan verir: budur həmin yer,
O tənha buruqda getdilər bada.
Qalxır da, enir də sulara tanker,
Elə bil, yeriən dağdı deryada.

Lal-dinməz baxırıq göyörtədən biz,
Könüllər pərişan, sular pərişan.
Birdən şahə qalxır, elə bil, dəniz,
Tökülür üstümə, aşır başımdan.

Külək məftilləri çəkir tarıma.
Dağ boyda dalğalar ərşə yüksəlir.
Qasırga içindən qulaqlarıma
- Əlvida, yoldaşlar! - deyən səs gəlir.

...Bəlkə uzaqlarda elə bu zaman
Bir gəlin diksinir, qalxır yataqdan
Açır pəncərəni bir ana çıxar,
Ah çəkir: - Yatmayıb külək zəhrimar.

Qucur bir uşaq da yastığı bərk-bərk,
Bəlkə atasının boynu bilərək.
Həsərlə baxırıq göyörtədən biz,
Könüllər tufanlı, Xəzər də səsiz.

Deyirəm: - Asta sür gəmini, qardaş!
Əlimdə bir dəstə çiçək ola kaş.

Bəlkə can soyuya,
səpəm bu suya.

Qızarı sular da neftin köpüyü
Yaşıl çəməndəki lalələr kimi.
Ey əziz qardaşlar, bu dəniz gülü
Sizi soraqlayan əklillərdimi?

Kim bilir hardadır bu səyyar məzar?
O quşlar nə üçün elə vurnuxur?
Bir yerdə durmayan ağ qağayılar
Dincəlmək bilməyən ruhunuzmudur?

Gəminin böyründə bu ad kimindir,
İri hərflərlə aydın yazalıb?
Yeni döyüşlərə bəlkə cəzə edir,
Ləpələr mas-mavi, sözlər qızılı...

Süleyman, qardaşım, bir məni dinlə:
Bu tanker adını daşıyır sənin.
Özün su altında uyusan belə,
Dərdin yer üstündə yaşayır sənin.

O, üzür Bakıdan Neft daşlarına,
Döyüşür tufanla sənin özün tək.
Oğlun nişan verib yoldaşlarına,
"Mənim atam"! - deyir, ahlar çəkərək.

Gəmidə pərişan dayanmış Xəlil,
Sıxıb yumruğunu hər cəbrə dözər.
Kim bilir bəlkə də heç dəniz deyil,
Duzlu göl yaşdır bizim bu Xəzər.

SÜDƏMƏRİM, GÖVHƏRİM

Qıymadım əyilib üzündən öpüm,
Öpdüm kiçik yumruğundan,
Biləyinə tikili iri gözmuncuğundan.
Öpdüm beləyi sökən tonbul ayaqlarından,
Hələ qırxı içində südəmərİM, gövhərİM.

Doğma Kür yaxasında,
Pirəbbədə açılan ağ beləkli səhərim!
Yüz on yaşlı Dostalı babanın nəticəsi,
Əbdüləziz kişinin nəvəsi, gül qönçəsi.
Nənəsi Gülnaxanın od qarışıq nəfəsi,
Anası Nazilənin bəşərə ilk töhfəsi,
Atası Tofiq bəyin sümüyündə iliyi,
XXI əsrin astanasında
17 yaşına çatacaq gözəl!

Hələ gözü yuxulu,
Nəfəsi süd qoxulu sarışınım, mehribanım,
İstanbulda gördüyüm türk qızlarına oxşayanım,
Bir yuvacığın hələ dil açmamış bülbülü,
Sabahkı düşmənlərə elə bu gündən qənim,
Nar gülünə bənzəyən körpə Gülnarım mənim!

Radioda qanadlı raketdən söhbət gedir,
Heç bilmirəm qarşıda səni, nələr gözləyir.
Bəşər layiq olsun kaş sənin çocuqluğuna,
Qoynunda çırpındığın beləyin ağılığına.

Bu qatqarış dünyada dünyaya bərabərİM,
Kaş ərzə göz açanda

sənə
gözlərin kimi
təmiz bir dünya verim.
Südəmər, Gövhər!

MƏHƏBBƏT

Bu gün bağda bel vuranda səni andım,
Gah dırmıqdan, gah yabadan yapışanda
Nəfəsimə biyan ətri,
Qum qoxusu qarışanda,
Alın tər, bilək tər, yarışanda
səni andım.
Xəzəl xalı qızıl qumu
darayanda ləpə-ləpə,
o tənəyi, bu tənəyi
gözlərimlə öpə-öpə,
Səni andım.
Səni andım, canım-gözüm, oğlum mənim.
Güvəndiyim uca dağım, arxam mənim!
Mən Anarın "Sizsiz"ini
arxasında əyləşdiyim
mizin üstə qoyub gəldim
Oxudunmu,
anladınmı,
düşündünmü!
Gileyliyəm, canım-gözüm,
səndən azca gileyliyəm.
Bir-birinə çox yaraşır oğul, ata.
Ah,
İllah ki,
Oğul bir az ləngərlənib

boy atanda!
Canım, gözüm!
Nə qədər ki: macalın var,
ayrı düşmə sən atandan.
Bir-birinə çox yaraşır ata-oğul,
Oğul - ata.
Macal tapsa,
oğul gərək atayla bir addım ata!
Yolundakı hər tikanı, hər qanqalı
qırıb ata.
Namxuda, gəncliyinin bar verən
çağındasan,
Əl uzatsan, az qala, əlin günəşə çata.
Addımından, az qala, Yer kürəsi tərponir.
Qüdrətimdən, cürətimdən.
Gəl, üstəlik dayağım ol!
Savalandan, Elbrusdan ucam, oğul!
Diləyimdə qol-qanadım, biləyimdə
gücüm, oğul!
Kaş biləsən bu dünyaya neçə tellə
bağlıyam mən.
Sənin atan olsam belə məsləkəmin
oğluyam mən.
Mən bir ulvi məhəbbətin daim uçar
qanadıyam,
köməyim ol, canım-gözüm, köməyim ol,
Məndən milyon dəfə böyük bir qüdrətin
övladıyam.
Söndürərəm cəhənnəmi, tək sərin
küləyim ol!
Ürəyimdə ordu-ordu arzularım
çarpışanda,
İradəmin qollarında

ıldırımlar qırılında,
döyüş mənə, mən döyüşə vurulanda,
Dadıma yet, dayağım ol!
Nəbzimə dön, varlığım ol!
Yadda saxla, oğul mehri dərmandır
ataların.
Mərd oğullar loğmanıdır ataların.
Loğmanım ol, canım-gözüm!
Qarşımızda sərt qayalar, boş kahalar
düzüm-düzüm,
İradəm ol, külüngüm ol, canım, gözüm!

ƏMƏKÇİLƏRƏ

Sizi düşünəndə mən,
Nələr keçir könlümdən.
Ey kaş,
heç bilsəydiniz nələr keçir könlümdən.
Sizi düşünəndə mən,
Vaxt olur,
gözüm dolur.
Bəbəyimə təpilir martenlərin alovu.
Dan üzü keçdiyiniz
keçib oyatdığınız
çığırların qırovu.
Sizi düşünəndə mən,
inanın ki, təklidə
Xələt də çəkirəm, dumanlı bir siqar da.
Tüstü-duman içində fikirləşirəm sizi.
Muğan çölləri boyda.
Şirvan çölləri boyda,
Sabir, Fərqanə boyda geniş ürəyinizi!

Qaya çapan, daş yonan əməkçi qardaşlarım!
Daşdan çörək çıxaran cəsur arkadaşlarım!

Qurşunlu ipək toru atıb Küre, Baykala
qızıl balıq tutanlar,
Təmiz hava yerinə bəzən alov udanlar,
Qasırganı, şaxtanı ciyərinə çəkənlər!

Ram edib ıldırımını, ayaqlayıb şimşəyi,
az qala, Əzrayılın boğazına çökənlər!
Ey kaş, heç bilsəydiniz nələr keçir könlümdən.
Qanadı olduğunuz təyyarələr, gəmilər
Mələr keçir könlümdən,
Nələr keçir könlümdən!
Adam var ki, verməyib bircə kibrit çöpü də,
Bircə çimdik, cürə, duz,
Bircə portağal belə
xalqa verməyib hələ.

Hamısının əyninə təzə kostyum biçən siz,
hamı üçün papaq, don
Diş fırçası seçən siz.
Hamısının uğrunda hər gün başdan keçən siz!
Hamısına ətirli çay, nabat verən də siz!
Havalanmış ağızına köhlən at verən də siz!
Mənim fəxrim, vüqarım!
Ton-ton qızıl pambığı, aramla, misqal-misqal
cütəlli yığanlarım.
Ayazlı çöl yerində, çəltik zəmilərində
yüz-yüz əkin-biçində,
dizəcən su içində
can qoyan bacılarım!

Ağ sapa mirvari yox, yarpaqlara, şaxlara alın tər
Düzənlər
İpə tütün, kəndirə duzlu balıq düzənlər!
Utansın rənginizdən süd gölündə üzənlər.
Sözbaz tanıyıram mən,
yadır kitabxanada
tom-tom tozlu kitabı.
Ürəklərə çatmayıb hələ birçə xitabı.
Ürəyimi ovcumda
sizə bəxş etsəm azdır.
Nəfəsiniz aləmi gülüstan edən yazdır.
Sizə "Manas", "Koroğlu", "İliada" qüvvətli
dastanlar qoşsam, azdır.
Səməndər quşu kimi odda yaşayanlarım,
Bir cüt polad çiyində
yurdu daşıyanlarım.
Mənim fəxrım, qürurum,
Bağrımdan gəlib keçən
mənəvi ekvatorum!
Qoy sökülsün dan yeri,
Ensin yerə kəhkəşan,
Ağ ulduzlar bəzəsin
qeyrət yollarınızı!
Çıxsın uğurunuz
planetlər,
qəsrilər
günaydınlar, salamlar.
Sizi hər gün obaşdan
mənim şair ilhamım
bir də günəş salamlar.

OYANANLAR, OYANMAYANLAR

Seyrinə dalmışam...durub yan-yan
Oyanan ağaclar, oyanmayanlar.
Nar hələ uyğulu... amma əriyin
Başında ağappaq bahar tacı var.

Söyüdlər nə gözəl puçurlayıb gör,
Telləri öyilib göldən su içir.
Tənək küpərməyib... küpərmək eşqi.
Hələlik canından, qanından keçir.

Ağappaq alçalar qar kimi ağdır,
İnnabla əncirsə hələ uyğuda.
Tamam, yerli-dibli oyanmamaqdır
Məni düşündürən, məni qorxudan.

Bir əlimdə külüng, bir əlimdə bel,
Qayalar çapıram, daşlar yarıram.
Yırtır köynəyimi tər-əynimdə sel,
Bilənlər bilir ki, nə axtarıram.

Çayır xərçəng kimi kök atıb yerə,
Dartıb qoparıram, qanımda atəş.
Köksümdə çevrilib yanar təndirə
Üfüqdə bir azca soyuyan günəş.

Dözmədi, partladı belimdə kəmərlər.
Tulladım hovuzun hündəvərinə.
Çaxsa... ildırım qapıb səmadan
Belimə bağlaram kəmərlər yerinə.

Çəkiblər şəhdini... azalıb gücü.
Kökü sağlamsa bir də oyanar.
Bütün yatmışları ayılmaq üçün
Bahar olmalıyam, başqa bir bahar.

TƏRAVƏT

Sanki sünbülündən damacaq südü,
Seyr et gözəlliğin yaşıl zoğunu.
İlk dəfə görəəm ləkdə şüyüdü
Bu qədər ətirli, pak olduğunu.

Gül açan şəftəli, yoxsa huludu?
Bəlkə gəlin köçən bir qız görürəm?!
Əl çatsa, qucaram o ağ buludu,
Yanaşb söyüdə salam verirəm.

Neşəkər, canında bəlkə şəkər, qənd.
Muraz üstündədir körpə gilənar.
Bağlı tumurcuqlar bircə mehə bənd,
Nəfəsin toxunsa, bəlkə oyanar.

Oxşayır çəmənə meh narın-narın,
Otlardan saçılır yaşıl şüalar.
Görüşən, öpüşən şanabubların
Başında vüsalın şahlıq tacı var.

Daşın deşiyinə zorla təpilən
İlan gör necə də köynəkdən çıxır.
Dünən toxum kimi şuma səpilən
Bərəkət necə də ayağa qalxır.

Varlığında bahar, saçlarımda qış,
Qanımda duyuram sel qüdrətini.
Təbiət bəlkə də könlümdən almış
Əzəli, əbədi təravətini.

KÖRPƏLƏRİM

Böyük ağaclarla çox da işim yox,
Kiçik fidanları əzizləyirəm.
Qazıram, açırım dörd çevrəsini
Tikandan, alaqdan təmizləyirəm.
Körpə fidanları əzizləyirəm.

Böyük ağaclarla çox da işim yox,
Odur beş yüz illik qos-qocaman tut.
Başına od töksün ildırım, bulud.
Fərqi yox, dayanıb dişində sükut.
Odur, beş yüz illik qos-qocaman tut.

Ancaq bir qasırğa, tufan bağırırsa,
Südəmər tənəyim, davam gətirməz.
Dolanıb dönürəm onun başına,
Ona nəfəsimdən verirəm nəfəs.
Qasırğa qoparsa davam gətirməz.

Görsəm ki, öyilir gilə, gilənar,
Dayaq basdıraram onun yanına.
Məftillə bağlasam, inciylər, sınar.
Kəndir düzəldirəm otdan, ələfdən.
Ehmal yanaşırım doğma yavruma.

Ay dönüm gözünə, kişi qırığı,
Bir az da pərvazlan, bir az da boy at.
Sən bu gün sərçəsən, sabah ley, qırğı.
Sabah bərkiyəcək bu qol, bu qanad
Bir az da pərvazlan, bir az da boy at.

O dəmir yarpaqlı xartut ağacı
Gör necə bərkiyib çovğunda, qarda.
Sənin də yarpağın yel kəsən qayçı,
Ya qılinc olacaq qasırğalarda.
Boy at, duruş gətir çovğunda, qarda.

Kiçik kürəyinə əl vurub asta,
Onlara beləcə alqış deyirəm.
Arabir çıxarıb qum bələyindən,
Təzədən bələyir, əzizləyirəm.

Mənim zəhmətimə mükafat kimi
Çiləndi dan üzü dənəvər yağış.
Qızıl şüalarla yağdı qatqarış
Bir az gövhər yağış, bir az zər yağış.
Çiləndi dan üzü dənəvər yağış.

Elə bil, sıçradı dan ulduzları
Hər böyük qətrədən, kiçik qətrədən,
Budaqlar gətirdi inci, mirvari,
Yer, göy xumar oldu yağış ətrindən.

Yeni xallar düşdü xallı əriyə
Bir üzü qırmızı, bir üzü sarı,
Ətirli əriyə, ballı əriyə
Şəfəqlər sarıldı zəfəranvari.

Bağın bu başından keçdim o başa,
Beş addımlıq yolu bir ilə getdim.
Oxuyan cahana qıldım tamaşa
Yağışdan xallanan qumu seyr etdim.

Kim bilir qədrini bu gözəlliyin?
Bağı körpəsi tək bələyən bilər.
Yağış xallarıyla bəzənmiş qumu
Dünən bel ağzında öləyən bilər.

Oyanıram dan üzü, can atıram dənizə.
Heç dənizdə çimməmiş gül şəhində çimirəm.
Yenə qumrular ötür, aləm yenə möcüzə
Oxuyan təbiətin cəh-cəhində çimirəm.

Ayağını asta qoy, diksinməsin rayihə.
Bu gün daşın, kəsəyin, qayanın da ətri var.
Uzun qollu boyana yenə bələnib şəhə,
Gül açan şingilənin, biyanın da ətri var.

Qara tikan, ağ tikan, mavi tikan, boz tikan...
Sevirəm tikanları bəlkə bənövşə qəder.
Yüz incidən biridir Xəzər qoynunda Türkan,
Təpələrin dalında qırçın-qırçın ləpələr.

Qumlara bata-bata can atıram dənizə.
Qumda balıqqulağı - daş-qaş, zümrüd, firuzə.
Bu boyda xəzinəni qucaqlamaq olarmı
Elə bil, sevgilimlə dayanmışam göz-gözə.

Maşınlarla qazıblar, düzdə dəre açıblar,
Necə bostan atıblar, şehli tağlar qanadlı.
Tağ-tağ qovun, qarpızın nəfəsində çimirem.
Səsi gəlir dənizin, su səsində çimirem.

Mənim ardımca gəlir sığırcınlar, sərçələr.
Ləng ayaqlı bağalar bizə çata bilərmi?
Bu havanı udarsa, ölümlər də dirçələr.
Məgər bu cür cənnətdə yaşayan da ölərmi?!

Görməsəm də bilirəm: bu gün dəniz - quzu tək.
Suyun sakit hüsnünə qumlar vurub bər-bəzək.
Qumlar bəlkə bənövşə, əfsanəvi bir çiçək.
Götür fırça yerinə şüa ilə şəkil çək.

Mən bu şeiri yazmışam, yazıram bir də təkrar.
Xəzər boyda bir ayna parlayır yenə par-par.
O qədər təmiz, duru, o qədər işıqlı ki,
Göz aç, suyun altında kitab oxumaq olar.

Qoy ürkməsin gözəllik, sudan yavaş çıxaram,
Köynəyimdən suyu yox, dənizləri sıxaram.
Dan ulduzu bənd olub, gəlib düşüb Xəzərə.
Əvəzində qalxıram, yerə göydən baxıram.

QÜRUB ÇAĞI ƏRİK AĞACI

Yamyaşıl, barlı budaqlar üstə
Qaysılar qırmızı, ağ... mavi, sarı.
Hər budaq, az qala, bir güldəstə,
Ox tikanlar dikələn gül hasarı.

Yellənən şaxələrə, zoğlara bax
Ucalıb ucları ağ, mavi göyə,
Bir xəlif yeldən əsir min yarpaq.
Bəkçidir hər biri altun pətəyə.

Gün batır... xeyli uzaqlarda qürub.
Bulud altında sərin bir atəş.
Burdasa hüsn, səxa bəzmi qurub
Bəlkə yüzlərcə, kiçik, körpə güneş.

Meh əsirkən yetişən meyvə düşür,
Sarılar yamyaşıl otlar içrə.
Rəngləri ağ, sarı, altun, gümüşü...
Rəngləri göz qədəhində içirəm.

Hanı Bəhlul nəvəsi Səttar, hanı?
Batıra fırçasını dan yerinə,
Çəkə, canlandırma ağ bir kətanı,
Boyalar dövr eləyə qan yerinə.

Gün batır... xeyli uzaqlarda qürub,
Gün - sevinc, gün - yaraşlıq, gün - nəşə.
Şaxələr qız əlidir, ayna tutub,
Döndərib bir güneşi min güneşə.

MƏHƏBBƏT ALƏMİ

Heç ola bilməz ki, tale bu boyda
Ümman məhəbbəti bəxş etsin mənə.
Bu qədər işıqlı bir sərvinəzi,
Qaraqaş, qaragöz bir ağboğazı,
Sözü baldan dadlı, qəlbi qanadlı,
Addımı kamana, tara bənzəyən,
Bahar nəfəsilə ərzi bəzəyən,
Dinəndə ağzından güllər saçılan,
Gecələr hüsnündə səhər açılan,
Canımı alsa da mənə can verən.
Günümü, az qala, əsrə döndərən.
Ay kimi lütfkar, çay kimi çağlar,
Məni buludlardan ucada saxlar
Bir qızı bəxş edib dursun kənarda,
Üstündən verməsin birçə qubar da.

Tale gəcdi bir az, heç zaman qıymaz
Üç-dörd xəzinəni birçə nəfərə.
Mənim qismətimsə bu cür sərvinəzi.
Razıyam, rast gəlmişəm min-min kədəre,
Dözüm bəlalara, müsibətlərə.

Gecələr Türkcəyə, gündüz Bakıda, işdə.
Günlərim gəlib keçir əbədi bir yürüşdə.

Gecələr yuxumdasan... sən gözümdə sevinc, qəm,
Oyandımmı, yənə də səni fikirləşirəm.

Nə qədər tələssəm də, enib bağdan keçirəm.
Güllərin ən xasını səndən ötrü seçirəm.

Səni fikirləşirəm, ey gözümün işığı.
Əllərini öpəcək bu yasəmən budağı.

Südəmər iyde zoğu hissəm tək təzətər.
Solsa belə... nəfəsin dəyən kimi dirçələr.

Dolanıram, dönürəm lələzərin başına,
Yoxsa lələ ismətli bir nigarın başına?!

Hansı gülü üzüm ki, sənin xoşuna gəlsin?
Məni qınayan olsa, görüm başına gəlsin.

Sən göz işığı, cansan cananlar arasında
Bir seçmə qızılgülsən reyhanlar arasında.

Sanma məni avtobus, ya metrodu aparan.
Hansı ulduzda olsan, qaçma, səni taparam.

Sənə təqdim edərdim gətirdiyim dəməti
- Oxay! - deyib oxşarsan yetim bir məhəbbəti.

Dayanaram qarşında uman, küsən baxışla:
"Sənə gül bağışladım, mənə gülüş bağışla!"

Min bir sevinc içində gülü suya qoyarsan
Sussuz qalaq varlığı bəs nə zaman duyarsan?

Aldın qızılgülümü... könlüm almadın nədən?
Göylər qızı! Gəlmisən de, hansı səyyarədən?!

Gəlməsin yanıma heç kim bu axşam,
Sənin rayihənlə əfsunlanmışam.
Gözüm gözündədir, səsin səsimdə,
Hardasan? Qəlbimin döyünməsinde.

Az qalırım öpəm barmaqlarımı,
Axi, sən yanımda olmusan bu gün,
Az qalırım öpəm dodaqlarımı,
Axi, od nəfəsin, tanrısal hüsnün
Ovsunlu gəncliyin, mərd addımların,
Ətri min ağacdən gələn rüzgarnı,
Məni günəş kimi yandırır-yaxan
Boynunun ağılığı bənövşə yaxan
Bir öpüşə dönmüş dodaqlarımda,
Qızıl mızrabımsan gümüş tarımda.

Gəlməsin yanıma heç kim bu axşam,
Sənin nəfəsinlə ovsunlanmışam.
Dolmuşam ətrinlə, rayihən ilə,
İsti bir nəfəslə, doğma hənilə.

Sən məni heç vədə aldatmamısan,
Sən mənə heç vədə naz satmamısan.
Sən demə, ey mənim nurum, çıraqım,
Nazdan betər imiş nazlanmamacağın.

İzn ver, düşünüm, ey öziz insan,
Başımın üstündə nə cür durmusan:
Durmusan gecəylə gündüz sayağı,
Sən ey gözlərimin qarası, ağı!

Gəlməsin yanıma heç kim bu axşam,
Sənin rayihənlə xumar olmuşam.

HƏR ŞEYƏ DÖZSƏM DƏ...

O gün tənəli bir söz dedin, gülüm,
Açıb ağartmadım, vermədim cavab.
Özün bilirsən ki, bir dağdı könlüm,
Nə qədər dərdlərə getirmişəm tab.

Özün bilirsən ki, daşam, dəmirəm,
Dalmışam dünyanın hər rüzgarına.
Hər şeyə dözsəm də, dözə bilmərəm
Mənə inanmayan baxışlarına.

O gün bir söz dedin, təkrar etmərəm,
Qoymaram gözümdə kainat sönə.
Məgər yaraşarmı göylərdən enmək
Mənim tək kişinin sevgilisinə?!

Səni düşündürən rütbəm, adımdır,
Anla, ey gözümün qarası, ağı:
Ən yüksək çələngim, mükafatımdır
Gülən gözlərinin mehribanlığı!

Bəlkə gül dəstəməz gecikir, nə qəm.
Aciz sayılmazmı inciyən, küsən?
Bütöv bir orduyla tək döyüşərəm,
Təki inanım ki, arımda sən sən.

Qüdrət qaynağıyam, mənə inansan,
Nurluyam, ülviyəm hər səyyarədən.
Mənə inanmasan... yalnız o zaman
Bahadır qollarım düşər qüvvədən!

Axı, sən özge yox... bu vuruşlarda
Qarışmış telimi oxşayanımsan.
Mavi ümmanlardan azca kənarda
Ev boyda cənnətə oxşayanımsan.

Səngərim, qalamsan, aşıyanımsan,
Fikirleş, ey mənə məsləkdaş nigar:
Dəmir alınımdakı qürur nurunu
Hansı səadətə dəyişmək olar?!

Özün bilirsən ki, özgədir rüzgar,
Nəfsə şiş soxmaqdir işin çətini.
Hansı səadətə dəyişmək olar
Kişi addımının ləyaqətini?!

Yaxşı ki, uymadıq, dözdük birtəhər
Nadan fitnəsinə, nakəs felinə.
Min-min saxta çələng dəyərimi mөгər
Sənin sevgilinin bircə telinə?!

O gün bir söz dedin, səhv etdin... nə qəm,
Qurbanam evimin ruh memarına.
Hər şeyə dözsəm də, gülüm, dözmərəm.
Mənə inanmayan baxışlarına.

QURBAN OLDUĞUM

Uzaqdan alıram rayihəsini,
Gəlir, gözlərinə qurban olduğum.
Hələ oğrun-oğrun gözündən gülür,
Gülür, gözlərinə qurban olduğum.

Nə Xəzərə bənzər, nə də Göy gölə,
Canlı musiqidir, qulaq as, dinlə.
Hər bir sevincini yalnız mənimlə
Bölür, gözlərinə qurban olduğum.

Yolumu kəssə də yanar cəhənnəm,
İnan, od-alovu yarıb gələrəm.
Axı onun üçün mən də ölürəm,
Bilir, gözlərinə qurban olduğum.

Yolumu kəssə də yanar cəhənnəm,
İnan, od-alovu yarıb gələrəm.
Axı, onun üçün mən də ölürəm,
Bilir, gözlərinə qurban olduğum.

Gəlir Firəngizim, qarlı nərgizim,
Gözüm, gülbənizim, günəşbənizim.
Bütün gözəllərin əlindən mənə
Tək cə özü üçün qapan əzizim!

Gəl, gəl köksümə qoy məğrur başını,
Hiss elə qəlbimin çırpınışını.
Yanaşır... gözümün sevinc yaşını
Silir, gözlərinə qurban olduğum.

SƏN NƏYİ BƏYƏNSƏN...

Sən nəyi bəyənsən, nəyi xoşlasan,
İstərəm dünyada həməən şey olum.
Ney olum əlində - nəyi xoşlasan,
Zərli piyaləndə gülgün mey olum,
Sən nəyi istəsən həməən şey olum.

Dönüm yeddi rəngli göy qurşağına,
Hər rəngim, hər boyam tək səni ansın.
Dönüm qəhqəhəli, şad bir yağına,
Sərhəd dirəkləri odumda yansın.
Qollarım Araza körpü yaransın!

Özündən soruşdum: - Gülüm, nə olum?
Yaquət dodaqların döndü nabata:
- Özün ol, özün ol, qanadım, qolum,
Səndən qüdrətliyi yoxdur həyatda!

SƏNƏ CAN ATIRAM

Ən vacib işləri yarımçıq qoyub,
Sənin görüşünə can atıram mən.
Çovğunla, buludla döyüşdən döyüb,
Bir sevdalı günə can atıram mən.

Gülümsər gəlirəm sənin yanına,
Təzə gəlirəm sənin yanına,
Quduran qəmləri boğub birtəhər,
Bəxtəvər gəlirəm sənin yanına.

Bir az xəbərsizsən tufanlarımdan,
Xəbərin yoxdur ki, dəliyəm, dəli.
Xəbərin yoxdur ki, necə rəzildir
Yüz tonluq çəkməmə sarmaşan zəli.

Öncə yolsuzları yola çəkməli,
Sonra gəlməliyəm sənin yanına.

Ən vacib işləri yarımçıq qoyub,
Gülüm, can atıram eşq ünvanına!

Gəlirəm, məlhəm qoy yaralarım,
Qılıncam, itilə, bülövüm ol sən.
Ocağam, gürhagur alovum ol sən, -
Bütün cındırları yandıra bilək.
Bütün qorxaqları, ağciyərləri
Cəsur xalqımızın adından silək!

Gəlirəm, gözümde alovlu bir qəm,
Fikir ver qanımda qaynar axına.
Hər şeyə dözsəm də, dözə bilmirəm
Başıpapaqlının qorxaqlığına!

Ən vacib işləri yarımçıq qoyub,
Gülüm, can atıram sənin yanına.
Sənin şəfqətinə, mehrinə uyub,
Can atıb uçuram eşq ünvanına!

Ən vacib işləri yarımçıq qoyub,
Sənə can atıram, billur dənizim.
Hardasa uyuyan tufanlarını
Qayalar başına qaldır, özizim.

MƏNİM SÖZÜM, SƏNİN ÖZÜN

Bezən istəyirəm "Sevgilim!" deyəm,
"Sevgilim!" sözündən sən qat-qat üstün.
Bezən istəyirəm "Ay gülüm!" deyəm,
Sən necə gülsən ki, canımı üzdün?
Güldən, gülüstandan sən qat-qat üstün.

Sən mavi geyəndə deyimmi "Səma"?
Soyutmur ürəyi bu "səma" sözü.
Gülən gözlərinə birçə yol baxsa,
Məgər utanmazmı səma güzgüsü?!

Aləmə can verən güneşimmisən?
Şəfəqin Göy göldə, Neptunda, Marsda.
O Dan ulduzundan bir soruş kimsən?
Kənizin deyilmi o sarı qız da?
O, göydə yaşayır, sən yanımızda!

Mənə elə gəlir: atan, anan da
Səni mənim kimi görə bilməmiş.
Sənin saçlarını heç kəs cahanda
Baxışla, nəfəslə hörə bilməmiş,
Səni mənim kimi görə bilməmiş.

Özüm də bilmirəm nə işdi, aman!
Qızılgülə dönmüş şairliyimsən.
Bütün şairlərə meydan oxuyan
Şələlə ilhamım, şahinliyimsən.
Qızılgülə dönmüş şairliyimsən.

Hansı cadugərsən, bir işarənlə
Enər Ay, ulduzlar, uclar dağlar!
Hansı cənnətsən ki, saçdığın ətri
Torpağım milyon il əmanət saxlar!

Cəsur yaraqdaşım, mətin sirdaşım,
Bəlkə də özüksən göz qabağında.
Dünyada heç kəsə əyilməz başım
Əyilir, dincəlir gül ayağında.
Bəlkə də özüksən göz qabağında...

Bu yolu baş-başa gedək,
Mən səninem, sən mənimsən.
Ömür boyu qoşa gedək,
Mən səninem, sən mənimsən.

Zər şualar darağında,
Göy qurşağı qolbağındı.
Bağban gülün, gül bağındı,
Mən səninem, sən mənimsən.

Dağ selindir, sel dağındı,
Gözüm bir cüt çıraqındı.
Kim deyir can torpağındı,
Mən səninem, sən mənimsən.

Qumru kimi ötənimdən,
Çəmən kimi bitənimdən.
Addımlayan Vətənimdən,
Mən səninem, sən mənimsən

BAHARA BƏNZƏDİRLƏR

Bahara bənzədirlər,
Bahar sənə çatarmı?
Baharda sənün hüsnün,
Cilvən, rayihən varmı?

Oynar, güllər biçimdə,
Bağ-bağatın içində,
Mənimlə gecə-gündüz
O, gizlənpaç oynarmı?

Güneşə bənzədirlər,
Güneş sənə çatarmı?
Güneş iki aləmi
Bir-birinə qatarmı?

Hörüyülə boynuma
Nur kəməndi atarmı?
Ürəyimin başına
Baş söykəyib yatarmı?

Sevimli balam kimi
Baş qoymusan köksümə.
Dönmüsən dodağımda
Bir şirin təbəssümə.

Səadətım, sevincim,
Qaranlıqda tək incim.
Çilçırağım, mayakım,
Uca dağım, güvəncim!
Güldürsən də mənimsən.
Ağlatsan da mənimsən.
Bu böyük Vətənimdə
Sən kiçik vətənimdən.

SƏN DANIŞANDA

Gözlərin gülər,
Könlüm xoş olar,
Çırpınan qəlbim
Qızılquş olar.
Sən danışanda, ay gözəl,
Sən danışanda.

Bütün dünyanı
Unudaram mən.
Heç bilmirəm ki,
Nə söyləyirsən,
Sən danışanda, ay gözəl,
Sən danışanda.

Bu cavan canım
Gözünə qurban.
Anlamadığım
Sözünə qurban,
Sən danışanda, ay gözəl,
Sən danışanda.

Sənin sehrinə
Əsir olaram
Bir söz soruşsan,
Çaşıb qalaram,
Sən danışanda, ay gözəl,
Sən danışanda.

ÖMRÜM BOYU SƏNİNLƏ

Yenə Bakı ağappaq,
Qar yağır birəm-birəm.
Əlin yenə əlimdə,
Səninlə cüt gəzirəm.

Qar yağır birəm-birəm
Yağsın, gur yağsın, nə qəm.
Səninlə bir qara da,
Çovğuna da dözərəm.

Kirpiyində qar yükü,
Başında qar çələngi.
Sənsən bütün qızların
Ağappağı, qəşəngi.

Ulduzları boynuna
Almas kimi düzərəm.
Ömrüm boyu bu qarda
Səninlə cüt gəzərəm.

Üst-başın qar olsa da,
Sən gülzarımsan mənim.
Qarda, yağışda solmaz
Lələzarımsan mənim.

Dörd çevrəmiz qar, boran,
Bağrım isti kainat.
Yuxun gəlsə, baş qoyub
Bu qaya çiyində yat!

Ulduzları üzərəm...
Tellərinə düzərəm.
Səni qarın içində
Qızılgülle bəzərəm.
Ömrüm boyu beləcə
Səninlə cüt gəzərəm.

O BAXIŞLAR, O GÖZLƏR

Yananda xonçada şam,
Haylı, küylü bir axşam,
Mən sənin gözlərindən
Sevinc oğurlamışam.

Məni bir alov izlər,
Öpər, qucar, əzizlər.
Ürəyimdən çıxmaz heç
O baxışlar, o gözlər.

Yüz ulduzun içindən
Bir ayparanı seçdim.
Ağ üzlü bir afəti,
Gözü qaranı seçdim.

Ürəyimdə dənizlər,
Dənizlər məni səslər.
Ürəyimdən çıxmır heç
O baxışlar, o gözlər.

Qəlbim harda çırpınır,
Kirpiyinin ucunda.
Dünya boyda sevincim
Sənin kiçik ovcunda.

Göydəyəm, yerə səslər,
Yerdəyəm, göyə səslər.
O gözlər, o baxışlar,
O baxışlar, o gözlər.

BİR TƏBƏSSŪM, BİR CŪT GÖZ

Ürəyimi yandıran nə alovdur, nə də köz,
Ürəyimə od salıb bir təbəssüm, bir cüt göz.

Axı, neçin qəlbimi verdim o gül əllərə?
Bir köklik qanadından zərif, yüngül əllərə?

Ürəyimdə dolanır bir tərənə iki söz:
Ürəyimə od salıb bir təbəssüm, bir cüt göz.

Baharın mehi kimi o, gəldi, asta keçdi,
Bulaqdan su içmədi, ürəyimdən su içdi.

Od, alov içindəyəm, mənə hamı deyir: döz,
Salıb məni odlara bir təbəssüm, bir cüt göz.

SƏNİN ADIN GƏLƏNDƏ

Ruhum bədəndən oynar sənin adın gələndə,
Ya kağızla, ya sözlə,
Ya işarə, ya gözle
Bən bir zərrə boyda sehrin, odun gələndə.

İllah ki, telefonda doğma səsin gələndə,
Gözlərimin önünə canlı əksin gələndə.

Göylərin aynasını günəş tərtemiz silər,
Ürək diqqət kəsilər.

Qulağıma bir sözün, yarım sözün gələndə,
İllah ki, insaf edib durub özün gələndə.

Günəşin göndərdiyi ipek şüalar kimi
Hələ ərzin o başından bu başına çatası
bir qız rəyihəsindən.

Tələsik addımların, donunun xışılıtsı,
Mənim üçün dağlarda şələlə şırıltısı.

Bir-birinə söykənən
Güllərin pıçılıtsı.

Əllər ələ dəyəndə yerlə göy qucaqlaşar,
Göz qoyuram ovcuna,
Taleyim cizgilər tək sənə ovcunda yaşar.

Varlığım bir söz kimi
Dilin ucunda yaşar.

Bayram etməzmi könül,
Ürəyimi almağa
Dünyada ən sevimli, gözəl qadın gələndə,
Sənə adın gələndə.

Qanadlanmazmı ürək iki gözüm gələndə,
Otuz ildən sonra da qar kimi pak - ağappaq
Gəlinlik paltarında Firəngizim gələndə?

Necə aşib-daşmayım?
Məhəbbət sarayına təməl, özül gələndə,
İllah ki, memar kimi durub özün gələndə.

HEÇ KİMİ GÖRMÜRƏM SƏNDƏN SAVAYI

Tutub gözlərimi məhəbbət mənim,
Heç kimi görmürəm səndən savayı.
Gecəyə nur salan bir afət mənim,
Bəxtimin ən böyük səadət payı,
Heç kimi görmürəm səndən savayı.

Gəlib əyləşirik bir sal qayada.
İpək tellərini bir-bir sayıram.
Çiyini qucanda, gülüm, inan ki,
Doqquz planeti qucaqlayıram,
İpək tellərini bir-bir sayıram.

Azca aşağıda ağ köpüklü çay,
Bir ucu dənizdə, bir ucu dağda.
Köhlən dalğaları halaybahalay,
Yalçın qayaları qucaqlamaqda.
Bir ucu dənizdə, bir ucu dağda.

O coşqun dağ çayı kimə bənzəyir?
Nə sonu görünür, nə başlanğıcı,
Sənin bir telinə, simə bənzəyir,
Güllərə qərq edir yalı-yamacı,
Nə sonu görünür, nə başlanğıcı.

Sağında, solunda həmişə çağlar
Billur bulaqları bəbəklerinmi?
Nəfəsi ətrini xatirə saxlar,
Gültac dalğaları hörüklərinmi,
Billur bulaqları bəbəklerinmi?

Hayana gedirəm sən mənimləsən,
Qoşulub gəlirsən esən yellərə.
Bəlkə rayihəni bəxş eləmişən
Bütün çiçəklərə, bütün güllərə,
Qoşulub gəlirsən esən yellərə.

ÜMİD

Pəncərələr açıq, qapılar açıq,
Ürəyim də açıq...
bəlkə duyasan,
Bəlkə ağ paltarlı səadət kimi
Gəlib gözüm üstə qədəm qoyasan.

YAXŞI Kİ, VARSAN...

Gülüm, heç təsəvvür edirsənmi ki,
Çıxdın uğuruma hansı gündə sən?
Dünyaya, az qala, qan düşəcəkdə,
Səndin qan yerinə bənövşə, süsən,
Çıxdın uğuruma hansı gündə sən!

Mənim beş barmağım daş yumruğumda
Sıxılmış ildırım şaxələriydi.
Sənin ətrin deydi, həninin deydi,
Ovcum - beş qönçəli bir güldür indi,
Sıxılmış ildırım şaxələriydi.

Mən ucsuz-bucaqsız qasırgaları
Yalçın qayaların başından aşan,
Zülmət buludların ardınca qoşan

Hiddət dəniziydim, ey dan ulduzu,
İndi qədəmində quzuyam, quzu!

Sən gəldin... unuttum qeyzi, acığı,
Elə ki, əlini başıma çəkdin,
Şumladın qatqarış bir tikanlığı,
Tikanlar yerində qərənfil əkdin,
Elə ki, əlini başıma çəkdin

Gülüm, heç təsəvvür edirsənmi ki,
Məni ürcah etdin hansı qismətə:
Bircə gülüşünlə, bircə mehrinlə
Aldın cəhənnəmdən, atdın cənnətə.
Məni ürcah etdin hansı qismətə!

Baxıram... gözlərin dənizdən dərin,
Yaxşı ki, deyirəm cahanda varsan.
Bəbəyə təpilən cəhənnəmlərin
Yanında bir parça zümrüd baharsan,
Yaxşı ki, deyirəm cahanda varsan.

PƏRİŞAN GƏLMİSƏN

Pərişan gəlmisən, səsim, nəfəsim,
Nədir bu ləkələr yanaqlarında?
Acını, ağrımı mən nə cür kəsim,
Qəlbinmi titrəyən dodaqlarında?

Özün gəlməmişən bu gün bəlkə də,
Bir ümid qırığı çəkib gətirmiş?
Günəş camalına düşən ləkə də
Donan göz yaşınmış, uçan ötürmüş.

Sənə demədimmi özünü qoru,
Açma hər nakəsə, demə sirrini.
A canım yangısı, a gözüm nuru,
Gözle, bəd nəfəsə demə sirrini.

Sənə demədimmi alçaqdır fələk,
Böyük məhəbbəti gözü götürmür.
Tək-tək insanların bəxtinə düşən
Billur səadəti gözü götürmür.

Sənə demədimmi çərx ikiüzlü
Düşüb arxamızca qarabaqara,
Fürsət gəzəcək ki, cüt bənövşəni
Qırıb təhvil versin qasırgalara.

Sənə demədimmi qoru özünü,
Hərçayı yellərə açma sirrini,
Oğurlar gözündən təbəssümünü,
Sən yaman dillərə açma sirrini.

Pərişan gəlmisən, a mənim şöləm,
İşığam, gəl qovaq qara kölgəni.
Gəl silim, yox edim öpüşlərimlə
Günəş camalına düşən ləkəni.

Sığın ürəyimə, qısıl bağrıma,
Sənin ki, öz eşqin, öz muradın var.
Sən ki, Xəlil Rza yuvasındasan,
Deməli, koman yox, kainatın var.

Sıxılma, qısılma, gözüm, gözəlüm,
Sənin eşq adlanan oban, elin var.

Bütün fələklərin, küy-kələklərin
Dizini qatlayan bir sevgilin var.

Pərişan gəlmisən, susmuş bülbülüm,
Gəl, birlikdə qovaq hər təhlükəni.
Silim isti-isti öpüşlərimlə
Ayna carnalına düşən ləkəni.

O YERLƏR

Gərək o yerləri gəzəm, görə mən,
Səni hansı oba, hansı kənd doğub?
Nə ata, nə ana... sanki özəldən
Səni bir tanrısal təbiət doğub.

Elə bil, bələkdə bələnməmişən,
Sən hazır gəlmisən qoca dünyaya,
Bir Ay parçası tək göydən enmişən
Bu ülvi dünyaya, uca dünyaya.

Gərək o yerləri gəzəm, görə mən,
Yenidən dinləyəm sarköynəyi.
Sənin adı sözün xoşdur nəğmədən,
Hər cümlən - nəğməkar bülbül ürəyi.

Mən gərək dinləyim sarköynəyi,
Bir az sənə bənzər yaz səmasını.
Təkçə bülbülün yox... o ağ ovcunda
Bütün kainatın oxumasını.

O yerdə bulaqlar - gözümün nuru,
Mənə söylə görüm, ey billur insan,

Sənə bulaqlarımı verib billuru,
Ya sən bulaqlarda billur olmusan?!

Sənin o yerlərdə min ovsunun var,
Səllər qanad alıb tərpenişindən.
Qanyaxa lələlər, yaşıl reyhanlar
Yaranıb bəlkə də bir gülüşündən.

Özünsən deyəsən həm zərgər, həm zər,
Həm əsər yaradan, həm də əsərsən.
Oxuyan qayalar, ötən dərələr,
Qol-qol, saçaq-saçaq şalələlərsən.

Tapsam, aç bilsəm o xəzinəni,
Bəlkə də anlarım biryolluq, qəti?
Anan təbiətmi yaradıb səni,
Ya sən yaratmışsan qız təbiəti?

Axır qıjhaqıjla, hökmünlə çaylar.
Ovcunda dolanır ulduzlar, aylar.
Ey günəş... ey səma... Ey gülüm... könlüm
Yalnız səni səslər, səni haraylar.

Nə cür o yerləri gezim səninin?
Bu gün bayramdasan, sabah toydasan.
Sən mənim köksümdə bir qız boyda yox,
Kainat boydasan, cahan boydasan.

Dünyamız dünyaya sığışmır bizim,
Məgər yetiribdir birçə el səni?
Bu aləm yetirib səni, özizim,
Öpürəm aləmin hər zərrəsini!

Yaralı gəlmişəm, gözüm, gözəlīm,
Heç nə istəmirəm, əhvalımı duy.
Heç nə istəmirəm, sərin əlini
Bu alışıb-yanan od alnıma qoy.

Ağrıyan başıma əlini qoy ki,
Biləsən başımda hansı qəza var.
Yalnız səni tapıb, səni görəndə
Bir an xoşbəxt olan Xəlil Rza var.

Mənim min yaramın şəfa məlhəmi,
Bircə gülüşündür, bircə gülüşün.
Söndür sinəmdəki bu cəhənnəmi,
Bahar gəlişidir sənin gəlişin.

Sonu görünməyən yanar səhrada
Sən bəlkə ilğımsən, bəlkə yaşıl bağ.
Çatlayıb qanamış dodaqlarıma
Suyunu vəd edən bir uzaq bulaq.

Ciyərlər çıxardan bu qum çölündə
Barı əsirgəmə sərabını sən.
Barı üç tel ayır kaman telindən,
Çal başım üstündə rübabını sən.

Yaralı gəlmişəm... gözüm, gözəlīm,
Heç nə istəmirəm, əhvalımı duy.
Heç nə istəmirəm... sərin əlini
Bu alışıb-yanan od alnıma qoy.

AYDINLIQ

Ah, sənin gözlərin nə qədər dərin,
Necə də dupduru... indicə bildim.
Elə ki, qaldırdın kirpiklərini
Gecədən səhərə diqqət kəsildim,
Hansı mələksənmiş... indicə bildim.

Mən bu aydınlığı harda görmüşəm?
Bəlkə Göy gölümde, Maralgölümde.
Düşsəm qaranlığa, zülmətə, nə qəm,
Sənin nurun qalib mənim könlümde,
Bəlkə Göy gölümde, Maralgölümde.

Dünyalar gəzərəm odlu ürəklə,
Sanaram qan içrə baharam, bahar.
Bircə gülüşünü yad eləməklə
Neçə buz dağını əritmək olar,
Sanaram qan içrə baharam, bahar.

Səndədir göylərin çıraqbanlığı,
Mən bunu anladım vüsəl günündə.
Elə ki, qaldırdın kirpiklərini
Dan yeri söküldü nurlu hüsnündə,
Mən bunu anladım vüsəl günündə.

Sənin qucağınmış eşqin vətəni,
Lələmdir əlinə qoyduğun həna.
Nə cür bürümüsən altı qitəni.
Gülər gözlərinin aydınlığına?
Lələmdir əlinə qoyduğun həna.

Yol gedək beləcə hər vaxt, həmişə,
Ətrinə qərq elə dağı, dərəni.
Bir cüt ala gözə... bircə gülüşə
Toplamaq olarmış min səyyarəni!
Ətrinə qərq elə dağı, dərəni.

Ah, sənin gözlərin nə qədər dərin,
Necə də dupduru... indicə bildim.
Elə ki, qaldırdın kirpiklərini
Yeddinci fələkdə səcdənə gəldim,
Hansı mələksənmiş... indicə bildim.

Yenə çöhrəndə qızılgül qoşulub ağ gülə, bax.
Yenə könlümdə coşar bülbülə bax.
Yenə qarşında mənəm, bircəciyim, tək gözəlim,
Mən ata, sən ana bülbül, sarıköynək gözəlim.

Öz əlim, öz darağım qoy darasın saçlarını,
Oxşayım busəm ilə kirpiyini, qaşlarını.
Qoy baxım hüsnünə heyran-heyran,
Sən mənim köhnə bağumda təzə nərgiz, reyhan.

Qoy sayım tellərini, fal açaraq,
Gözlərim gözlərin üstündə çıraq,
Sus bu gün, sus, dağınıq tellərini yığ, cəm elə,
Qoy qapansın dodağın sübhə qədər busəm ilə.

Yenə bağrımda gülüstan yaşayır,
Oxşayır əllərim al güllərini.
Sədəfin inci-yetim dür daşıyır,
Yenə ağbəxt eləyib bəxt məni.

Qoy sıxım bağrıma yaqut ləpəni,
Ey mənim aybənizim, gülbənizim,
Dürrünü, gövhərini, zərlərini
Mənə bəxş eləyən altun dənizim!

Sən mənim zülməti kəşmiş ağ izim,
Əzizim, saf qızılım, saf filizim,
Qızımız telli günəş, oğlumuz Ay,
Evimiz Yerdə bizim, göydü bizim!

SƏN ELƏ BU GÜN DƏ UTANCAQ, HƏSSAS...

Sən elə bu gün də utancaq, incə,
Baxışdan yayınan, gözdən yayınan.
Zərif bir işarə, söz eşidincə
A sözdən yayınan, bizdən yayınan!

Nəçin gizlədirsən sərvətlərini,
Sən ki, aydan arı, sudan durusan.
Nəçin gizlədirsən reyhan ətrini,
Sən ki, daş deyilsən, dağ billurusan,
Ürəyin şirəsi, gözün nurusan.

Aşiq Ələsgərin bir sözü haqdır:
Əzbərlə o sözü, bəxtimin qızı:
"Yanağın qırmızı, irəngin ağdır,
Çırağban eyləyib ağı qırmızı".

İncə bir işarə, eyham dəyəndə,
Sənin gül bənizin çıraqban olur.
Gözəlsən dəyəndə, şuxsan dəyəndə,
Yanağın allanır, məgər qan olur?!

Mən canlı güzgüyəm, gəl şəklinə bax,
Bəbəkə qaramsan, gözdə ağımsan.
Gecələr nə lazım bizə çılcıraq,
Gündüz də, gecə də çılcıraqımsan.

Uyu qolum üstə, qadanı alım,
Dünyadan ən böyük umacağımın.
Xəyalım, vüsalım, pətəyim, balım,
Əyalım, həyalım, utancağımın,
Dünyada ən böyük umacağımın.

SƏN BƏZƏNƏNDƏ

Qırmızı geyinib sən çıxma evdən,
Qorxuram od tutub alışa dünya.
Mavi geyinəndə cəlvələnmə çox,
Qorxuram özünü göylər tanıya.

Sən ağ geyinəndə ehtiyatlı ol!
Səadət boyuna biçilir, ey gül,
Qorxuram qoşulub ağ buludlara,
Uçasan, qalxasan ulu qatlara!

Qara geyinəndə işıq saçırın
Qaranlıqda yanan ulduzlar kimi.
Nə qədər gedirəm, uzaqlaşırın,
Əlim ulduzlara çata biləmi?

Amandır, bir azca sadə geyin sən
Amandır, bir azca ucuz geyin sən.
Onsuz da sərməstəm, al da geyinsən.
Qədək də, ipək də, şal da geyinsən.

Bu gün geyinmədən qızılı donu
Payıza bürünmüş baharsan, nəsen?
Əynində atəşim, odum bil onu
Keçdiyini yollara qızıl səpirsən.

Bütün geyimlərdə ehtiyatlı ol,
Xəbərdar edirəm səni, ey sənəm:
Bütün geyimlərdə məhəbbətimdən
Alışa bilərsən, yana bilərsən.

GÖRÜŞ YERİNDƏ

Görüş yerindəyəm bayaqdan bəri,
Bir gözüm saatda, biri yolunda.
Vaxtında gəlirsən dilim əzbəri,
Saat yox, nəbzindir vuran qolumda.

Gəlirsən, bürünüb qar işığına,
Azca qaldırmısan boyunluğunu.
Gəndən göz qoyuram yaraşığına,
Sənə ağ don biçib qarın çovğunu,
Azca qaldırmısan boyunluğunu.

Uzun kirpiyində qar çiçəkləri,
Bu qar dənizində ilk baharımsan?
Göydənmi gəlirsən ağ taclı pəri,
Bu ağ zəncirləri nə cür qırmısan?

Üşüyür deyəsən, zərif əllərin,
Ver qucum, hovxurum barmaqlarını.
İsitsin nəfəsim islaq telləri,
Bir az rəngi qaçan yanaqlarını.

Bəri ver çantanı, qarlı kürkünü,
Ver asım asqıdan xidmətçi kimi.
Almadan vecinə bu soyuq günü,
Sən uçub gəlmisən göyərçin kimi.

Sən sevən ürəksən, cəsur mələyim,
Bəlkə qız cildinə girmiş bir ərşən.
Sən mənim uğrumda bu qar nədir ki,
Səmumdan, buzlaqdan, oddan keçərsən.

Mən sənin uğrunda and içmişəm ki,
Hökmümlə susdurum bu ağ tufanı.
Cahanda heç kəsin nuş etmədiyi
Bahara çıxardım Azərbaycanı.

Yağmasın! Yandırar nəfəsim qarı.
Çaxmasın! Udaram ildırımları.
Qanadlar vermisən, dörd qanadıyla
Doğraram, kəsərəm sıldırımları.

Hanı kirpiyində qar çiçəkləri,
Hanı o bayaqkı soyuq əllərin?
Çalırım... saçından ayır ver bəri
Mənim kamanıma düşən telləri.

MƏNİM GÖZƏL KATİBƏM

Elə bil, stulda yox, şah təxtində əyləşib,
Makina qarşısında bir az da gözəlləşib.

Yaxşı misra görəndə qanadlanar, şadlanar,
- Xəlil, yaxşı yazmısan! - deyib könlü atlanar.

Naşı ifadə görse, durar, çatılar qaşı,
- Deyiş! - deyə əmr edər o gözəllik nəqqası.

Gündəliyim, poemam - hələ sökülməmiş dan,
Misra-misra süzülər şüa barmaqlarından.

Təkçə katibəmmi yox, odur dövlətim, varım,
Dən düşən saçlarıdır ən gözəl misralarım.

Qışda qorxar soyuqdan, əyləşər oda yaxın,
Gurhagur yanan soba, mənim qəlbimdir, baxın.

Armudu stəkanda təzələrəm çayını,
Qarşısına qoyaram kişmiş, badam payını.

Üşüse, ürəyimi ona bir don biçərəm,
Son qurtumu yarımçıq fincanından içərəm.

Görüşlərdə aldığım ətirli güldəstələr
Solmaz onun əlində, yeni nəğmə bəstələr.

Həyatımın günəşi, Təbrizimin anası,
Mən yatandan sonra da çaqqıldar makinası.

Məndən tələb etdiyi nə "Volqa"dır, nə "Zim"dir,
Şərik səngərimizdə məslək mübarizimdir,
Kimdir gözəl katibəm? Mənim Firəngizimdir!

BU GƏLƏN YARA BƏNZƏR

Bu gələn yara bənzər,
Yoxsa bahara bənzər?

Sən baharla bir gəlirsən, canım-gözüm,
Bir gəlirsən baharla sən.

Hər ikiniz mənim üçün bu dünyanın gülən gözü,
Xəzərimin, Göy gölümün nur güzgüsü.

Sən baharla bir gəlirsən, canım-gözüm,
İyde ətri, söyüd ətri salxım-salxım, düzüm-düzüm

Bahar gəlir, dan yerini odlandıra-odlandıra,
Sən gəlirsən, yeri, göyü şadlandıra-şadlandıra.

Bahar gəlir, dağa, daşa atıb lələ boğçaları,
Sən gəlirsən, gül ovcunda murad, arzu piyaləsi.

Bir gəlirsən baharla sən, canım-gözüm,
Hər ikiniz mənim üçün iki gözde bir təbəssüm.

Bahar gəlir, min rəng ilə şəkil çəkir dağa, daşa,
Donub qalır, rast gələndə sən kimi qələmqəşa.

Bahar gəlir, yan çiçək, yan qönçə,
Sən gəlirsən daha zərif, daha incə.

Bahar gəlir, qanad verib milyon-milyon könüllərə,
Sən gəlirsən, üreyimdə yuva tikib bülbüllərə.

Sən baharla bir gəlirsən, baharımın gözü sənə,
Ruhu sənə, özü sənə.

Sən baharla bir gəlirsən, canım qurban,
Ancaq bahar gəldi-gedər, sən qalasan.

Sən çöldə yox, qanımdasan. Sən ilahi, sən müqəddəs,
Sən gəlməsən, bəlkə yaz da gələ bilməz.

Qanadlandır, yandır məni, gəlişinə alqış, əhsən,
Nə yaxşı ki, canım-gözüm, bir gəlirsən baharla sən.

MAYAK

Yadımdamı, canım-gözüm,
Bir ömür yaşadığ bircə gündə biz.

Qızıl sahillərə düşdü bir cüt iz.
Bir ömür yaşadığ həməndə biz.
Yaddan çıxarmı heç o billur dəniz,
Sənin özün qədər müqəddəs, təmiz!

Yadımdamı, canım-gözüm, -
Lövbəri qırılmış köhnə bir mayak
Çıxdı hayandasa uğurumuza.
İçində nə lampa, nə də çilçiray.
Paslı dəmirində yalnız meduza,
Bir az da daşlaşan balıqqulağı,

Suda batıb gedən günün işığı,
Suda təzə doğan Ayın işığı.

Sən gülüb söylədin: - Yubanma, şığı,
Mayağın başına bərabər çıxaq.
O batan günəşin, bu doğan ayın
Qol-boyun nuruna mayakdan baxaq.
- Burax bu inadı.
Baxmadın sözə,
Mən ehtiyat əhli.
Sən dəcəl, oynaq.
Uzun qollarını gen-gen açaraq,
Dayandın lövbərsiz mayağın üstə.
Mən elə bildim ki, bir ağ qağayı
Gərir qanadını aylı dənizdə.

Uzun hörüklərdən damır duzlu su,
Gülməxmər ətəyə yapışıb yosun.
Baxdım qamətinə gözüm dolusu,
Bu hansı möcüzə, bu hansı ovsun?

Sən gümüş sulara qızıl bir ada,
Sonsuz kainatda yalnız ikimiz.
Üfüqlər dalında günəş batsa da,
Birdən dibinədək nurlandı dəniz.

Əyninə yapışan donun səpsərin,
Tanıdım... sən kimsən... bizi sevənsən
Bütün gəmilərin, bütün evlərin,
Bütün dənizlərin mayağı sənə.

Dənizlər itirir mayaklarını,
Zaman köhlənini dördnala çapır.

Ömür mayağını həyatda yalnız
Böyük məhəbbəti tapanlar tapır.

Sıxma yaş donunu, üşüyən mələk,
Gəl sığın sinəmə, sənə soyuqsa.
Bütün donanmalar batıb gedəcək,
Məhəbbət adlanan mayağı yoxsa.

Evə gec qayıtsam, çıx eyvanda dur,
Mənə ümid, nicat, ruh verə-verə.
Zöhrəyə, Marsa da düşsə güzarım,
Dönəcəm mayağım nur saçan yerə.

ŞUŞA SƏFƏRİ

Poema

Ən dərqli çağlarımda səni düşünsəm əgər,
İnan, gözlərim gülər.

Ən zəif çağlarımda səni ansam... cismimə
Pəhləvan gücü gələr.

Yaralansam, yarama sərın məlhəm olarsan.
Başqaları incitsə, könlümü sən alarsan.

Kimse maşınla gedər, kimsə təyyarə ilə.
Mən sənın bəxş etdiyin qanadlarla uçaram.

Qucaram üstündəki ağ yelkən buludları,
Əngin çöllərindəki ceyrannəfəs otları.

Kimse Cıdır düzünə, Qızıl qayaya vurğun...
Mənim üçün əzizdir adı, zümrüd daşın da.

Soruş, harda səslənir köhlən şələlələrin?
Ürəyimin başında!

Kimse vurğundu yalnız baharına, yayına.
Mən üzümü söykəsəm qayada buz layına.

Atəş dolar qanıma.
Səni min yol öpsəm də, tamarzınam, qınama.

Hər fidanın, hər kolun qumru, bülbül yuvası.
Şuşam!

Qoca Qafqazın konservatoriyası!

Bir söz düşdü yadıma: bu diyarda körpələr
"Segah" üstündə ağlar, "Şahnaz" üstündə gülər.

Heç kəs unudulmayıb, yadıma adlar gələr,
Ən şirin zəngülələr, guşələr, ladlar gələr.

"Qalada yatmış idim, top atdılar, oyanmadım,
Saz ilə, söhbət ilə oyatdılar.
Saz ilə, söhbət ilə oyatdılar".

Özü torpaq altında, səsi on bir iqlimdə.
Zili zil, bəmi bəmdə.

Heç kəs unudulmayıb:
Qasım Abdulla dönüb "Zabul Qasım" olubdur,
Sadıqcan tar səsi tək köüllərə dolubdur.

Malıbəyli Həmid - "Rast",
Məşədi İsi - "Mahur",
İslam Abdulla - "Segah",
Hacı Hüsü də - "Şüştər", "Zəminxarə" olubdur.

Yumaram gözümlü, bəlkə uyuyum,
Bəlkə o yuxunu təzədən görüm.
Orda sal qayalar, məğrur qayalar
Mənim parıl-parıl gövhərim, dürrüm
Bəlkə o rəyanı təzədən görüm.
- Oxay.

Bu yurd mənə nə qədər tanış,
Hələ gülün gözündə bir sevinc yaşı,
Hələ heç Şuşaya gəlib çatmamış,
Qucmaq istəyirəm torpağı, daşı.

Bir gün bağlasalar iki gözümü,
Şuşadan aralı atsalar çölə,
Dağlara, daşlara sürtüb üzümü,
Mən səni taparam inan ətrinlə.

Uzaqdan görünür dağ başındakı
Mərmər qəsrlərin ağappaq nuru.
Müdrək bir qocanın ağ başındakı
Dəmir alnındakı gənclik qüruru.

Şüşə deməliyəm bəlkə də sənə,
Şüşədən işıqlı, mərmər şəhərim.
Dağ bülluru kimi pardaxlı, parlaq,
Mənim yaqut qalam, gövhər şəhərim.

- Oxay.
Burda hava şərbətlənib ki.
Dünyaya baxmağa, iki göz gerek
Qıyıb dərərəmmi şəhli çiçəyi.
Əyilib öpərəm körpəm bilərək.

Divarlar.
Divarlar nə qədər uca.
Divarlar-sarsılmaz ər çiyinləri.
Zəlzələ də qopsa, tufan da qopsa,
Yenə də tərpenməz onun məhvəri.

Gəncə qapısından keçib gedirəm,
Dalsam, bir günümü alar ölimdən.
Cənnət qapısını açıb gedirəm,
Elə bil, cənnətin göbəyindəyəm.

Qapıda nə qədər güllə izləri,
Bu yurdu nə qədər gürşadlar döymüş.
Daim yer üzündə birinci güllə
Sənətkara dəymiş, sənətə dəymiş.

Ağacda butalar, naxışlar, nələr...
Ağzı yarıaçıq körpə qönçələr.
Bəlkə yarasına məlhəm qoyulsa,
Yaralı qönçələr, qalxar, dirçələr.

Mazgallar - Vətənin ayıq gözləri,
Mazgallar dalında igidlər durmuş.
Vurmuş sinəsindən neçə fatehin,
Neçə qəsbkarın burnunu ovmuş.

Gedirəm... yollara güləb çilənmiş,
Şuşam, dağ qalası hüsnünə əhsən.
Üç yandan uçurumla əhatələnmiş,
Alınmaz, satılmaz daş iradəsən.

İlk dəfə gəzirəm Cıdır düzünü,
Gözlərin qaralar, dərəyə baxsan.
Qəbrin nurla dolsun, bu möcüzəni
Arayıb axtarıb kəşf edən İnsan.

Qarşıma kim çıxır,
Böyük bir atlı.
Bahadır alnında səyriyir polad.
Cilovu boşalsa, qopub yol kimi
Bəlkə buludlara qanadlanır at.

Atın nəfəsində təndir alovu,
Dəhnəli cilovu gəmirər, çeynər.

Qaltağı, quşqunu isladıb ki, tər.
Qızıl bir qayaya bənzəyir yəhər.
Yəhəraltı məxmər, yəhər qaşı zər.
Yəhərin qaşına bağlanıb reşmə -
Ağ, qara, qırmızı ip eşmə-eşmə.
Alma gözlərinin hər biri çeşmə,

Uzun kirpikləri kölgəli, tutqun,
Nalları - əşrəfi, yanlığı tumac,
Yalları - dalğayla sola tökülmüş,
Zərbindən qayalar, dağlar sökülmüş,
Ceyran yaraşlıq, aslan qüvvəli,
İpəkli, qumaşlı, əlvan gəbəli,
Gah yorğa, gah cortov, gah dərdəm çapan,
Şimşəyin gözündən od, alov qapan,
Ayla günəş kimi üzəngiləri
Bərq vuran kəhər at qütrəli, hündür,
Yolları kövşəyir gör necə gündür.

Mən onu görürəm, o məni görmür.
(Bizim aramızda əsrlər durur).
Qranit alnında zəka və qürur,
Nəbzində təmkinli nəhrlər vurur.
Nədir istədiyi, axtardığı nə.
Bəlkə bir xəzinə, bəlkə dəfinə?!

Xeyr, xəzinədən daha gərəkli,
Daha vacib olan yer axtarır, yer.
Şəhər salmaq üçün ona torpaq ver.
Elə bir torpaq ki, havalı, sulu
Məhsulu uğurlu, baxtı uğurlu.

Özara vuruşlar atlını yormuş,
Qurtuluş axtarır, qandan qurtuluş

Yadelli basqını taundan betər,
Yerində yeddi il tikanlar bitər.
Bəli, qala yeri axtarır atlı,
Yadlara həddini qandıra bilsin.
Necə yırtıcının yeri gələndə
Tamah dişlərini sındıra bilsin.

Həyatda ən böyük ehtiras nədir,
Özümlük uğrunda mübarizədir.
Günəş kimdən alır hərarətini,
Yalnız özündən.
Torpaq kimdən alır bərəkətini,
Yalnız özündən.
Vətən kimdən alır iqtidarını,
Yalnız özündən.
Gəzir Xəlfəlinin sahillerini,
Zarılı çayının hündəvərini,
Qımışır...
keşf edir sanki qəfildən
Daş, qaya içində bir mirvarini.

İki çay qolunun arasındakı
Bu hündür düzənin misli harda var?
Dörd bir tərəfində daş sıldırımlar,
Yarğanlar, uçumlar, nəhrlər, nələr,
Bura yağdı gəlsə, anası mələr.
Bu yer ki, səngərdir yaranışından,
Çay dibindən keçir, qartal başından.

Bir zümrüd yamacda dayanır atlı.
Odur, iki addım, üç addım atdı.
Dayanır...
güllərə qıymaq istəmir,

Gül üstünə qədəm qoymaq istəmir.

- Oxay.

Bu lal heyrət bizə tanışdır,
Atlımı gözəllik əfsunlamışdır.

- Heyif, bulaq azdır.

Uzaqda çox var.

Daşdan çıxaranıq.

Axtaran tapar.

Şəhər elə burda...

Qətidir qərar.

Qayıdır, atlanır üzü ağ adam.

Arxada bir cənnət, qarşıda Ağdam.

Gedir ildırım, küləyə qarşı
Gələcək Şuşanın ilk vətəndaşı.
Hələ nə binalar, nə küçələr var,
Nə İtaliyadan gələn memarlar.
Hələ nə Vaqif var, nə İbrahim xan.
Altının köksünü yandırb-yaxan
Qarşısıalınmaz bir od var ancaq.
Bayaq o zirvədən qalxan qartalın.
Qanadı altında yurd salınacaq!

Duyur ki, könlündə yetişir nəsə.
Kimsə eşitməz ki, bir ağız desə:
Burdan bir atlı keçdi.
Atın oynatdı, keçdi.
Gün kimi şölə saldı,
Ay kimi batdı, keçdi.
Bu səsə bir azca pərişanlıq var,
Bir az da deyəsən, qəhrəmanlıq var.
Bəlkə bir azca da nigaranlıq var.
Dünya bir üzü qış, bir üzü bahar.

Bələlər görəcek yoxsa bu şəhər
Gözəllik özü də bir müsibətdir.
Varlıdır, zəngindir, dağlar, dərələr,
Zənginlik özü də bir fəlakətdir.

Axşam bulaq üstə çörək kəsəndə,
Nə görür: qoca bir goreşən kaftar.
Şöngöyüb, can yemək iştəhası var.
Kaftarı qılıncla qovlayır atlı.
Bilir: bu yollarda ər ehtiyatlı,
Səbatlı, qanadlı yaşamaq gerek.
Gecə bircə işıq - canavar gözü.
Qılinc işığından qorxur canavar,
Qılinc həmişə daşımaq gerek.

... Mən bir bəna gördüm Neft daşlarında
Sementli əlləri qabar-qabardı.
Nə qılinc vardı, nə köhlən atı,
Ancaq o atlıya bənzeri vardı.

- Hardansan, eloğlu?
- Şuşadan! - dedi.
- İsminiz, əsliniz?
- Pənəhdır adım.
Babanın adını daşıyan nəvə,
Babanı axtardım, nəvəni tapdım.

Bildim neçə ər nəfəs dərmədən
Atlı hey can atıb öz baharına.
Şuşa tikintisi ara vermədən.
Qanad gərrib, çatıb Neft daşlarına.

Binanın kölgəsi Xəzər boyunca,
Yeddinci mərtəbə yeddinci göydə,
Zarılı çayı da qoşulub Kürə,
Xəzər də baş əyir həmin igidə.

Bəli, o atlıya zaval yox heç vaxt,
Elə buna gör qol-qanadlıyam.
Şuşaya gəlsəm də daş məşinında
Bəlkə mən özüm də həmin atlıyam.

Şuşanı kim görüb, kimlər tanıyır?
Açıb geniş-geniş qanadlarını
Bir müddət lal uçan qartalsayağı
Nəfəsi içində, gözü gözündə
Onu ucalıqdan seyrə dalanlar.
Ovcundan su içib bir şux gözəlin,
Bulaq şərbətilə sərməst olanlar.

Soruş, mən hardanam?

Deyim: Şuşadan!

Bir az Şuşalıyam, bir az Qazaxlı.
Bir az Qaradağlı, Qazanbulaqlı...
Göylərə millənmiş sərvlər kimi
Köklərim bu yerə, bu yurda bağlı.

Məndə Üzeyirdən qalma bir od var,
Rəşiddən - ucalıq, Xandan - zəngülə,
Cabbardan - təlatüm aldım yadigar.
Seyiddən nə qaldı? Kədərin zili.
Məhəbbət yolçusu Vaqiflə birgə
Dolaşır qanımı Çəmənözəminli.

İzn ver, Şuşaya yenidən gedim,
Orda Üzeyirin, Yusif Vəzirin
Ayaq izlərini öpüm, qərq edim
İsti göz yaşına, gülüşə, gülə...

Mərdlər yetirmisən dərdlər içində,
Ey mənim bahadır Azərbaycanım.
Şuşa mirvaridir sədəf içində,
Qoy onun başına dönüm, dolanım.

Mənim qollarımdır onun boynunda
Zaraslı çayıyla Xəlfəli çayı.
Məni mat qoymusan cənnət qoynunda
Kimdə var bu qədər gözəllik payı.

Şuşanı kim görüb?

Dan sökülməmiş,

İdman paltarında yüngül yürüşlə

İsa bulağına gedib qayıdan!

Su yox, atəş içib o sal qayadan.

İndi inandinmi, Şuşalıyam mən,
Tutiya bilərəm mən bu torpağı,
Gözümə sürtərəm gözüm ağrısına,
Gözüm - Qoşabulaq, Aydın bulağı.

İsgəndər tapmadı dirilik suyu,
Gəlsin nişan verim neçə qaynağı
Elə parlayır ki, mərmər çanağı,

Üstündə al-əlvan qızlar yığnağı,
Nağılar bulağı, Bəylər bulağı.

Daşdan asanlıqla üzə çıxmayıb,
Daşları qopardıb mərdin caynağı.

Yox, tamam ölməyib İsmayıl, İsa,
Yaşadır onları öz yaxşılığı,
Qışda ilıqlaşan, yayda buz olan
İsmayıl bulağı, İsa bulağı.

Kor bulaq, torpağın gözüsen ki, sən
Damcı-damcı yığıb suxurdan suyu,
Bizə dənizlərcə sovqat vermisen,
Kaş sənə bənzəyək ömrümüz boyu.

Buz bulaq, buz vaxtı qaymaq tutursan,
Axmasan, deyərdim: dürsən, büllursan.
Mənim gözlərimdən, Səkili bulaq,
Şekli gözlərimə çəkili bulaq.

Məgər unudaram Çömçə bulağı,
Kırpiyimdən sızan Damcıbulağı.
Təbi sozalanlar qoy sizdən alsın
Əbədi qaynağı, sonsuz qaynağı.

Hələ yastanada Bədəl bulağı
Əliyi. cüyürü, atı, ulağı,
Bütün təşnələri sirab eləyən,
Bizim Dambulağı, Lilpar bulağı.

Üstünün gülləri - kirpiklərimdir,
Çınqılı-gözümün qarası, ağı.
Əgər sayrılansam axsın üstümdən.
Doğma Novlu bulaq, Şırşır bulağı.

Armud bulağında öylənək bir az,
Hacı bulağının daşları almaz.
Saymaqla qurtarmaz.
Sayımmı yenə?
Yox, yanar qəlbimi çıxarıb atım
Şuşanın dirilik çeşmələrinə,

Biri daşdan çıxır, biri qayadan
Hamısı ilgili, canbir, əlbirdir.
Üzdə ayrısı da, yerin altında
Bütün bulaqların kökləri birdir.

Qayalar - alnımdır. Qızıllı qaya
Zərli bir nərdivan qoyub səmaya.
Daşaşırın qaya daş atıb çaya,
Hələ Qaraqaya, hələ Göyqaya
Ay təzə çıxanda söykənər aya.
Hələ Alaqaya, şəh yuya-yuya,
Dumanlar dalından baxar dünyaya.

Qayalar - piano. Daş dillərinə
Arabir toxunur gürşad, ya dolu.
Dərənin bəstəkar ciyərlərinə
Çaylar, şələlələr, şimşəklər dolur.

Gedirəm, dərədən gül dərə-dərə,
Xəlfəli dərəsi, Mixtökən dərə.
Sel gəlir ki...
Sığmaz dar keçidlərə,
Daşır, səpələnir, sel birdən-birə.

Qolumun üstündə nazik bir plaş,
Heyrət içindəyəm...

Əynim-başım yaş,
Yusifcan gədiyi, Şimşəkvuran daş,
Yurda sənin qədər yaxın olum kaş.

Şotlanlı yaylağı, Keçili dağı,
İsmayıl binəsi, Bəylər binəsi.
Sizinçün burnumun ucu göynəyir,
Nanə yarpağı tək ürəyim əsir.

Çiçəklər nə qədər. Arzular qədər:
Qantəpər, turşotu, qaymaqçıçəyi.
Süsən, incigülü, ayıdöşəyi.
Dərə-gülyatağı, çiçək beşiyi.
Bakıya bircə qom reyhan gətirsən,
Ətirle doldurar evi-eşiyi.

Ulduzlar içində ayın haləsi...
Nədir bu, qan tökən bir dağ laləsi?!
Bir az yuxarıda qaya laləsi
Yamacda qırmızı, ağ, sarı lalə.

Bir qız ki, əlində sarı piyalə.
Hələ lalədibi - körpə, südəmər.
Nənəm ləçəyindən kətə bişirər.

Yetişmiş lalənin köksündə dağlar.
Tumları, xaşxaşı, xalları əsrar.
Ətrinə, az qala, qulaq asdığım,
Yanına çox asta qədəm basdığım,

Qərənfil, şəhdərən, çobanyastığı,
Bahara ilgili, yaza bükülü -
Nərgiz, qan bənövşə, peşəmən gülü.
Üzündə ağ rübənd, qarın ağ tülü.

Təzə qar çiçəyi, ilk novruzgülü.
Hardadı ətrindən doymadığımı
Qırxbuğum, cincilim, qarağat, yarpız?
Xəzəz, quşəppəyi, qıjı, xıncılov.
Gəzəli yamyaşıl, təzə, sütül qoz.

Kortun, danaqıran, quzuqulağı.
Dərələr, əlində çiçək tabağı,
Təpələr, başında yazın töhfəsi
Qırmızı, ağ moruq, keçiməməsi,
Çaşır, qazayağı, nanə, boyana
Sənin nəfəsindir, bəlkə, ay ana.
Sənin nəfəsindir dönüb güllərə,
Səpilib müqəddəs Azərbaycana.
Şüüdlü dovğanı unudarammı?

Zirincin, yemşanın, zoğalın tamı,
Alçanın, əzgilin meyxos ləzzəti.
Şəkəri armudun şəhdi, şərbəti.
İlk, sütül fındığın ətri, qoxusu.
Göyəmdə, qaysıda şərbətləşən su
Dişimdə, dilimdə, damağımdadır.
Havanı bal kimi damağım dadır.

Xımı, şoşan, çiriş başdan-başa sırr,
Hərəsi bir dərдин can məlhəmidir.
Papaqlı göbələk, yastı göbələk.
Sulanmış böyürtkən, nübar çiyələk,
Sizi sərvət kimi yaşatmaq görək.

Sanıram yüz kərə doğulmuşam mən.
Şuşada, Salyanda, Zaqatalada.

Duman qiyafəli dağ olmuşam mən,
İpək ot olmuşam o göy talada.

Özəkli baldırğan, təkəsaqqalı,
Bir müddət sizinlə yaşd olmuşam.
Sonra dərinlərə rişələr salan
Palıd ağacı tək yaşa dolmuşam.

Nə üçün bu qədər qıvraq, yüngüləm.
Nə üçün bu qədər yazıram asan?
Çünki sən gülüstan, mənse bir güləm,
Gülü gülüşünlə əfsunlamısan.

Məni sən doğmusan, sən yaratmısan,
Mən səni yenidən yaradım deyə.
Qələm gecə-gündüz dayanmır bir an.
Sənsən arzu-kamım, muradım deyə.

Qanımda böyük bir qüvvət doğulur,
Mən bir damla idim, dənizləşirəm.
Gözümün oduyla zülmət boğulur,
Bir parça dəmirdim, filizləşirəm.

Bir qanadım Muğan, bir qanadım Mil,
Məni çeşmə bilmə, Kür bil, Araz bil.
Sənsən bu qüdrəti mənə bəxş edən,
Sənsən, canım-gözüm, tanrılar deyil.

Başımı söykəsəm ayaqlarına.
Az qala, qanadlı bir quş olaram.
Dodağım toxunsa dodaqlarına
Ətrindən bayılıb bihuş olaram.

İsgəndər axtardı dirilik suyu,
Tapmadı, ey mənim dirilik suyum.
Hansı bir döyüşdə köksüm qanasa,
İzn ver, qanıma şəhinlə yuyum.
Nazbalış kimidir sənin daşın da,
Baş qoyum bir daşa, azca uyuyum.

Alovun ağzına atsalar məni,
İnan ki, yenə də qalaram diri.
Yanar nəfəsimdən ölüm kəfəni,
Qalxaram, tapdayıb cəhənnəmləri.

Mənə zaval yoxdur. Çünki səninəm,
Ağzımda bal dadır yavan çörək, su.
Qasırgada belə,
ciyərlərimə
Dolur qar ətirli bahar qoxusu.

Özümdən çox dedim, məni bağışla.
Axı, mən nəyəm ki?
Sənin bir tozun.
Sən bir ağ kəhkeşan, mən bir ulduzun,
Bu eşqi vəsf edim qoy uzun-uzun.

Gəzirim şəhəri üzlü, ürəkli
Dalıram ağ saçlı fəvvarələrə.
Çinarlar o qədər havalanıb ki,
Az qala, çatırlar minarələrə.

Ay aman, gör gəlib hara çıxmışam:
Natəvan bulağı - səkkiz çeşməli.
Mərmər hörgülərə, daş hörgülərə
Necə bəzək verib sənətkar əli.

Gözümdə canlanır gümüş başmaqlı
İpək kələğaylı Şerqin gözəli.
Bənövşə taleli, gül yaraşlı,
Hatəm səxavətli ismət heykəli.

Bu ilkindi çağı hara tələsir?
Fikir ver göylərin od çanağına.
Nə faytona minib, nə kəcavəyə,
Düşüb pay-piyada yolun ağına.

Gedir fəhlələrə "Sağ ol" deməyə,
Usta Bahadıra çoxdan bələddir.
Bir gülüş gücünə, "Sağ ol" gücünə
Min illik qayanı qoparda bilir.

Rastına kim çıxır.
Dərəbulaqda
Su üçün növbəyə duran qız, gəlin.
Dəstdən ayrılan ahıl bir qadın,
Açıb qollarını gör nə cür gəlir!

- İsa bulağından su çəkdirirsən,
Xurşudbanu bala, səni min yaşa!
Görüm ki, həmişə ağbaxt olasan,
Muradın, mətləbin tez gəlsin başa!

Mənim də boğcamda olub qalanım
Bircə bu üzükdür, bircə bu sırğa!
Budur aman-zaman axır gümanım,
Buyur yardım olsun gələn bulağa.

Sevincdən kövrəlir Natəvan xanım.
Necə qeyrətli dir bizim analar!

Qadının əynində bir köhnə çit don,
Başında süzölmüş bir kələğay var.

Fəqət azaltmadı ləyaqətini
Nə babat güzəran, nə köhnə paltar.
- Arxayın ol, ana, hər şeyimiz var,
Saxla... sırğa, üzük görəyin olar.

Gedir həyəcanlı Natəvan xanım,
Eşidir arxadan gələn səsləri:
Biri söyləyir ki, el anasıdır,
- Xurşud, yəni günəş... - söyləyir biri.

Öpür gözləriylə, baxışlarıyla
Bulağın başına yığışanları.
Fikrində bir dəstə qızılgül kimi
Bağrının başına sıxır onları.

İnsana səadət, ağ gün yaraşır,
İnan ki, bu qızlar aşıb-daşarlar.
Bir azca nəvaziş, sığal görsələr,
Ceyrana dönərlər, marallaşarlar.

Gedir həyəcanlı Natəvan xanım.
Onu düşündürür ömrün dörd-səri.
Dərədən səhənglə yuxarı qalxan
Subay mələklərin yaş çiyinləri.

Su üçün növbəyə dayananların
Yorğun ayaqları, yorğun qolları.
Bağrı kabab olan uzun yolları
Heyif, gec bəzəyən yağış xalları.

Nə yaman ötürdü bu gecə bağda
Qu-qu, - deyə coşan bir bala qumru.
Dam üzü eyvanda, haça budaqda
Yeddi rəngə çalan papıllı bupbu.

Bupbular, qumrular küsüb gedəcək,
Gülün qönçəsində tapmasalar su.

Gedir həyəcanlı Natəvan xanım.
Qayanın üstünə qızıl düzəcək.
- Usta, çap, - deyəcək - bu sal qayanı,
Bulağı od tutan könlümüzə çək.

Qaya üstündəki qızıllar sənin,
Qayanın altından bizə nicat ver.
Qızıldır əllərin. Əgər su gəlsə
Qızıla dönəcək bu torpaq, bu yer.

Gedir həyəcanlı Natəvan xanım,
Öpür ağ alını bahar yelləri.
Almas külünlərin qızmış tiyəsi
Yalnız qızıl boyda kəsir mərməri.

Qələmkar süfrəni açacaq yenə,
Qonaqlıq verəcək, yenə qonaqlıq.
- Can usta, bilirəm, işin ağırdır,
İşin ağırını görmüsən artıq.

Şuşa dərədə yox, dağ başındadır,
Su gərək zirvədən dağa yönəlsin.
Bizim məqsədimiz, səadətimiz
Yalçın qayaların çiyində gəlsin.

...Təklənib gedirəm dağlara doğru,
Səyyar buludlarla dayanıram tən.
Ovcumun içində Şuşa laylası,
Ürəyimdə ucsuz-bucaqsız Vətən.

Sən mənim bol havam, çörəyim, suyum,
Ağzımın dadısan, Azərbaycanım!
Atamın ağ saçı, anamın südü,
Balamın adısan Azərbaycanım!

Sal qayalar kimi şöhrətini uca,
Qoy Cıdır düzünə baxım doyunca,
Durum keşiyində ömrüm boyunca,
Şuşa, Daşaltısan, Azərbaycanım!

Yenə məst eləyib iydələr məni,
Sartel iydələr, gümüş iydələr.
Çəkir qonaqlığa igidlər məni,
Qoyub gedərəmmi bu möcüzəni?

Heyrət:
Gör tökülür hardan şələlə,
Musiqi, süd köpük, şarhaşar ilə.
Söykəndim qayaya, durdum altında,
Qovmuşdum bu qüdrət, bu vüqar ilə,
Saçımdan sallanır nur gile-gilə.

Səttar, canım-gözüm, götür fırçanı,
Çək, yenidən yarat Azərbaycanı!
Fırçanın telləri - kirpiyim olsun,
Buyur bax sənəndi qəlbimin qanı.

Sən mənim zəncirlər qıran əlimsən,
Dişimlə sıxdığım ötgün dilimsən.

Bağrına baş qoyan obam, elimsən,
Ellər busatısan, Azərbaycanım!

Köçmüsən qanıma, iliklərimə,
Güc, qüvvət olmusan biləklərimə.
Sənsən işıq verən bəbəklərimə,
Günəş övladısan, Azərbaycanım!

Sənin oğulların əliaçıq, mərd,
Əziz tikəsini qonaqla bölər.
Yəqin səndən keçib ona bu adət,
Əgər lazım gəlsə dost üçün ölər.

Cəngini cırmısan cahangirlərin,
Qılıncı olmusan Cavanşirlərin.
Xallı pələnglərin, yallı şirlərin.
Gözünün odusan, Azərbaycanım!

Çiçəklər bu yerdə açılar, solmaz
İgidlər bu yerdə ölər, basılmaz.
Ruhun bir qaladır, uçmaz, sarsılmaz,
Adil bir ordusan, Azərbaycanım!

Neftin - göz işığı, ürək şiresi,
Milyard tonu keçən Bakı töhfəsi.
Düynlü, qaynaqlı dəmir kəmərlər
Sənin varlığından atəş əmərlər.

Altın da qızıldır, üstün də qızıl.
Suyun da, odun da, oğulların da.
Bilgəhdə gözümə... sarı kirpikli
Nərgizin nur verir fevral qarında.

Aya işıq salan təyyarələr var -
Neftindən od alar, ruhandan vüqar.
Sağ çiyinin - Savalan, sol çiyinin - Qoşqar,
Ərənlər yurdusan, Azərbaycanım!

Qışın bahar ilə qol-boyun yaşar.
Qızların dil açsa, dilim dolaşar.
Üzlərə baxanda, gözüm qamaşar.
Gözəllər taxtısan, Azərbaycanım!

Sən uca tutmusan arı, namusu,
Udini, gürcünü, ləzgini, rusu.
Sevib...
bərkitmişən yumruğumuzu,
Dostluq poladısan, Azərbaycanım!

İnamın-dan yeri, inadın-qəti,
Bağrına basmışın neçə milləti.
Cörmüşdük, görürük bu həqiqəti:
Əsrin fərhadısan Azərbaycanım!

Sənin muğamların ləpələndə,
Xəyalım yol gəzir dumanda, çəndə.
Zərdüşt də məndədir, Babək də məndə,
Sabir həyatısan, Azərbaycanım!

Gedirəm... Qarşıda daş karxanası...
Fəhlələr bürünüb ağappaq toza.
Maşınların yükü nəyə bənzəyir?
İsti komətaya, yanar ulduza.

Gözəldir Şuşanın şose yolları,
Oddan, sudan keçən maşınlara bax.

Sürücü yerində əyləşən kimi
Sanki köhkəşana qanadlanacaq.

Gecəni, gündüzü tikib baş-başa,
Çalırım külüngü qayaya, rılaşa,
Mən getsəm də, nə qəm.
Təki sən yaşa.
Mən ömrün ardısan, Azərbaycanım!

Həsətli, haraylı kamanın, udun
Ruhundan süzülüb min bir buludun.
Qılınclı, qopuzlu Dədəm Qorqudun
Əslisən, zətisən, Azərbaycanım!

Sənin misgərlərin zərgərmiş demə,
Lahıcın yol açıb on bir iqlimə.
Varmı çatan gövhər gövhərlərimə,
Sənət ustadısan, Azərbaycanım!

Qapımdan kim girir.
İki qızcıqaz.
- Buyur, şair əmi, qonaq gəl bizə,
- Hara, canım-gözüm?
- Qonşuluqdakı
Natəvan adına düşərgəmişə.

Nə şöhrət umuram, nə də tontənə,
Bəs nədir bu bəzək, nədir bu cəlal?
Köynəyi ağappaq, qalstuku al.
Balalar nə qədər? Ulduzlar qədər!
Könlümə kök salmış arzular qədər!

Yenə salam verir göyərçin əllər,
Gözlər bulaq-bulaq, hisslər-ağ kağız.
Nəsimi, Füzuli nəvələrini
Alıb ağışuna "Natəvanımız".

Tər fidan kimidir o qız, bu oğlan,
Gəl burda seyr elə, gəl burda tanı
On min il yol gələn, yenə gənc qalan
On-on iki yaşlı Azərbaycanı!

Nə qədər səmuma sinə görmisən,
Eşq üçün canını əsirgəmirsən.
Qonşuya hay verən, dosta pay verən.
Düşməyə qadasan, Azərbaycanım!

Sənin Şuşan üçün yazdım bu şeiri,
Onun ağ çalması başından öpdüm,
Səni qucaqlamaq mümkün olmadı,
Əyildim, adicə daşından öpdüm.

Şuşa, 1970.

202

203

XƏLİL RZA ULUTÜRKÜN HƏYAT YOLUNUN BAŞLICA MƏQAMLARI

21 oktyabr 1933 – Salyan qəzasının Pirəbbə kəndində anadan olmuşdur (indi həmin kənd Neftçala rayonu ərazisindədir).

1948 – ilk mətbu şəri «KİTAB» «Azərbaycan pioneri» qəzetində dərc edilmişdir.

1949-1954 – ADU-nun filologiya fakültəsinin jurnalistika şöbəsində təhsil almışdır.

1954 – SSRİ Yazıçılar Birliyinin üzvü olmuşdur.

1955-1957 – «Azərbaycan qadını» dərgisi redaksiyasında əməkdaşlıq etmişdir.

1957-1959 – Moskvada M.Qorki adına Dünya Ədəbiyyatı İnstitutu nəzdində yazıçılar üçün açılmış ikiillik Ali Ədəbiyyat kurslarının dinləyicisi olmuşdur.

1963 – filologiya elmləri namizədi adını almışdır. Həmin ildə N.Tusi adına Pedaqoji Universitetdə dosent vəzifəsində çalışmışdır.

1967 – Azərbaycan yazıçıları sırasında Türkiyədə olmuşdur.

1969-1994 – Azərbaycan Elmlər Akademiyası Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunda çalışmışdır.

1985 – filologiya elmləri doktoru alimlik dərəcəsi adını almışdır.

1986 – Azərbaycanın Əməkdar İncəsənət Xadimi adını almışdır.

1990 – «Davam edir 37» şerinə görə M.F.Axundov mükafatı laureatı adına layiq görülmüşdür.

26 yanvar 1990 – Çağdaş Azərbaycan Milli Hərəkətinin fəal xadimi olduğuna görə Bakını işğal etmiş rus hərbiçiləri tərəfindən həbsə alınmış, Bakı, Moskva, Rostov, Voronej zindanlarında 8 ay 13 gün yatmışdır.

1991 – Azərbaycan Ali Sovetinə seçkilərdə iştirak etmiş, öncə 79, sonra 987 faiz səs çoxluğu ilə millət vəkili seçilsə də, o vaxtkı hakimiyyət «kvorum yoxdur» bəhanəsi ilə deputatlıqdan məhrum etmişdir.

1991 – «Türk milləti» mükafatı laureatı fəxri adına layiq görülmüşdür.

1992 – Azərbaycan Respublikasının «Xalq Şairi» fəxri adına layiq görülmüşdür.

1994-cü il iyun ayının 22-də vəfat etmişdir.

1995 – «İstiqlal» Ordeni ilə təltif edilmişdir (ölümündən sonra). 1995 – Anadan olmasının 60 illiyi dövlət səviyyəsində qeyd olunmuşdur.

1995 – Türkiyə Respublikasının Milli şairi adına layiq görülmüşdür.

2002 – (14 noyabr) – xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqda Respublika Prezidenti Sərəncam vermişdir.

2004 – Respublika Sarayında Dövlət sərəncamına əsasən 70 illik yubileyi keçirilmişdir.

ƏSƏRLƏRİ

1. «Bahar gəlir», Bakı Uşaqgəncnəşr, 1957.
2. «Bəhrəli gün», Moskva, Molodaya qvardiya, 1959.
3. «Sevən gözlər», Bakı Azərnəşr, 1959.
4. «Məhəbbət dastanı», Bakı Uşaqgəncnəşr, 1961.
5. «Poema o lyubvi», Moskva Sovetskiy pisatel, 1961.
6. «Mənim Günəşim», Bakı Azərnəşr, 1963.
7. «Qollarımı geniş aç», Bakı, Azərnəşr, 1965.
8. «Krasnodon qartalları», Bakı, Gənclik, 1967.
9. «Yeni zirvələrə», Bakı, Azərnəşr, 1971.
10. «Ucalıq», Bakı, Gənclik, 1973.
11. «Doğmalıq», Bakı, Azərnəşr, 1977.
12. «Taparam səni», Bakı yazıçı, 1980.
13. «Marallar da duz yeyərmiş», Bakı, Gənclik, 1981.
14. «Ömürdən uzun gecələr», Bakı, Gənclik, 1982.
15. «Hara gedir bu dünya», Bakı Yazıçı, 1983.
16. «Daşdan çıxan bulaq», Bakı, Gənclik, 1986.
17. «Məndən başlanır vətən», Bakı, Yazıçı, 1988.
18. «Davam edir 37», Bakı, Gənclik, 1992.
19. «Ayla Günəş arasında», Bakı, Yazıçı, 1992.
20. «Uzun sürən gənclik», Bakı, Azərnəşr, 1994.
21. «Mən Şərqəm», Bakı, Elm nəşriyyatı, 1994.
22. «Bağışla, ey vətən», Bakı, 1995.
23. «Azadlıq», (Şeirlər), «Türkiyə, Ankara Kültür Bankanlığı», 1998.
24. «Uzun sürən gənclik», Kitab cəmiyyəti, 1998.
25. «Türkün dastanı», Bakı, Gənclik, 2000.
26. «Seçilmiş əsərləri», 1-ci cild, Bakı, Gənclik nəşriyyatı, 2001.
27. «Mən onsuz da əbədiyəm», Bakı, Gənclik, 2003.
28. «Seçilmiş əsərləri», 2 cildə, I və II cildlər. Bakı, Qərb-Şərq nəşriyyatı, 2005 (Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab İ.H.Əliyevin verdiyi sərəncama əsasən).
29. «Seçilmiş əsərləri», 5 cildə, I cild, Bakı, Elm, 2007.
30. «Çıxış edir Xəlil Rza». (Şeirlər), İran, Təbriz, Əxtər nəşriyyatı, 2008.
31. «Marallar da duz yeyərmiş», (təkrar nəşr) Bakı, Çinar-Çap, 2009.
32. «Daşdan çıxan bulaq», (təkrar nəşr) Bakı, Çinar-Çap, 2009.

TƏRCÜMƏ KİTABLARI

1. A.Laptev. «Balacalar», Bakı, Gənclik, 1972.
2. İlya Selvinski. «Babək», Bakı, Gənclik, 1975.
3. Musa Cəlil. «Moabit dəftəri», Bakı, yazıçı, 1979.
4. «Qardaşlıq çələngi», Bakı, Maarif, 1982.
5. «Dünyaya pəncərə», Bakı, Maarif, 1984.
6. Robert Rojdestvenski. «Otuzuncu əsr məktub», Bakı, Gənclik, 1984.
7. «Turan çələngi», Bakı, Elm Nəşriyyatı, 1993.
8. Yusif Balasaqunlu, «Qutadqu-bilik», Bakı, Gənclik, 1994.
9. N.Gəncəvi. «Sirlər xəzinəsi» – Lirikası, Bakı, Yazıçı, 1988.
10. N.Gəncəvi. «Yeddi gözəl», Ensiklopediya, 2000.
11. N.Gəncəvi. «İsgəndərnamə», Bakı, Gənclik, 2002.
12. Yusif Balasaqunlu, «Qutadqu-bilik», Bakı, 2003.
13. «Turan çələngi», Bakı, Çinar-Çap nəşriyyatı, 2005

DİSSERTASIYA VƏ ELMİ ƏSƏRLƏRİ

1. Mühəribədən sonrakı Azərbaycan Sovet Ədəbiyyatında poema janrı (1945-1950). Namizədlik əsəri (Əlyazmaları Azərbaycan Pedaqoji Universitetinin kitabxanasında saxlanılır).
2. M.Şeyxzadənin bədii yaradıcılığı və Azərbaycan – özbək ədəbi əlaqələrinin aktual problemləri (Əlyazmaları Azərbaycan MEA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun kitabxanasında saxlanılır).
3. Məqsud Şeyxzadə. Bakı, Elm, 1978.
4. Məqsud Şeyxzadənin bədii yaradıcılığı, Bakı, Elm, 1980.
5. Dramaturgiyada ədəbi əlaqələr, Bakı, Elm, 1987.
6. Sabir Rüstəmخانlı haqqında. Bakı, Mütərcim, 1998.
7. Ustadı Bəxtiyar Vahabzadə haqqında. Bakı, Azərbaycan, 1999.
8. Rəfiq Zəka Xəndan haqqında. Bakı, Mütərcim, 1999.
9. Rəsul Rza həsrəti. Bakı, Elm, 2000.
10. Mənə bənzə. Bakı, Gənclik, 2000.
11. Ədəbi tənqid. Bakı, Mütərcim, 2003.

HAQQINDA YAZILANLAR

1. İlk Allahım, son Allahım mübarizə. Bakı, Gənclik, 1999.
2. Mail Dəmirli, Xəlil Rza Ulutürkün poeziyası (monoqrafiya), Bakı, Təfəkkür Universiteti nəşriyyatı, 1996.
3. Bəkir Nəbiyev, İstiqlal şairi (monoqrafiya), Bakı, Elm, 2001.
4. Teymur Əhmədov, Xəlil Rza Ulutürk (kitab-albom), Bakı, Ensiklopediya, 2000.
5. Müasirləri Xəlil Rza Ulutürk haqqında, Bakı, Çinar-Çap, 2004.
6. Yavuz Axundlu, İstiqlal şairləri, Bakı, Elm, 1998.
7. Dilek Erenoğlu Azərbaycan şairi Halil Rıza və Men Şerqem adlı eseri. Eserdeki şiirlər üzərində dil incileməsi. İzmir, 2005.
8. Əlizadə Əsgərli. Milli İdeal mücahidi. Bakı, Elm, 2005.

ELMİ-TARİXİ MEMUARLARI

1. Xəlil Rza Ulutürk. Lefortovo zindanında, Bakı, Azərneşr, 1998
2. Xəlil Rza Ulutürk. Ustadım Əkrəm Cəfər, Bakı, Mütərcim, 2005
3. Xəlil Rza Ulutürk. Lefortovo zindanında, Bakı, Çinar-Çap, 2006
4. Xəlil Rza Ulutürk. Gəl, ey səhər, Bakı, Nağıl evi nəşriyyatı, 2006
5. Xəlil Rza Ulutürk. Bir odlu gözləri, bir də xoş səsi. Bakı, Çinar-Çap, 2007
6. Xəlil Rza Ulutürk. Həyat, həyat deyə çırpınan könül. Bakı, Çinar-Çap, 2009
7. Xəlil Rza Ulutürk. Daşdan çıxan bulaq. Bakı, Çinar-Çap, 2009
8. Xəlil Rza Ulutürk. Marallar da duz yeyərmiş. Bakı, Çinar-Çap, 2009

M Ü N D Ə R İ C A T

UCAL, YÜKSƏL, RESPUBLİKAM!	3
<i>ELDƏNİZİM TÜRKANDA</i>	
ATA YURDU	5
İLK DƏFƏ	6
BURDA HƏR ŞEY SƏNİNDİR	6
OBAŞDAN	7
DƏNİZ XAYDIR	7
DƏNİZDƏN QAYIDANDA	8
BABALARDAN YADİGAR	9
NAR DƏRİMİ	9
İKİ BAŞLI YUVA	10
BUDAMA	11
QIZIL PƏTƏK	12
HÖVUZDAN DƏNİZƏ	13
PƏTƏK	14
NEÇİN YOXDUR TUFƏNGİN	15
ƏMİ, SƏNİN AT-ARABAN NİYƏ YOXDUR	15
İLAN GÖR NƏ QƏDƏR XUL UDUB!	16
TELESKOP	17
DAN ULDUZU, DAN YERİ	18
BUYNUZTIKAN	19
DAŞ-QAŞ DAĞLARI	19
İMARƏT	20
DAŞDAN ÇÖRƏK ÇIXARANLAR	21
ÖYRƏNİRSƏN	22
BİZ BİRLİKDƏ YAŞAYIRIQ	24
CAN ƏMİ, RÜSXƏT VER, MƏN GEDƏR OLDUM!	25
ELDƏNİZ	26

KİRPİ NƏ BİC OLURMUŞ	27
QUYUNUN QIRAĞINDA	28
TÜKƏNMƏYƏN SORĞULARIN	29

UŞAQLIQDAN YETKİNLİYƏ

QONAQ GƏLİB SƏNUBƏR	31
BİZİM TURAL	34
DEYİRLƏR KİÇİK QIZAM	35
UŞAQLAR OYNAYANDA	36
ZAQATALA QORUĞU	37
QIRAN DA SƏN, QURAN DA	38
BİR QOM ÇİÇƏK	39
VAYSINMA	40
ANA	42
ÖZBƏK QIZI	43
KƏŞF	46
NƏSƏ BİR SƏADƏT GÖZLƏYİRƏM MƏN	48
HAQQIN YOXDUR SUSTALASAN	49
GÖY GÖL	50
SƏN MƏNƏ QÜDRƏT VER	52
NƏ YAXŞI Kİ	54
MƏSULİYYƏT	55
BAHAR DASTANINDAN SƏTİRLƏR	57
BƏS HARDA DİNCƏLİRSƏN?	63
MƏN SEVMİŞƏM O YERİ	65
GÖZƏL ASTARAM	67
SÜKUT İSTƏYİRƏM, DİNC QOYUN MƏNİ	68
QRENADA, QRENADA!	69
MÜSTƏQİLLİK	72
ÇÖRƏK	
<i>Leningradlı dostlara</i>	73
MARALGÖL	82
DÜZLÜK	84

DİNCƏL, ƏLLƏRİM, DİNCƏL.....	86
GÜNLƏR KEÇİR ÖMÜRDƏN.....	88
DÖRDLÜKLƏR.....	90
GÖRƏK KİM TEZ ÇATACAQ.....	100
BAGDAN KÖÇƏNDƏ.....	102
TURKAN BAHARI.....	103
PALID.....	104
SUÇU.....	105
AĞAQLAR.....	107
BİLSƏN NƏLƏR DÜŞÜNDÜM.....	109
UZAĞA ÜZMƏK İSTƏSƏN.....	110
HARAY, BAHAR!.....	111
BƏNZƏYİŞ.....	113
ÇOVĞUN GECƏSİ.....	114
GÖZMUNCUĞU.....	115
SAFLIQ.....	116
BÖRCUM.....	118
DNEPRDƏ ÜZÜRÜK.....	120
DNEPRİN ÜSTÜNDƏ ŞEVÇENKO HEYKƏLİ.....	121
SÖHBƏT.....	123
KAMRANIN SƏHVİ.....	124
BİR AZCA QORXURAM.....	125
AKTYOR MIKAYIL MİRZƏYƏ.....	125
SÜLEYMAN DÜNYASI.....	129
SÜDƏMƏRİM, GÖVHƏRİM.....	131
MƏHƏBBƏT.....	132
ƏMƏKÇİLƏRƏ.....	134
OYANANLAR, OYANMAYANLAR.....	137
TƏRAVƏT.....	138
KÖRPƏLƏRİM.....	139
QURUB ÇAĞI ƏRİK AĞACI.....	142

MƏHƏBBƏT ALƏMİ.....	144
HƏR ŞEYƏ DÖZSƏM DƏ.....	147
QURBAN OLDUĞUM.....	148
SƏN NƏYİ BƏYƏNSƏN.....	149
SƏNƏ CAN ATIRAM.....	150
MƏNİM SÖZÜM, SƏNİN ÖZÜN.....	151
BAHARA BƏNZƏDİRLƏR.....	153
SƏN DANIŞANDA.....	154
ÖMRÜM BOYU SƏNİNLƏ.....	155
O BAXIŞLAR, O GÖZLƏR.....	157
BİR TƏBƏSSÜM, BİR CÜT GÖZ.....	158
SƏNİN ADIN GƏLƏNDƏ.....	158
HEÇ KİMİ GÖRMÜRƏM SƏNDƏN SAVAYI.....	160
ÜMİD.....	161
YAXŞI Kİ, VARSAN.....	161
PƏRİŞAN GƏLMİSƏN.....	162
O YERLƏR.....	164
AYDINLIQ.....	167
SƏN ELƏ BU GÜN DƏ UTANCAQ, HƏSSAS.....	169
SƏN BƏZƏNƏNDƏ.....	170
GÖRÜŞ YERİNDƏ.....	171
MƏNİM GÖZƏL KATİBƏM.....	173
BU GƏLƏN YARA BƏNZƏR.....	174
MAYAK.....	175
ŞUŞA SƏFƏRİ	
<i>Poema</i>	178
XƏLİL RZA ULUTURKÜN HƏYAT YOLUNUN	
BAŞLIQA MƏQAMLARI.....	204
ƏSƏRLƏRİ.....	206
TƏRCÜMƏ KİTABLARI.....	208
DISSERTASIYA VƏ	
ELMİ ƏSƏRLƏRİ.....	209
HAQQINDA YAZILANLAR.....	210
ELMİ-TARIXI MEMUARLARI.....	211

XƏLİL RZA oğlu XƏLİLOV
(XƏLİL RZA ULUTÜRK)
DAŞDAN ÇIXAN BULAQ

Nəşriyyat direktoru

Nərgiz Cəbbarlı

Nəşriyyat redaktoru

Akif Dənizadə

Texniki redaktoru

Polad Hüseynov,

Korrektorları

Fəridə Ələsgərli

Operatoru

Rəna Əzizova

Çapa məsul

Cəlil Quluyev,

Çapı imzalanmış 22.04.2009,
formatı 60x84¹/₁₆ fiziki ç.v 13,5
ofset kağızı №1, tayms qarnituru,
sifariş K121 Sayı 500

Kitab "Bəşik nəşriyyatı" -də nəşrə hazırlanmış
və
ofset usulu ilə çap olunmuşdur

✉ AZ 1025 Bakı şəhəri, Xocalı pr., 24.
☎ T/F (050) 498-95-55, (040) 418-17-87
www.beshik.az
E-mail: beshik@beshik.az

W6

R99

